

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcina 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 438

Poznań, czwartek dnia 24 września 1931

Rok XXVI

Emancypacja

Nikt w Polsce nie wie, kiedy i jak pokonamy trapiący nas kryzys. W rozważaniu jego przyczyn i środków zwalczania posunęliśmy się w dyskusji o tyle, że za najważniejszy warunek uznano zgodnie sprawę zaufania. Pod tym względem znany komunikat Instytutu Badania Konjunktur i Cen oddał społeczeństwu i państwu polskiemu ogromną przysługę, która starczy za absolutorium z dość wysokich, jak na nasze stosunki, kosztów tej instytucji, wynoszących około 400.000 zł rocznie.

Dalszym dodatnim objawem, wynikającym z kryzysu, jest budzenie się krytycyzmu w sferach „sanacyjnych”. Setki i tysiące fanatycznych doniedawna zwolenników obozu rządowego, których jedynym przykazaniem politycznym było ślepe posłuszeństwo i wiwatowanie na cześć wysoko postawionych osobistości, obecnie podnosi rozmaite zastrzeżenia, brzmiające często, jak głos zdecydowanej opozycji. U wielu po za szczyrem czy udanym kultem jednostki nic nie pozostało już z „ideologii” „sanacyjnej”.

Najlepiej oczywiście można ten zwrot obserwować w prasie. Po za organami oficjalnymi i utrzymującą się tylko z subwencji, a przez mało kogo czytana „sanacyjna” prasa prowincjonalna — wszystkie niemal poczytniejsze pisma, które mają zamiar przeżyć „sanację”, emancypują się na gwałt i starają się nabrać pozorów niezależności. Jest przytem rzeczą drugorzędną, czy bodźcem jest tu konjunktura handlowa, wyrażająca się w gwałtownym spadku nakładu, czy szczerą zmianą przekonań. Fakt pozostaje faktem: dotychczasowi bezkrytyczni chwalecy zamieniają się w rzeczowych, często bardzo nawet surowych krytyków.

Dla przykładu zanotujemy tutaj następujący charakterystyczny głos warszawskiego „Expressu Porannego”, należącego do koncernu t. zw. prasy czerwonej, która na obszarze b. zaboru rosyjskiego była dotąd główną podporą „sanacji”:

„Nic tak jednak nie szkodzi dobremu, jak „lepsze”. Taką szkodliwą przesadą są hasła skrajnie etatystyczne. Hasło „wszystko dla państwa i przez państwo” może mieć pewien sens w ustrojach sowieckim lub faszystowskim, ale kompromituje zdrową i konieczną ewolucję w Polsce. Zamienić obywateli w urzędników czy konfidentów — to żaden ideał dla nas.

„Władza państwowa wcale nie jest tem silniejsza, im więcej obejmuje dziedzin i bezpośrednio je reguluje. Nie musi być dosłownie wszędzie, wystarczy, jeśli ma możliwość dotarcia, w razie potrzeby, wszędzie. U nas mógłby nawet etatyzm z pożytkiem dla siebie i państwowego budżetu wycofać się z wielu dziedzin i zgodzić się na różne „rozdziały od państwa”.

„Polska musi przestać być krajem, w którym obywatele za dużo wymagają od państwa, a państwo za dużo od obywateli.”

Wystarczy. Choć sto razy pisaliśmy to samo, przyznajemy, że charakterystyka reżimu „sanacyjnego” jest doskonała. Ostatnie zaś zdanie jest jakby żywcem wyjęte z książki Dmowskiego.

Dla podkreślenia ewolucji pojęć w obozie „sanacyjnym” przypominamy, że zaatakowane tak gwałtownie hasło:

Chiny domagają się ogłoszenia mobilizacji

Interwencja Stanów Zjednoczonych — Liga Narodów deleguje komisję?

Nankin, 24. 9. (Tel. wł.). Chińczycy w liczbie około 100.000 zebrałi się wczoraj rano, żądając od rządu ogłoszenia dekretu o natychmiastowej, ogólnej mobilizacji. Nastrój ten wywołuje ucieczkę licznych Japończyków z Nankinu, którzy udają się do Szanghaju, gdzie wczoraj przybyła już cała kolonja japońska z Hangczou. Obawiają się tutaj wystąpienia przeciw Japończykom skutkiem wielkiego wzburzenia, panującego wśród Chińczyków; podkreślają przytem, że mogłoby temu zapobiec szybkie załatwienie kwestji mandzurskiej.

London, 24. 9. (Tel. wł.). Rząd chiński wystosował trzecią notę do rządu japońskiego, domagając się jeszcze raz natychmiastowego opróżnienia okupowanej Mandzurji. W nocie tej rząd chiński oskarża Japończyków,

ż bez powodu zabijali ludność cywilną, niszcząc jej dobytek i naruszając swem postępowaniem prawa międzynarodowe.

Donoszą z Tokio: amerykański sekretarz stanu Stimson wystosował pismo do rządu japońskiego, w którym, zastrzegając się przeciw mieszanin się do spraw japońskich, stwierdza, że obecne położenie wzbudza duże zaniepokojenie w innych państwach. Stimson „radzi” dlatego Japonji, jak najspieszniejsze załatwienie sporu i zaprzestania kroków wojennych.

Genewa, 24. 9. (PAT). Na tajnym posiedzeniu Rady Ligi Narodów pod naciskiem lorda Cecila i Massigli'ego delegat Japonji zgodził się miał interwenjować u swego rządu o wysłanie do Mugdeny komisji inwestygacyjnej, złożonej wyłącznie z osób cywilnych.

Hugenberg zapowiada ostrą walkę przeciw Brüningowi

Echa zjazdu niemiecko - narodowych w Szczecinie

Berlin, 24. 9. (Tel. wł.). Jak już donosiliśmy, w niedzielę ubiegłą odbywał się w Szczecinie zjazd niemiecko-narodowych. Najistotniejszą częścią zjazdu było przemówienie przywódcy niemiecko - narodowych Hugenberga. Wynikało z niego m. in., że stronnictwo niemiecko - narodowych zapowiada ostrą walkę rządowi oraz popierającym go stronnictwom.

W związku z mową Hugenberga zabiera głos „Kölnische Zeitung”, która uważa, iż odmowę wszelkiej jawnej, czy ukrytej współpracy z gabinetem Brüninga ze strony Hugenberga należy traktować poważnie.

Byłoby krótkowzrocznością polityczną, gdyby konsekwencje zjazdu szczecińskiego oraz powzięte tam decyzje chciano bagatelizować. Nie ulega wątpliwości, że apel Hugenberga przy-

jęty został gorąco w całym kraju i że psychologicznie był dobrze wymierzony. Nie należy zapominać, że szerokie masy społeczeństwa niemieckiego opuszczały i opuszczają swoją starą partję i są podwójnie podatne na wpływy radykalnego nacjonalizmu. Każdy sygnał, jaki ukazuje się z tej strony, przyjmuje się bezkrytycznie i przywiązuje się doń wielkie nadzieje. Fakt ten można uważać, jako godny pożałowania, trzeba się jednak liczyć z tem, że jest to charakterystyczny objaw obecnej sytuacji. W tem leży bowiem niebezpieczeństwo prawdziwej paniki politycznej. Z tego punktu widzenia nie należy Hugenbergowi odpowiadać w tonie, jakiego on sam użył na zjeździe w Szczecinie. Trzeba jedynie zażądać od niego wyraźnej odpowiedzi, dokąd chce on skierować politykę narodu.

List Hugenberga do Gdańszczyzan zamiast zapowiedzianej wizyty osobistej

Gdańsk, 24. 9. (PAT). Wielkie rozczarowanie spotkało wczoraj kilka tysięcy osób, które zebrały się w hali sportowej w celu wysłuchania zapowiedzianego i szeroko reklamowanego przemówienia przywódcy nacjonalistów Rzeszy Hugenberga.

Na ¼ godziny przed rozpoczęciem zebrania stało się wiadomem, że Hugenberg nie przyjechał. Delegował natomiast na miejsce swoje przewodniczącego frakcji nacjonalistów niemieckich w Reichstagu dr. Oberföhrena i nadesłał jednocześnie list, który został odczytany zebraniem. W liście tym Hugenberg pisze, że położenie, jakie zastał po powrocie ze Szczecina, nie po-

zwala mu przyjechać do Gdańska. Zauważył tego tembardziej, że osobą jego zajmował się „uprzejmie” w Genewie przedstawiciel polski min. Strasburger, któremu chętnie udzieliłby odpowiedzi w Gdańsku. W końcu swego listu Hugenberg obiecuje, że wkrótce przybędzie do Gdańska i wówczas wygłosi przemówienie.

Przemówienie dr. Oberföhrena było prawie całkowicie poświęcone omówieniu sytuacji wewnętrznej w Niemczech przytem obfitowało ono w ostre i bezwzględne ataki skierowane pod adresem niemieckiego rządu wogóle, a kanclerza Brüninga w szczególności.

„wszystko dla państwa” jest sztandarowym zawołaniem obozu „sanacyjnego”. Pisano je, deklamowano, powtarzano solo i chóralnie w tysięcznych tonacjach przy rozmaitych okolicznościach: w Sejmie, w prasie, przez radio, na uroczystościach, bankietach, wiecach, pogrzebach — wszędzie. A już szczególnie upodobali je sobie naczelni twórcy „sanacyjnej” ideologii pp. Sławek i Koc.

Czy te głosy krytyczne wpłyną na zmianę kursu, to inna sprawa. Etatyzm w najogólniejszym tego pojęcia zakresie jest nierozłącznym czynnikiem rzą-

dów „sanacyjnych”. Jeśli autor cytowanego artykułu mówi, że etatyzm mógłby się wycofać z wielu dziedzin „z pożytkiem dla budżetu”, to ma rację. Ale zdradza dużą naiwność, sądząc, że etatyzm wycofałby się w takim razie także „z pożytkiem dla siebie”. Tak nie jest. Reżim „sanacyjny” bez materialnego i moralnego etatyzmu ostać się nie może.

I dlatego muszą odejść razem.

M. K.

Jako przyczynek do tematu owej w pewnym stopniu emancypacji niechaj posłuży też np. następująca opinia

„Głosu Nauczycielskiego” (z 20. 9.), organu Związku Nauczycielstwa Polsk., wyraźnie i wybitnie zaangażowanego po stronie „sanacji”, który pisze w numerze z dnia 20 września:

„Odbychał się zjazd powiatowy. Na tym zjeździe, że to dziś niezwykle ciężkie czasy dla szkolnictwa i nauczycielstwa, koleżanki i koledzy nie szczędzili słów krytyki pod adresem tych ludzi i instytucji, które za szkolnictwo odpowiedzialność ponoszą. I chyba mieli to prawo, i my wszyscy je mamy... Ale są w naszych szeregach ludzie o mętnym poczuciu moralnym i wątpliwym poziomie kulturalnym, którzy słowa takiej krytyki pojmują, jako coś szkodliwego... Na zebraniu milczy się, ba, mówi się nawet, że mówca ma rację, ale po zebraniu niewiadomo, jaką drogą i skąd wie wszystko, najczęściej w mocno zmienionym sensie, inspektor szkolny, wie bardzo często czynnik administracyjno - polityczny... Brzydzimy się w szkole typami dzieci, które chcą szkodzić swoim kolegom, donosząc nauczycielowi o ich sprawkach i powiedzeniach... Niechajże wychowawcy sami w stosunku do siebie powyższych metod unikają. Ludzie, którzy dziś tem się trudnią niejako zawodowo, tworzą kadry policji tajnej...”

Skutki wspierania Niemiec

Jedną z ważnych stron przesilenia angielskiego objaśnia senator francuski p. Gaston Japy („L'Ordre” nr. 638):

„Jeśli badamy bilans Banku Francji okaże się, iż w początku lipca efekty handlowe, kupione zagranicą, wynosiły 18 miliardów 825 milionów fr. Gdzież znajdowała się ta bardzo znaczna suma? Była ona w Londynie, na rachunkach bieżących, wspierając gospodarstwo angielskie, które ze swej strony używało jej na finansowanie przedsiębiorstw w Niemczech, którym pożyczali Anglicy na 10 proc., płacąc właścicielom francuskim tych pieniędzy 3½ lub 4 proc. Był to więc (a podobnie jak francuskie używane były przez rynek angielski także pieniądze holenderskie, szwajcarskie, szwedzkie itd.) dobry interes dla naszych przyjaciół Anglików.

„Lecz w Niemczech przesilenie polityczne i gospodarcze, groźby hitlerowców, Stahlhelm, rozrzutność socjalistyczna nagle rzuciły popoch wśród angielskich dostawców pieniędzy, którzy umieścili je na terminy mniej lub więcej długie, podczas gdy miljardy, złożone w Anglii przez Francję, były płatne na żądanie. Bank Francji, zaniepokojony stanem rzeczy w Niemczech, ściągając począł swe fundusze z Anglii, tak, że do 28 sierpnia rb. sumy Banku Francji na rynku w Londynie spadły do 11 miliardów 811 milionów. Anglicy zaczęli wyjaśniać, że pieniądze ich są w Niemczech, skąd nie mogą ich ściągać na spłacenie sum, wycofywanych przez Bank Francji. Ale w rozmowach ówczesnych Francja przez usta p. Lavala powiedziała mniej więcej: Jeżeli umieściliście na określone terminy pieniądze, które my umieściliśmy u was z wycofaniem na żądanie, popełniliście błąd, ale my musimy żądać zwrotu naszych pieniędzy. Anglja musiała wówczas wejść w układy.

„Niemcy wzięły z zagranicy 162 miliardów franków, mają zagranicą 54 miljardy, czyli dłużne są zagranicą 108 miliardów. Niemcy nadmiernie rozwinęły swój przemysł, który współzawodniczy z angielskim, oraz rozrzutnie wydają z budżetów publicznych Rzeszy, krajów i samorządów. A Anglicy na to wkładają pieniądze w Niemcy”.

Kryzys angielski widziany z Paryża

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Paryż, 23 września

Załamanie się funta szterlinga wywołało naturalnie zrozumiałe poruszenie zarówno w tutejszych kołach finansowych jak i politycznych. Sytuacja jednak finansowa Francji jest tak silna, iż w przeciwieństwie do innych państw, giełda paryska pozostała otwarta, jakkolwiek podobno pewne kompetentne sfery londyńskie radziły postąpić przeciwnie. Niemniej jednak z konsekwencjami, jakie może spowodować na rynku międzynarodowym kryzys finansowy angielski, wszyscy tutaj się liczą, przewidując nawet poważne z tego powodu perturbacje finansowe europejskie.

I tak znawcy sytuacji obawiają się, aby za przykładem Wielkiej Brytanii nie poszły i inne państwa i nie chwyciły się ponownie złudnego środka inflacji celem sprostania najbardziej nagłym trudnościom finansowym. M. i. Pertinax uważa, że Niemcy, Austria, Węgry, a nawet Włochy mogłyby przykładać ten naśladować. W każdym razie kwestia długów i reparacji, którym moratorium Hoovera zadało już poważny cios, teraz ponownie może zostać poruszona i niewiadomo, jaki całą tą sprawą przybierze obrót. Nie jest bowiem wyłączone, że Anglia zechce uzyskać ulgi w uiszczaniu się ze swoich długów względem Stanów Zjednoczonych. — Wówczas zaś niektórzy będą chcieli cały problem poddać niebezpiecznej rewizji.

Prestige Wielkiej Brytanii napewno ucierni z powodu załamania się jej waluty. Równocześnie zaś spadek funta odbije się dotkliwie na tych rynkach europejskich, które postugiwały się nim do przeprowadzania różnych transakcyj. Natomiast to załamanie przyczyni się narazie do wyciągnięcia z zasobu handlu i przemysłu angielskiego, powodując, tem samem, niebezpieczną także dla innych krajów konkurencję niektórych wyrobów brytyjskich.

Rozważając powody, które wytworzyły w Anglii tego rodzaju krytyczną sytuację, tutejsze koła polityczne wykazują, iż niezawodnie dużą w niej winę ponoszą laborujący i ich awanturniczo-demagogiczne rządy. Z drugiej zaś strony zawiniło także zbyt niezauważanie, jakim Anglia darzyła Niemcy, umieszczając tam swoje kapitały. Krach berliński odbił się niezawodnie na finansach londyńskich.

Jaka będzie ewolucja obecnego kryzysu, trudno przewidzieć. Francuzi, przypominając sobie własne przejścia, oświadczają otwarcie, iż kiedy w fatalnym dla kraju momencie, p. Poincaré objął władzę, to wszedł w rachubę nie tylko czynnik jego kompetencji finansowej, ale równocześnie ogromną rolę odegrał prestige moralny tego męża stanu i zaufanie, jakim darzył go cały naród. Czy w Anglii znajdzie się taki człowiek, który potrafi podobną odegrać rolę, to inna rzecz. W każdym razie współpraca całego społeczeństwa w przeprowadzeniu uzdrowienia finansów jest konieczną.

Socjaliści tutejsi, którzy jeszcze nie otrząsnęli się z „ciosu“, jaki im zadał p. Mac Donald, próbują triumfować. — Widzicie, mówią, że rozrzutność na rzecz bezrobotnych, zarzucana labou-

ryzstom i wogóle ich gospodarka finansowa nie jest bynajmniej przyczyną kryzysu finansowego Wielkiej Brytanii: widzicie, że rząd unji narodowej, utworzony dla zapobieżenia inflacji, do niczego nie doprowadził! W gruncie bowiem rzeczy, winną wszystkiemu jest, ich zdaniem, kolosalna spekulacja międzynarodowa, winny wszystkiemu są rządy kapitalistyczne! Nie potrzeba chyba dodawać, iż tego rodzaju rozumowanie nie przekonywuje nikogo. Po dwóch latach panowania Labour Party, gabinet unji narodowej nie mógł oczywiście z miesiąca na miesiąc, ocalić sytuację i zapobiec owemu kryzysowi zaufania względem załamującego się funta szterlinga.

Pewne jednak kompetentne osoby stawiają sobie pytanie: czy można było, jeszcze w ostatniej chwili, zaradzić złemu? Na pytanie to odpowiadają twierdząco. Bowiem rząd londyński przedsięwziął w zeszłym tygodniu odpowiednie kroki wobec rządów paryskiego i waszyngtońskiego. I oto co się okazuje? Francja gotowa była służyć Wielkiej Brytanii nową, podobną 4-miljardową pożyczką, natomiast Stany Zjednoczone miały odpowiedzieć: non possumus. Komentując tę odpowiedź, p. A. J. Jeune, specjalista kwestyj finansowych, wyraża w „Paris Midi“ przypuszczenie, że w chwili, kiedy Ameryka oświadczyła, iż jej zdolność pożyczania jest wyczerpana, miała może na myśli dalsze znacznie projekty. Funt upadł, Nowy Jork więc może teraz podjąć swe plany i marzenia powojenne zastąpienia Londynu „jako międzynarodowego centrum bankowego. Czyż bowiem przysłówie słusznie nie mówi, że „nieszczeście jednego przynosi szczęście drugiemu“?

Na kryzysie angielskim postarają się naturalnie i Niemcy zaraz spekulować na swój sposób. Już bowiem dochodzą wieści, iż dla Berlina kwestia długów i reparacji znajduje się „na dobrej drodze“. Ma on nadzieję, że przy obecnych koniunkturach uzyska jeszcze jedną „małą“ rewizję, jeszcze jakieś moratorium a długi wojenne i odszkodowania zostaną pogrzebane.

W tych warunkach, można sobie wyobrazić jak wielką wagę przykładają wszyscy do przyszłej podróży premiera Laval'a do Waszyngtonu. Francja i Stany Zjednoczone są w obecnej chwili największymi potęgami finansowymi. Współpraca ich może niezawodnie być niezmiernie skuteczna. Niemniej jednak ostatnie posunięcia prezydenta Hoovera nasuwają duże obawy co do jego przyszłych planów. Dyskusje waszyngtońskie nie ograniczą się napewno do spraw finansowych, do udzielenia nowej pomocy Berlinowi, ale także obejmą najdelikatniejszy ze wszystkich, a równocześnie i najniebezpieczniejszy problem, problem rozbrojenia. Ze Berlin, dzięki dużym wpływom amerykańskich Niemców zechce tę sytuację także wykorzystać, to nie ulega wątpliwości. Dlatego też przyszłe podróże ministerjalne budzą pewien kłopotliwość niepokój. Ogólna uwaga kół politycznych skupia się dzisiaj dookoła wizyt w Berlinie i Waszyngtonie.

I. Briares.

kiego łączenia gmin na obszarze jednego z powiatów wielkopolskich. Byłoby to t. zw. gminy „średnie“ jednolite, a tworzenie ich musiałoby następować po najskrupulatniejszych dłuższych studiach i orzeczeniach się tak gmin interesowanych, jak wydziałów powiatowych z prawem ich odwołania się aż do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

— A jakie zmiany projektuje się odnośnie miast?

— Projekt obecny zmienia zupełnie dotychczasowe ordynacje miejskie. W szczególności reguluje na nowo zakres działania rady miejskiej, magistratu i burmistrza, zmieniając także skład dwu pierwszych organów i rozszerzając znacznie nadzór państwowy i jego kompetencje. Z obowiązującej u nas ordynacji miejskiej z r. 1853 pozostałoby w mocy zaledwie 9 artykułów dotyczących tylko zgody magistratu na uchwały rady miejskiej i formalnych przepisów o posiedzeniach rady miejskiej. Kompetencja w całej administracji bieżącej przeszłaby z magistratu kolegijskiego na burmistrza; magistrat miałby głos decydujący tylko w niektórych sprawach ważniejszych, wymienionych wyraźnie w ustawie. Radzie miejskiej przewodniczyłby burmistrz. Uchwały rady miejskiej podlegałyby zatwierdzeniu władzy nadzorczej w wielu sprawach, w których dotychczas to nie miało miejsca. Nadzór państwowy nad miastami niewydziałonemi z powiatu sprawowałby starosta z współudziałem wydziału powiatowego. Wojewoda miałby prawo rozwiązywać rady miejskie i magistraty i ustanawiać komisarzy rządowych. Burmistrze i zawodowi (płatni) członkowie magistratu byłoby nietylko zatwierdzani przy wyborze, ale władze nadzorcze miałyby prawo „składać ich z urzędu“ według własnego uznania bez postępowania dyscyplinarnego.

— Jak na te zmiany, tak daleko idące, zapatrują się praktycy samorządowi i organizacje samorządowe?

— Projekt rządowy jeszcze nie jest ostatecznie ustalony, jest jeszcze ciągle w formie przerabiania i niejedno w nim może być jeszcze zasadniczo zmienione. Związek Miast Polskich oraz Związek Powiatów Rzpltej w Warszawie, otrzymały już z ministerstwa spraw wewnętrznych szczegóły projektu w obecnym stadium i mogą wyrażać co do nich swoją opinię. Związek Miast opracował już dawno swoje tezy, z których niektóre nawet przeszły do projektu, a obecnie osobna komisja rozważa szczegóły tymczasowego projektu, który po ostatecznym ustaleniu będzie jeszcze raz przedmiotem narad w ministerstwie spraw wewn. już przy współudziale organizacji samorządowych.

Niektóre postanowienia projektu nie wzbudzają zasadniczych sprzeciwów, jak odpowiednio wzmocnienie władzy wykonawczej burmistrza i przewodniczenia jego na radzie miejskiej, zwłaszcza w mniejszych miastach, — natomiast zachodzą poważne wątpliwości co do celowości rozszerzenia zakresu zatwierdzania uchwał, a usuwanie bez formalnego postępowania dyscyplinarnego zawodowych burmistrzów i członków magistratów, wybieranych na podwójną kadencję rad miejskiej (10 lat) i poprzednio zatwierdzanych, uważane jest za sprzeczne z najwięcej istotnymi zasadami samorządu: nie znajduje uznania nawet u reżymistów zwolenników reformy i obecnego projektu.

Ostatnie postanowienie nie da się też, zdaje się, w żadnym wypadku utrzymać, już choćby z tej praktycznej racji, że pod temi warunkami ustałby wszelki dopływ poważnych kandydatów na tę odpowiedzialną stanowiska. Daleko lepszym środkiem, choć naturalnie niezgodnym z istotą samorządu, byłoby nawet, zdaniem wielu, mianowanie wprost przez rząd burmistrzów i zawodowych członków magistratu spośród urzędników administracyjnych, urzędnik taki bowiem mógłby być łatwo odwołany, a odpowiedzialność za dobór jego i jego działalność ponosiłaby w zupełności władza mianująca go.

Co do zastrzeżenia zatwierdzania uchwał miejskich w zbyt wielu wypadkach podnoszona jest przede wszystkim niedostateczność odnośnego aparatu władz nadzorczych, wskutek czego czynności samorządu byłyby hamowane lub też narażone na powierzone decyzje. Spodziewać się należy, że przy współpracy organizacji samorządowych odnośne tezy próbnego projektu doznają zasadniczej zmiany.

— Czy jednak taka tymczasowa ustawa samorządowa ujednolicającą ograniczającą, jakby ją nazwać nale-

żało, według jej treści, jest obecnie konieczna?

— Ta kwestja pozostaje naturalnie otwarta. Cały szereg poważnych samorządowców wypowiedział się przeciw temu. Głównymi argumentami są: 1. obawa, aby nie czynić w tak doniosłej sprawie samorządu zamieszania przez tymczasową ustawę i odwiec przez to ustawę zasadniczą, która jest konieczna, 2. obawka, że tak duże zmiany sięgają głęboko w wszelkie inne pozostałe problemy i wymagają zatem więcej czasu do przemyślenia ich, aniżeli go jest do dyspozycji wobec zamiaru wniesienia projektu ustawy na sesję jesienną. W szczególności zaś radykalna zmiana ustroju gmin wiejskich jest reformą tak zasadniczą, że nie może być uważana za reformę tymczasową, bo raz wprowadzona nie da się zmienić, chyba z nieobliczalną szkodą dla działalności samorządu gminnego na dziesiątki lat.

Sejm i Senat

rozpoczynają 1 października posiedzenia. Czy czytelnicy nasi już odnowili przedpłatę, by nie doznać przerwy w otrzymywaniu gazety??

Administracja.

Fundusz bezrobocia

— bez funduszu

I tu skutki „radosnej twórczości“

Fundusz Bezrobocia miał być tą instytucją asekuracyjną, która miała zabezpieczyć robotników polskich od skutków bezrobocia, drogą udzielania im zasiłków. Od początku istnienia jednak okazał się niewystarczający i skarb państwa musiał wspierać część bezrobotnych oraz udzielać zasiłków samemu Funduszowi Bezrobocia. Obecnie okazuje się, że Fundusz Bezrobocia egzystuje wogóle tylko dzięki temu, że sam pobiera zasiłki ze skarbu. Suma tych zasiłków wynosi obecnie już przeszło 100 milionów złotych i wzrośnie o tyleż do końca najgorszego sezonu zimowego. Teoretycznie są to tylko pożyczki, które w przyszłości Fundusz Bezrobocia ma zwrócić skarbowi. Wątpliwe jest jednak, czy kiedykolwiek pożyczki te będą mogły być spłacone. Dodać należy, że oprócz zasiłków udzielonych przez skarb bezpośrednio Funduszowi Bezrobocia skarb państwa corocznie wypłacał poważne kwoty zasiłków bezrobotnym, którzy wybrali zasiłki z ubezpieczenia lub nie zdążyli nabyć uprawnień do nich. Nie trzeba dodawać, że w nadchodzącym okresie zimowym potrzeby w tym zakresie zwiększą się bardzo znacznie i wątpliwe jest, by pozbawiony rezerw skarb mógł podoląć tym wydatkom.

Fundusz Bezrobocia zawiódł pokładane w nim nadzieje nietylko dlatego, że żadne ubezpieczenie — jak to wykazało doświadczenie krajów innych — nie potrafi zabezpieczyć bytu bezrobotnym, gdy przyjdzie prawdziwa klęska bezrobocia, ale i z tego względu, że Fundusz Bezrobocia uprawiał „radosną twórczość“. Mianowicie, gdy tylko zaczęły narastać ze składek ubezpieczeniowych i pracodawców pewne nadwyżki, zarząd Funduszu zaczął je użytkować drogą rozszerzenia praw do zasiłków i zwiększenia ich wysokości. Działo się to w latach 1928 i 1929, czyli w okresie względnej pomyślności. Obecnie, kiedy nadchodzą najcięższe czasy, Fundusz Bezrobocia jest bez funduszu i musi sam żyć z zasiłków doradczych, otrzymywanych ze skarbu państwa.

Z Stronnictwa Narodowego

Zebranie w Czarniejewie (pow. gnieźnieński)

W niedzielę, dnia 13 września, odbyło się w Czarniejewie zebranie poselskie Stronnictwa Narodowego. Referat polityczno-gospodarczy wygłosił poseł Lewandowski z Bydgoszczy. Wywody posła Lewandowskiego trafiły do przekonania licznych zebranych, to też referenta nagrodzono burzą oklasków.

Odbyło się potem zebranie Obozu Wielkiej Polski, którego przebieg był również bardzo podniosły.

OFIARNOŚĆ NA CELE OŚWIATOWE
WZMACNIA POTĘGĘ RZECZY-
POSPOLITEJ POLSKIEJ

Reforma samorządu terytorjalnego

Wywiad z dyrektorem Biura Samorządowego, dr. Wł. Dalborem

(Dokończenie).

— Jak konkretne zmiany zawiera obecny projekt ustawy samorządowej? — zapytałem dalej.

— Projekt obecny, którego zarzysy są już znane z prasy samorządowej, obejmuje najpierw radykalną zmianę ustroju gmin wiejskich, a mianowicie wprowadzenie w całym państwie wielkich gmin t. zw. okręgowych czyli zbiorowych, obejmujących szereg wsi z wójtem na czele i radą gminną, obok zaś nich miałyby istnieć samorząd poszczególnej wsi, czyli naszych dotychczasowych gmin miejscowych z sołtysami i radą t. zw. gromadzką (wioskową). Gmina okręgowa załatwiałaby przy pomocy osobnego aparatu (pisarz gminny i pracownicy fachowi) cały t. zw. poruczony zakres działania administracji państwowej oraz kierowałaby gospodarką gmin miejscowych.

— Jak Pan Dyrektor zapatruje się na celowość tej reformy, słyszeliśmy bowiem, że nie wywołuje ona wiele uznania na ziemiach zachodnich?

— Jestem zasadniczym przeciwnikiem gminy okręgowej w takiej koncepcji, gdyż powoduje ona znaczne zwiększenie kosztów utrzymania organów gminnych i duże skomplikowanie czynności wskutek tworzenia dwustopniowego samorządu gminnego. Nie mam też przekonania, aby te zwiększone koszty zostały zrównoważone przez oszczędność w kosztach utrzymania administracji władz państwowych, właśnie wskutek skomplikowania rzeczy. Przedewszystkiem zaś twierdzą, że, przynajmniej na zachodzie, można by stworzyć większe gminy, któreby podobały tak samo poruczonemu zakresowi działania i wszelkim miejscowym obowiązkom samorządu, przez proste łączenie zbyt małych obecnie naszych gmin miejscowych, bezpośrednio ze sobą sąsiadujących, w większe gminy jednolite z jednymi tylko organami. Uzasadniałem to wielokrotnie, bardzo szczegółowo, głównie w „Wiadomościach Samorządowych“, dając nawet konkretne przykłady ta-

Znów naprężenie w świecie teatralnym

Warszawa, 24. 9. (Tel. wł.) — Wszyscy aktorzy, należący poprzednio do zespołu teatrów miejskich, ogłosili strajk przeciw angażowaniu się do tychże teatrów, które zostały, jak wiadomo, wydzierżawione dyr. Krzywoszewskiemu w formie dzierżawy poręczającej. Aktorzy oświadczają w opublikowanej przez siebie uchwałę, że ci, którzy już się byli po- angażowali, zrywają umowy, ci zaś, którzy byli w pertraktacjach, przerywają je.

Aktorzy stawiają trzy żądania: 1) wszyscy członkowie zespołu z poprzedniego sezonu muszą być zaangażowani zpowrotem, 2) miasto zerwie umowę z p. Krzywoszewskim (podpisaną właśnie wczoraj), 3) miasto będzie prowadziło teatry na własny rachunek i ryzyko, tak jak dotychczas, albo też 4) odda je kolektywowie aktorów, utworzonemu przez byłych zespół teatrów miejskich. Jeżeli te żądania spełnione nie będą, nikt z aktorów b. zespołu do teatrów miejskich się nie zaangażuje.

Wiadomo, że niektórzy aktorzy nie chcieli ustąpić z nadmiernych gaź, które powodowały olbrzymie deficyty i myśl umowy z niemi musiała być porzucona. Taksamo personel był wogóle nadmiernie liczny i musiał być zredukowany, aby zapobiec deficytom, miasto zaś nie chce prowadzić teatrów we własnym zarządzie, aby nie dopłacać sum nieograniczonych (w ostatnim roku 4 miliony zgórą) i dlatego oddało je w dzierżawę. Przeciwnym tym próbom unormalnienia stosunków jest skierowany obecny strajk, będący próbą zmuszenia miasta do tego, aby uległo woli ZASP-u. Charakterystyczne jest w szczególności żądanie, aby teatry oddać kolektywowie aktorów. Wszystkie kolektywy są, jak wiadomo, zależne od ZASP-u i pozostają pod jego naczelnym kierownictwem. ZASP podjął w ten sposób nową próbę owdarcia teatrami miejskimi. Dlatego uchwała aktorów sprawiła wśród publiczności wrażenie bardzo niekorzystne.

Miasto Włocławek przed bankructwem

Fatalne skutki typowo „sanacyjnej” gospodarki

Toruń, 24. 9. (Tel. wł.) Donoszą z Włocławka, że delegacja rady miejskiej w składzie prezesa dr. Piaseckiego i wiceprezesów ks. dyr. Wojsa i Rutkowskiego udała się do Warszawy z memorjałem do ministra spraw wewnętrznych.

Memorjał obejmuje 14 stron pisma maszynowego. Autorzy memorjału wykazują, że stan gospodarki miasta graniczy niemal z bankructwem. Magistrat stale przekraczał budżet bez uchwał rady miejskiej. Wbrew uchwałę rady miejskiej magistrat zawarł niekorzystną dla miasta transakcją przy sprzedaży elektrowni. Magistrat wypłacał niezmiernie diety i wydawał na umeblowanie i upiększanie gabinetu prezydenta. Wyznaczył mu oprócz tego specjalny dodatek na

reprezentację w wysokości 30 proc. pensji. Dział administracji ogólnej przekroczony został o przeszło 100 tys. złotych.

Rada miejska zwróciła się oprócz tego do odnośnych władz o wyznaczenie komisji Najwyższej Izby Kontroli Państwa celem zbadania gospodarki i finansów miejskich oraz o natychmiastowe zwolnienie z urzędu obecnego magistratu.

Jaki będzie rezultat tych starań, nie wiadomo. Zaznaczyć należy, że radni włocławscy, zbliżeni do Stronnictwa Narodowego, już dawno wskazywali na złą gospodarkę magistratu. Znaleźli się jednak zawsze tacy, którzy tej „sanacyjnej” gospodarki bronili.

Stanowisko delegata polskiego w dyskusji „rozbrojeniowej”

Genewa, 24. 9. (Tel. wł.) W trzeciej komisji rozbrojeniowej toczyła się ożywiona dyskusja nad wnioskami skandynawskim i włoskim o wstrzymanie rozbrojeń na czas trwania konferencji rozbrojeniowej.

M. in. przemawiał delegat Polski min. Sokal. Mówca podkreślił na wstępie, że Polska pragnie szczerze pozytywnego wyniku konferencji rozbrojeniowej i że gotowa jest poprzeć każdą inicjatywę, mającą na celu konsolidację pokoju. Propozycja włoska na pierwszy rzut oka wydaje się prostą i łatwą do przyjęcia, jednakże po bliższym zbadaniu powstają z różnych stron poważne zastrzeżenia. Obecny kryzys gospodarczy i finansowy nie pozwala przypuszczać, ażeby jakikolwiek kraj mógł zwiększyć wydatki na zbrojenia w roku przyszłym.

Są państwa, których wydatki na zbrojenia znany tylko w cyfrach globalnych. Poza to wykonanie budżetu w tych państwach nie podlega żadnej kontroli publicznej. Dopóki jednakowe warunki dla krajów sąsiadujących z Polską nie zostaną stworzone, będzie dla nas niemożliwością podjąć się formalnego zobowiązania odnośnie do zagadnienia budżetowego.

Nasz budżet wojskowy jest nieskończenie mniejszy, niż budżet wielkich krajów z nami sąsiadujących i nie może być uważany jako budżet wystarczający dla bezpieczeństwa Polski.

Następnie przemawiał lord Cecil, który zaaprobował w zupełności propozycję włoską.

Bojkot studentów niemieckich w Dorpacie

Tallin, 24. 9. (PAT). W Dorpacie odbyły się demonstracje przeciwko młodzieży akademickiej narodowości niemieckiej w związku z otwarcie wydziału teologicznego. Uroczystości otwarcia rozpocząć się miały nabożeństwem w kościele uniwersyteckim, które jednak nie odbyło

się, ponieważ młodzież estońska szczerze wypełniła kościół. Po demonstracjach przed lokalem korporacji niemieckiej akademicy zebali się w auli uniwersyteckiej, gdzie postanowiono ogłosić bojkot studentów niemieckich.

Wyrok w procesie o pogrom Żydów w Berlinie

Hitlerowców i członków „Stahlhelmu”: skazano na więzienie

Berlin, 24. 9. (PAT). Onegdajsza rozprawa w procesie przeciwko członkom bojówek hitlerowskich, które urządziły pogrom Żydów w Berlinie, przeciągnęła się do godz. 5 rano dnia wczorajszego.

Po ponownym zamknięciu przewodu sądowego zabrał głos prokurator, który w oskarżeniu zażądał dla dwóch hitlerowców oraz jednego przywódcy młodzieży „stahlhelmowskiej” kary 2 lat ciężkiego więzienia i utratę czci na okres 3 lat za ciężkie zakłócenie spokoju publicznego połączone z podżeganiem do nienawiści klasowej. Dla dalszych przywódców hitlerowskich,

oskarżonych jedynie o zwykłe zakłócenie spokoju publicznego, prokurator zażądał kary 2½ lat więzienia. Dla pozostałych oskarżonych prokurator domagał się kary od 1 roku do 1 roku 9 mies. więzienia. Dla kierowcy samochodu, którym jechał hr. Heildorf i inni przywódcy hitlerowcy, prokurator zażądał kary 2 lat więzienia za współdziałanie w ciężkim zakłóceniu spokoju publicznego. Wreszcie prokurator domagał się konfiskaty dwóch samochodów, które brały udział w pogromie oraz wszelkiej znalezionej broni przy oskarżonych, prokurator podkreślił przytem, że wszystkim oskarżonym do-

wiedziono winy. Prokurator zaznaczył dalej, że opinia publiczna przyzwyczajona była do różnego rodzaju wykroczeń politycznych, rozgrywających się przeważnie między członkami poszczególnych partij, w tym wypadku jednak napadnięci zostali i znieważeni w dzień ich święta obywatele niemieccy, co niema nic wspólnego z walką polityczną.

Następnie zabrali głos obrońcy, domagający się łagodnego ukarania oskarżonych, względnie uwolnienia tych, którym udziału w wykroczeniach nie dowiedziono. Po przemówieniach obrońców sąd udał się na naradę. Po podjęciu rozprawy na ławach oskarżonych, gdzie poprzednio, znowu powrócił animusz, nagle zapanowało milczenie. Po czterogodzinnej naradzie sądu przewodniczący ogłosił o godz. 4.30 nad ranem wyrok, mocą którego dwóch oskarżonych skazanych zostało na 1 rok i 9 mies., jeden na 1 rok i 6 mies., jeden na 1 rok i 5 mies., 22 dalszych na kary, wahające się od 1 rok 3 mies., do 9 mies. więzienia. 6 oskarżonych zostało uwolnionych od kary. Postępowanie przeciwko przywódcy młodzieży „stahlhelmowskiej” Brandtowi przekazane zostało zwykłemu sądowi. Wszyscy skazani zatrzymani zostali w więzieniu.

Samochód wjechał do składu

W godzinach południowych wydarzył się wypadek samochodowy na ul. Pocztowej. Jadący Alejami Marcinkowskiego w kierunku pl. Sapiieżyńskiego samochód półciężarowy LD 1394 własność Berka Bercuta ze Stupcy, napotkał się ze zbliżającą się ulicą Pocztową od strony pl. Nowomiejskiego drożką samochodową. Podczas mijania samochód półciężarowy skręcił niespodziewanie w prawo i wjechał z ogromnym hukiem w drzwi składowe magazynu bielizny, prowadzonego pod firmą: Siostry Drangoszówny. Auto ugrzęzło w drzwiach wehadowych, wyłamując je z futrynami z taką siłą, że trudno je było wycofać; prawdopodobnie jedną z przyczyn było też uszkodzenie silnika.

Był to niezwykły obraz, gdyż auto wjechało jak do garażu i zatarasowało wejście uniemożliwiając wyjście ze składu. Cały przed samochodem był rozbity, zniszczona maska i pogięte osie. Gdyby niezwykła karoserja (zielona skrzynia napełniona skrzyniami od jaj i sera) była węższa, cały samochód byłby wjechał do składu.

Ostatecznie zajęcie całe zlikwidowała miejska straż pożarna, wyciągając rozbita pudło przy pomocy liny.

Wielkim szczęściem podczas całego wypadku była okoliczność, że w pobliżu nie było żadnych przechodniów. Skończyło się tylko na przerażeniu pań znajdujących się w głębi magazynu. (k)

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.92 zł, w Gdańsku na Warszawę 8.929 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 208.15 zł, gotówką 207.45 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 173.52 zł, gotówką 172.92 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, dnia 24. 9. 1931.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była wyczekująca. Transakcje zawierano niechętnie po kursach niższych od ostatnich notowań.

Z papierów procentowych ofiarowano 5% pożyczkę konwersyjną po 43% bez obrotu, natomiast poszukiwano 8% obligacje miasta Poznania z 1926 roku po 92%. Z papierów lokacyjnych Pozn. Ziem. Kredytowego robiono mniejszą transakcję 8% listami dolarowymi starymi po 84% w zaofiarowaniu bez kwalifikacji do notowania, poza tem handlowano 4% listami zastawnymi konwertowanymi po 29.50 w transakcjach oraz 6% listami żytnimi które w dalszym ciągu zniżkowały po 14.50 w oddaniu.

Z akcji bankowych względnie przemysłowych handlowano Bankiem Polskim po 113.— w placeniu.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Papierów procentowych:

(Kurs w procentach nominału): —
8% obligacje miasta Poznania z 1926 r. 92.—% P.
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 29½% +

(Kurs w złotych)
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 14.50 O.

Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Bank Polski I em 113.— P.
Tendencja wyczekująca.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Poznań, dnia 24. 9. 1931.

„Ceny tranzakcyjne”

Jęczmień browarowy 220 tonn par. Poznań	25.50
Ceny orientacyjne	
Zyto nowe, zdrowe, suche	21.50—22.00
Usposobienie spokojne	
Pszonica nowa, zdr. sucha	20.00—21.00
Usposobienie spokojne	
Jęczmień przemiatowy	19.50—20.50
Usposobienie spokojne	
Jęczmień browarowy	23.50—24.50
Usposobienie spokojne	
Owies	19.50—20.50
Usposobienie spokojne	
Maka żytnia 65% wł work.	33.00—34.00
Usposobienie spokojne	
Maka pszenna 65% wł work.	31.50—33.50
Usposobienie spokojne	
Otreby żytnie	12.50—13.25
Otreby pszenne	11.75—12.75
Otreby pszenne (grube)	12.75—13.75
Rzepak	28.00—29.00
Groch Victoria	22.00—25.00
Groch Polger	23.00—25.00
Ziemniaki jadalne	2.30—2.50

Ogólne usposobienie spokojne.
Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 60 tonn, pszenicy 15 tonn, owsa 80 tonn.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 24. 9. 1931.

Waluty Gotówka
Dolary St. Zjedn. tr.: 8,91; sp.: 8,93; kup.: 8,89.

Dewizy:			
	trans.	sprzed.	kup.
Belgrad	15.75	15.79	15.71
Gdańsk	173.55	173.98	173.12
Nowy Jork			
czeki	8.925	8.945	8.905
Nowy Jork			
kabel	8.929	8.949	8.909
Paryz	35.15	35.24	35.06
Praha	26.44½	26.51	26.38
Szwajcaria	174.20	174.63	173.77
Wiedeń	125.40	125.71	125.09
Włochy	45.30	45.42	45.18

Tendencja przeważnie słabsza z wyjątkiem Szwajcarii.

Papierów wartościowych i obligacje:
5% poz. konw 43.75

Akcje w złotych:
Bank Polski 0.00—113.00
Lilpop 0.00—12.75
Tendencja niejednolita.

Komentarz.
Z papierów państwowych notowano tylko 5% poz. konw. po kursie słabszym, dla listów zast. zwłaszcza dla prowincjonalnych tendencja słabsza, obroty akcjami minimalne przy tendencji niejednolitej, z bankowych Bank Polski słabszy, Lilpop utrzymany.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, dnia 24. 9. 1931.

Pszonica march. nowe zbiory 75—76 kg.	216.00—219.00
Wyrośle i słabsze ziarno w wyjątkach dopuszczono.	
Tendencja mocna.	
Pastewna pszenica march. 70—71 kg.	194.00—195.00
Tendencja mocna.	
Jara pszenica march. 78 do 79 kg.	221.00—223.00
Tendencja mocna.	
Pszonica jara march. 76 kg.	217.00—220.00
Tendencja mocna.	
Zyto march. 72—73 kg.	189.00—191.00
Tendencja bardzo mocna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	149.00—156.00
Tendencja nieco mocniejsza.	
Jwies march	137.00—144.00
Tendencja bardzo mocna.	
Maka pszenna	26.75—32.50
Tendencja mocniejsza.	
Maka żytnia 70%	26.25—29.00
Tendencja mocna.	
Ospa pszena	10.50—10.75
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	9.25—9.50
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	20.00—27.00
Makuchy lniane	13.40—13.60
Makuchy arachid. 50% loco Hamburg	0.00—11.40
Makucha arachid. 50% loco Hamburg	0.00—11.50
Wytłoki suche paryt Berlin	6.80—6.40
Srót soya ekstrahowany 46% loco Hamburg	0.00—11.30
Srót soya ekstrahowany 46% loco Szczecin	0.00—12.00
Ziemniaki jadalne białe	1.20—1.30
Ziemniaki jadalne czerwone i niebieskie z Odenwaldu	1.30—1.40
Ziemniaki ład tółte	1.40—1.60
Ziemniaki fabryczne	5—6 fg.
Ogólna tendencja mocna.	

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 24. 9. 1931.

Wyplaty na Warszawę 47.05—47.25
Noty wielkie 47.05—47.45

Echa rzymskie Genewy

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“).

Rzym, 22 września.

Rozstrzygnięcie, jakkolwiek poło-wiczne, sprawy unij celnej niemiecko-austriackiej, recte „Anschlusu“, przy-jęto we Włoszech z wielkim zadowo-leniem i jakby z uczuciem ulgi. Fakt ten z miejsca wzmocnił swobodę ru-chów dyplomacji włoskiej.

Pokazało się to odrazu w Genewie, a jeszcze więcej przejawia się na kon-ferencji rozbrojeniowej. W stosunku do Niemiec dyplomacja włoska ma te-ren oczyszczony z przeszkód. Tem la-tniej teraz przyjdzie jej przeciwsta-wiać się tezom francuskim. Deklara-cję austriacką i niemiecką w powyż-szej kwestji nazwano tu aktem skru-chy.

Prasa włoska, omawiając wyrok haski, podnosi, że Niemcy próbując tego zamachu „w stylu wilhelmow-skim“ z zamiarami „wybitnie panger-mańskimi“, liczyli na poparcie Lo-ryny i na to „że Rzym za wszelką ce-nę zechce być w obozie przelocjalnym Francji“. Był to — jak pisał „Corrie-re della Sera“ — ciężki błąd, bo Niem-cy robili te ryzykankie kalkulacje wbrew ekonomicznym i politycznym interesom Włoch „które absolutnie oprą się utworzeniu bloku austro-niemieckiego“. Jest to zatem i wska-zówka na przyszłość. W kierunku po-łudniowym mają więc Niemcy na dłu-go drogę zamkniętą dla swych planów. Trzeba się liczyć, że tembardziej cały ich niepokój i pęd zwróci się ku wschodowi.

Genewska mowa Brianda nie mia-ła we Włoszech dobrej prasy. Nie mo-gło bowiem uderzyć opinii i kół poli-tycznych włoskich milczenie, z jakim Briand potraktował mowę Grandiego. Poprostu nie chciał on odpowiadać na wyraźne apostrofy włoskiego delegata pod adresem Francji i polemizować w chwili, gdy za kulisami toczyły się rozmowy ekspertów włoskiego i fran-cuskiego pp. Rosso i Massigli o poro-zumienie morskie. Ale Briand był po swej mowie u Grandiego i miał spo-sobność poruszyć niejedną z tych wą-tpliwości, jakie nasuwa teza włoska o rozbrojeniu, której dzienniki tutejsze nie przestają omawiać.

Zdaniem Włochów Francja ucze-piwszy się chorobliwie do słowa „bez-pieczność“ rujnuje Europę i świat, bo nie chce dopuścić do rozbrojenia, które jedynie byłoby w stanie usunąć kryzys ekonomiczny. Dzienniki wło-

skie nie przestają powtarzać, że pakt Ligi Narodów domaga się rozbrojenia. Zapominają jednak o tem, że central-ną myślą paktu jest właśnie ta, iż bez-pieczność, gwarantowane przez wszystkie państwa, należące do Ligi, jest warunkiem pokoju. Zarówno ar-tykuł 10, jak 16 i 8, które mówią wy-raźnie o bezpieczeństwie i obowiązku pomocy dla napadniętego przeciwko napadającemu, są komentowane w sposób dowolny i jednostronny przez zwolenników rozbrojenia bez żadnych gwarancji. Tymczasem jasnym jest, że pakt powinien być zachowany i in-terpretowany w całej rozciągłości — i słusznie powiedział Briand, że słowo „bezpieczeństwo“ znajduje się w pak-cie i to nie bez racji“ a także, że kon-ferencja rozbrojeniowa, która zbierze się 2 lutego, stwierdziwszy solennie wolę porzucenia wojny, nie będzie mogła równocześnie nie ustalić „nie-zbędnych warunków bezpieczeństwa“.

Wznowienie przez Brianda idei protokołu genewskiego z roku 1924 spotkało się tu również z krytyką.

Mowę Curtiusa natomiast przyjęła i oceniła prasa włoska bardzo przy-chylnie, podkreślając zwłaszcza jej punkty zgodne z tezą Grandiego. „Ogó-łem biorąc — pisał korespondent ge-newski rzymskiej „Tribuny“ — prze-widuje się na konferencji rozbrojenio-wej zgodność widoków między rządem włoskim, a angielskim, a także między amerykańskim i niemieckim“. Należy tu zauważyć w każdym razie, że rząd angielski przez usta swego de-legata lorda Roberta Cecila oświadczył, „iż nie przyszedł czas na rewizję traktatów, bo to nie prowadziłyby ani do pokoju ani też do uspokojenia“. Oświadczenie powyższe ma swoją wartość i przedewszystkiem w Berli-nie powinno być do myślenia. Gdy-by wszyscy byli szczerze zdecydowani dotrzymać zobowiązań traktatowych, rozbrojenie mogłoby być rzeczywist-nione bez tylu dyskusyj, ale Niemcy pragną czegoś wręcz przeciwnego, bo rozbrojenia w celu obalenia traktatów i statutu terytorjalnego Europy.

Na zakończenie — już nie w związ-ku z Genewą — dodam, że uwaga tu-tejszych sfer rządowych i politycznych skierowana jest w tej chwili głównie na Stany Zjednoczone, skąd oczekuje się nowych, ważnych decyzji w spra-wie przedłużenia moratorium.

S. M.

Okręgowy komendant

„Legji Mocarstwowej“

falszerm podpisów i złodziejem

Jak stwierdza wychodzący w So-snowcu „Kurjer Zachodni“, „sanacja“ w Zagłębiu nie ma szczęścia do swych ludzi. Przekonał się o tem już nie-jednokrotnie a o ostatniej kompromi-tacji z defraudantem „Bednarskim“, współnikiem zawodowych kasiarzy, falszerm pieniędzy, jeszcze wszyscy pamiętają.

Obecnie mamy do zanotowania no-wy fakt świadczący wymownie o etyce niektórych działaczy „sanacyjnych“.

Przed mniej więcej półtora rokiem do Kasy Chorych w Sosnowcu został zaangażowany przez komisarza Kasy p. Wąsowicza niejaki Stanisław Ko-pacz z Małopolski. Po przyjeździe do Sosnowca i objęciu stanowiska urzęd-nika w wydziale lekarskim Kopacz po-święcał się oczywiście pracy „społecz-nej“, wstępując do organizacji „sana-cyjnej“ p. n. „Legji Mocarstwowej“. W organizacji tej Kopacz w krótkim czasie został mianowany okręgowym komendantem.

Poświęcając się pracy „społecznej“, Kopacz nie zapomniał również o po-większaniu swych dochodów w sposób kolidujący z prawem. W miesiącach letnich, w okresie urlopów, Kasa Cho-rych zaangażowała kilku studentów medycyny, którzy zastępowały felczer-ów korzystających z urlopów, oczywi-ście za wynagrodzeniem. Tych to stu-dentów Kopacz upatrzył na swe ofiary, aby móc zarobić. Sfałszował mianowi-cie zaświadczenia praktykantów, zao-patrzone ich podpisem, upoważniające go do pobrania w ich imieniu zaliczek na pensje i na zaświadczenia te pobrał od kasjera około 500 złotych.

Oszustwo wyszło na jaw w tych dniach, gdy studenci przyszli do kasje-ra po swe wynagrodzenie, a ten chciał odtrącić im zaliczki pobrane przez Ko-pacza. Oczywiście praktykanci po udo-

wodnieniu, że zaświadczenia były fał-szywe, zażądali wypłacenia pełnej na-leżności, co też Kasa uskuteczniła.

Wyszło również na jaw, kto podjął pieniądze na sfałszowane zaświadcze-nia. Po ujawnieniu fałszerstwa Kopacz nie pokazał się więcej w biurze i wszel-ki ślad po nim zaginął.

W międzyczasie wyszła na jaw i druga niezbyt porządna robota kome-danta okręgowego. Jak się okazało, przywłaszczył on sobie zegarek jedno-go z umyślowo chorych, który został przywieziony z Krakowa do Sosnowca, a stąd odesłał go do szpitala dla umy-słowo chorych w Świeciu na Pomorzu. Towarzyszący choremu sanitariusz od-dał zegarek Kopaczowi, aby ten zwró-cił go rodzinie chorego. Kopacz zaś ze-garek przywłaszczył sobie.

Historja fałszowania podpisów przy-trafiła się Kopaczowi nie pierwszy raz w czasie swego urzędowania w sosno-wieckiej Kasie Chorych. Przed sześciu miesiącami podjął on na sfałszowane upoważnienie felczera J. 100 zł. Sprawa została wówczas zatuszowana.

Również i teraz, jak zaznacza „Kur-jer Zachodni“ o oszustwach Kopacza nie zawiadomiono policji.

Dlaczego?

Ważą się losy Curtiusa.

Berlin, 24. 9. (PAT). Ewentual-na dymisja Curtiusa zależna jest od wyników dzisiejszej jego konferencji z prezydentem Hindenburgiem oraz kanclerzem Brüningiem.

Demonstracje bezrobotnych w Szkocji. Londyn, 24. 9. (Tel. wł.). Wczoraj demonstrowało w Glasgow około 50.000 bezrobotnych, którzy w pocho-dach przeciągali głównymi ulicami miasta, śpiewając pieśni komunistycz-ne. Do starć z policją nie doszło ni-gdzie.

Forman

najprostszy środek
przeciw katarowi
dziąka fenomenalnie!

ŻĄDAĆ W APTEKACH I SKŁ. APT.

Zjazd przedstawicieli miast pomorskich

Grudziądz, 23 września.

Dnia 22 bm. odbył się na sali rady miejskiej w Grudziądzu zjazd przed-stawicieli miast pomorskich. Na ze-braniu obecny był z województwa na-czelnik wydziału opieki społecznej radca Kruszelnicki, dyr. biura Związ-ku Miast Wielkopolski i Pomorza dr Dalbor z Poznania i prezydent miasta Gniezna Barciszewski, ostatni jako prezes Koła Miast Wielkopolski. Ze-branie zagał prezydent miasta Gru-dziądza i zarazem prezes K. M. P. Na czoło obrad wysunęła się sprawa bez-roboicia na Pomorzu. Na powyższy te-mat wygłosił radca Kruszelnicki ob-szerny referat, który wywołał ożywio-ną dyskusję.

Uchwalono domagać się od woje-wództwa, ażeby: 1) nie stosowało na przeciąg najbliższych kilku miesięcy do robotników miejskich sezonu mar-twego, 2) nie zarządzało w tym okresie

eksmisyj bezrobotnych, 3) wpłynęło na Kasy Chorych, by leczyły zacho-rzałych bezrobotnych i wydawały im leki bezpłatnie. Celem zasilenia fun-duszu na bezrobocie uchwalono w miarę możliwości podwyższyć opłaty za gaz, elektryczność i wodę, przy czem ustalenie wysokości tych opłat oraz wynalezienie innych źródeł dochodo-wych pozostawia się uznaniu odno-snych jednostek samorządowych.

Poza tem poruszono sprawę rządo-wego projektu t. zw. małej ustawy sa-morządowej. O treści projektu refe-rował dr Dalbor. W końcu wybrano na dalsze trzy lata nowy zarząd K. M. P. w składzie następującym: prezy-dent Włodek — prezes, burm. Sobie-rajczyk z Chojnic — zastępca, burm. Kurzętkowski z Chełmży — sekretarz, burm. Wojczyński z Tczewa i burm. Koska z Świecia — członkowie. (ski)

Dwojaki „chody“ Niemiec:

do Wrocławia — rozjuszony nosorożec, do Genewy — niewinny baranek. — (Karykaturę powyższą podał szwajcarski tygodnik satyryczno-humorystyczny „Nebels palter“).

Wykrycie nadużyć w urzędzie skarbowym w Chełmży

Kierownik urzędu „wyjechał“ — Dwóch urzędników
aresztowano

Toruń, 24. 9. (Tel. wł.) Donoszą z Chełmży, że w miejscowym urzędzie skarbowym przeprowadzono w ostat-nich dniach rewizję, która ujawniła szereg nadużyć.

Na skutek rewizji aresztowani zo-stali sekretarz S., i sekwestратор W. Umieszczono ich w więzieniu toruń-skiem. Wydano też nakaz aresztowa-nia kierownika urzędu p. K. Ten jed-nakże, jak okazało się, nagle „wyje-

stał“, rzekomo do Warszawy.

Sledztwo trwa w dalszym ciągu i wykazuje dalsze krzywdy płatników, Pan K. jest tym samym „sanatorem“, który urzędował swego czasu w Gnie-wie i za odmówienie datku na pewien pomnik przez p. Błażka zemścił się na nim, zajmując mu i sprzedając ży-wy inwentarz. Sprawa ta swego cza-su była szeroko omawiana w dzienni-kach.

O prawa czeladzi rzemieślniczej

Obecnie obowiązujące prawo przemysłowe puściło czeladź rzemieślniczą zupełnie samopas. Samodzielni rzemieślnicy, to znaczy mistrzowie, otrzymali pewne uprawnienia, chociaż niezbyt rozległe i nie odpowiadające faktycznym potrzebom, podczas gdy czeladź otrzymała tak mało, że można to określić słowami — niemal nic.

Mistrzowie otrzymali prawo bezpośredniego wyboru do Izb Rzemieślniczych — czeladź może wybierać tylko pośrednio, mistrzowie otrzymali swoje stow. zawodowe to jest cechy, czeladź takich organizacji zawodowych nie otrzymała, a stworzono tylko tak zwane wydziały czeladnicze, które są niczem więcej, jak stałą delegacją do pertraktowania z członkami cechów. W dodatku te nawet przywileje, jeżeli wogóle można to nazwać przywilejami, otrzymali tylko ci czeladnicy, którzy są zatrudnieni u członków cechów. Ci zaś, którzy mają pracę u rzemieślników, którzy do cechów nie należą, są pozbawieni wszelkich praw, bo ani nie mogą wpływać (choćby pośrednio) na skład wydziału czeladników przy Izbach Rzemieślniczych, ani też nie mają prawa wyboru do wydziału czeladniczego przy cechach.

Wobec tego czeladnik, który przecieć na zawinił w tem, że jego mistrz nie zapisał się do cechu, a który w dzisiejszych czasach kryzysu musi przecieć brać każdą pracę i nie może się oglądać na to, czy mistrz do cechu należy, czy też nie, cierpi za nieswoje winy, bo jeżeli przyjmie pracę u mistrza niecechowego, w myśl przepisów prawa przemysłowego, pozbawiony jest wszelkich tych praw, które przysługują czeladnikom, zatrudnionym u mistrzów cechowych, a więc cierpi za to, że jego mistrz nie ma ochoty zapisać się do cechu.

Tego rodzaju stawianie sprawy domaga się szybkiej naprawy, bo czeladź rzemieślnicza czuje się pokrzywdzoną, a co trzeba stwierdzić, jej pretensje są zupełnie słuszne i uzasadnione. Na tem tle powstają ciągłe konflikty, a korzystają z tego tylko ci, którzy lubią żerować w każdej mętnej wodzie. Człedź rzemieślnicza broniła się dzielnie przed zakusami opanowania jej przez socjalistów, ale broniła się tylko w naszej dzielnicy, niestety na wschodzie, większość organizacji czeladniczych jest już przez socjalistów zupełnie opanowana. Człednik zatracił już tam poczucie, że nie jest on zwykłym robotnikiem, że jest on przede wszystkim kandydatem na samotnego w przyszłości rzemieślnika, na samodzielną jednostkę gospodarczą, a więc na jednostkę najbardziej społecznie i gospodarczo wartościową. Człednik, pod wpływem socjalistów, czuć się począł zwykłym robotnikiem, jak każdy inny robotnik fabryczny, a należnych mu praw począł dochodzić taką drogą, jaką dochodzą zwykli robotnicy, to jest drogą związków zawodowych. Błąd obecnie obowiązującego prawa przemysłowego jest wielki i musi być za wszelką cenę naprawiony.

Projekt noweli do prawa przemysłowego, jaki wyszedł staraniem Związku Tow. Przem. i Rzemieślni-

czych w Poznaniu, rozwiązuje te sprawy zasadniczo i stara się krzywdę czeladników naprawić w możliwie najszerszym zakresie. Przedewszystkiem przewiduje on, że wybory do wydziałów czeladniczych przy Izbach Rzemieślniczych mają być bezpośrednie, tak, jak bezpośredni są wybory dokonywane przez samodzielnych rzemieślników. Projekt przewiduje, że do wydziałów czeladniczych przy Izbach Rzemieślniczych wybieraliby wszyscy czeladnicy, bez różnicy płci, którzy są obywatelami polskimi, używają w pełni praw cywilnych, a którzy w dniu ogłoszenia wyborów byli przynajmniej od roku zatrudnieni w przedsiębiorstwach samodzielnych rzemieślników w okręgu izby. Prawo wybieralności posiadali by czeladnicy, mający prawo wybierania, o ile ukończyli 25 lat i pracują przynajmniej dwa lata w przedsiębiorstwach samostatnych rzemieślników w okręgu Izby. Jak widzimy, projekt zrównał, jeżeli chodzi o wybory do Izb Rzemieślniczych, niemal zupełnie w prawach czeladników z mistrzami.

Dalej, jeżeli chodzi o wewnętrzne organizacje, to znaczy, tak, jak mistrzowie mają swoje cechy, które są w całym tego słowa znaczeniu stałymi organizacjami zawodowymi, to czeladnicy, według projektu, otrzymaliby również swoje stałe organizacje zawodowe, w postaci autonomicznych stowarzyszeń czeladzi przy cechach. Dotąd przy cechach istnieć mogą jedynie wydziały czeladnicze, które jak to już wyżej powiedzieliśmy, są tylko stałymi delegacjami do pertraktowania od wypadku do wypadku z zarządem cechu. Sama zaś czeladź musiała dotąd chodzić samopas, tworząc stowarzyszenia czeladzi na zasadzie nie prawa przemysłowego, ale na zasadzie ogólnych przepisów o stowarzyszeniach. Stowarzyszenia więc takie nie miały ani odpowiedniego autorytetu, ani też żadnych specjalnych praw. Projekt noweli przewiduje i reguluje prawa czeladnicze a przede wszystkim reguluje w szerokim zakresie wzajemny stosunek cechów do owych autonomicznych stowarzyszeń czeladzi w taki sposób, by wzajemna współpraca była harmonijną i aby możliwe konflikty były łatwo zażegnane ku obopólnemu zadowoleniu.

Przy końcu naszych rozważań musimy zwrócić uwagę na jedno. Ten stan obecny podobał się wielu takim, którzy chętnie żerowali w owej mętnej wodzie, a projekt załatwienia tej bolączki jest im w wysokim stopniu nie na rękę, bo jeżeli projekt się urzeczywistni, to stracą oni podstawy do wiecznego zaogniania stosunków pomiędzy czeladnikami a mistrzami. Już dziś, gdy zaledwie parę dni nas dzieli od ukazania się w druku projektu słyszy się głosy ze strony tych panów, że czeladnicy są z projektu niezadowoleni. Odpowiedź może być tylko jedna. Nie należy ich słuchać, a zapoznać się szczegółowo z projektem, a wtedy każdy rozumny czeladnik przekona się, że projekt daje czeladnikom to, czego im nie da żadna, najwięcej zachwalana organizacja, nawet chociażby — z muzyką... (er)

Tow. Gimnastyczne „Sokol”:
Fr. Martyński, prezes.
Stronictwo Narodowe:
Piotr Paliński, prezes. Walenty Maślowski, zastępca sekretarza.
Tow. Samodzielnych Kupców:
Brunon Haławski, prezes. Stefan Strojny, sekretarz.
Tow. Kobiet „Jedność”:
Marja Jankowska, przewodnicząca.
Cech Rzeźnicki:
L. Adfeldt, starszy cechu rzeźniczego.
Wielkopolski Związek Straży Pożarnych
Zarząd Okręgu IV:
Piotr Bosiacki, prezes.
Ochotnicza Straż Pożarna w Wągrówcu
Franciszek Czerwiński, naczelnik.
Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej:
Dykban, prezes.
Katolickie Tow. Robotników Polskich:
Dereziński, prezes.

Założyciel i prezes honorowy Koła
Śpiewackiego:
Józef Lapis.
Założyciel i członek honorowy Tow.
Gimn. „Sokol”:
Antoni Mroczkiewicz.

Zyczenia nadesłali też dyrektorowie różnych teatrów, między innymi telegrafował p. Teofil Trzeziński, dyrektor teatru krakowskiego, w tych słowach:

Wielce Szanownej Redakcji „Kurjera Poznańskiego”, na którego łamach teatr krakowski znajdował zawsze tyle życzliwego zrozumienia swoich usiłowań i sympatycznej oceny pracy, z okazji pięknego jubileuszu zasyła imieniem tej sceny najszersze gratulacje.
Teofil Trzeziński.

„Moralne” narodziny

Z Gniezna, od jednego z naszych przysiadów politycznych, otrzymujemy następujące pismo:

Mimo że próba wydawania dla powiatu naszego odbitki „Dziennika Poznańskiego” w postaci „Dziennika Gnieźnieńskiego” skończyła się w swoim czasie melancholijnie, „sanacja” postanowiła wydawać od 1 października nowy „organ” pod szumną nazwą „Dziennika Wielkopolskiego”, który — jak się dowiaduje — będzie również wychodził z oficyny „Dziennika Poznańskiego”.

Ponieważ „sanacja” nie ma żadnego naturalnego oparcia w społeczeństwie, więc usiłuje swoją efemerydę oprzeć na podstawie urzędowych ogłoszeń. Znany to środek za czasów „sanacji moralnej”. Wskazują nań okólniki, rozesłane w sprawie „Dziennika Wielkopolskiego” przez radę powiatową B. B. z podpisem jej prezesa p. Trafalskiego, adwokata i notariusza.

Okólniki te są znamienne. Jeden z nich, z datą 15. września, „wzywa” ujęciem pp. Sołtysów do zajęcia się rozpowszechnieniem tego pisma w obrębie Swego sołectwa” i powiada: „Prosimy Wpanso Sołtysa o zjednanie „Dziennikowi Wielkopolskiemu” conajmniej 10 abonentów wśród tamtejszej ludności”. Czyli, że „państwowo-twórczy” B. B. uważa „pp. sołtysów”, a więc czynników samorządowych, za swoją instytucję partyjną, ściślej mówiąc, za swoich agentów, werbujących pismu partyjnemu bezpłatnie abonentów.

Okólniki stają się pod koniec wręcz matryny:

„Prosimy do rąk niżej podpisanego podać najpóźniej do 25 b. m. nazwiska i deklaracje osób, które pismo zaabonowały. Pieniądze zebrane Wpan Sołtys od abonentów przyjąć i przekazać administracji „Dziennika Wielkopolskiego” w pierwszych 10-ciu dniach października b. r.

„Liczymy na ścisłe wypełnienie naszej prośby.
Prezes Rady
(—) Trafalski,
adwokat i notariusz.”

A więc: „Liczymy na ścisłe wypełnienie...” Jednym słowem: na pół nakaz.

Mamy nadzieję, że pp. sołtysi, dotknięci do żywego tem ubliżającym im nadużyciem ze strony B. B. i jego prezesa powiatowego, p. adwokata i nota-

rjusza, będą wiedzieli, jaki z tego natchalnego pisma zrobić właściwy użytek.

Drugi okólnik B. B. z 17 b. m., podpisany znowu: „prezes Rady Trafalski, adwokat i notariusz”, jest jeszcze bardziej „moralny”, wywiera bowiem wymowny nacisk na „pp. koncesjonariuszów”, którzy „korzystają z poważnych prerogatyw ustawowych” i liczyć się winni ze „zrozumiałymi względami”. Czytamy w tym okólniku dosłownie:

„W ostatnich czasach zauważyć można wzmagać się depresję duchową u sfer gospodarczych, powstała wskutek braku wiary w siły żywotne narodu. Zwłaszcza pp. koncesjonariusze, korzystający z poważnych prerogatyw ustawowych pozwalają się niejednokrotnie wciągać w wir niezadowolenia i niesnasek społecznych, wywołany krecią robotą burzycieli porządków w państwie.

„Tak być nie może i być nie powinno, jeśli ktokolwiek, to przede wszystkim pp. koncesjonariusze winni z zrozumiałych względów stać się ośrodkiem zdrowej myśli państwowej — promieniującej wiarą i zaufaniem w siły narodu.”

Następuje — o to tylko chodziło — reklama „Dziennika Wielkopolskiego”, poczem znowu rada powiatowa B. B. i prezes jej, p. adwokat i notariusz, „liczy z całą pewnością”, że adrsat-koncesjonariusz „zadeklaruje na (ich) ręce najpóźniej do 25 b. m. prenumeratę”.

Powinszować tej roli w stosunku do koncesjonariuszów i ich „zrozumiałych względów” — p. adwokatowi i notariuszowi oraz całemu B. B.

Ludzie, szanujący się, dadzą właściwą odpowiedź im i ich „organowi”, rodującemu się w tak „moralnych” warunkach.

Nadmieniam przytem, że w Gnieźnie wychodzi od 32 lat „Lech”, pismo codzienne, które ma poza sobą bardzo poważne zasługi: za czasów zaborczych „Lech” należał do tej części prasy polskiej, która, nie wchodząc w pakty i ugody, budowała istotnie przyszłą Polskę. — Prusacy „odwdzięczyli” się też „Lechowi” za to, bo na cały czas wojny na rozkaz niemieckiego władz wojskowych był zamknięty. W odbudowanej Polsce „Lech”, do którego obywatelstwo Gniezna jest szerzej przyznawane, wystarczy nam również, a „sanacyjnych” „Dzienników” zupełnie nam niepotrzeba.

Pokłosie nadesłanych życzeń

IV.

General Józef Haller pisze nam z Gorzuchowa na Pomorzu:

Panie Senatorze!

Powróciwszy do domu, po dłuższej niebytności, przyłączam się do tych wszystkich, którzy przestali swoje życzenia na jubileusz 25-lecia „Kurjera Poznańskiego”. Z całego serca życzę Wam doczekania złotych godów Waszej pracy. Jak w pierwszym ćwierćwieku mogliście wraz z narodem całym cieszyć się z odzyskanej wolności, tak w drugim niech Wam dane będzie doczekać się wolnej z ducha, potężnej Polski narodowej, której obywatele, wolni prawdziwie obywatele składają się na Jej majestat, Jej wielkość, Jej powagę w świecie i znaczenie oraz na Jej potęgę prawdziwie polskiej Rzeczypospolitej, dumnej dumą cnotliwego człowieka, znajdującego rzeczywistość swą wartość.

Proszę przyjąć wraz z życzeniami temi wyrazy prawdziwego poważania
Józef Haller

Organizacje m. Wągrówca przysłały nam następujące pismo zbiorowe:

Z okazji jubileuszu ćwierćwiecza, o-

kresu chlubnej pracy dla dobra narodu, Kościoła i ojczyzny, okresu wzmaganie się i walki w obronie ideałów narodowych, wyrażają organizacje i towarzysztwa stolicy Pałuk swoje najszersze uznania oraz gorące życzenia pomocy Bożej w dalszej możolnej a zaszczytnej pracy dla dobra Kościoła i ojczyzny.

Komitet Oświatowy T. C. L.:
Ks. prob. Wróblewski, prezes. Ks. Wacław Janke, sekretarz. Tomaszewska Helena, bibliotekarka.

Towarzystwo Powstańców i Wojaków:
Walenty Widziński, prezes. Krajewicz, sekretarz.

Związek Towarzystw Powstańców i Wojaków w Poznaniu Okręg XX.:
K. Bonowski, ppor. rez., prezes okręgowy. S. Mencil, sekretarz okręgowy.

Zjednoczone Tow. Przemysłowe:
J. Roźniewski, prezes. B. Chrzanowski, sekretarz.

Biblioteka Czytelni dla Kobiet:
Stan. Bratkiewiczówna, sekretarka
Tow. Czytelni dla Kobiet:
Marja Kulińska, przewodnicząca.

Obóz Wielkiej Polski:
Andrzej Trella w im. Wydziału Młodych
Tow. Kurkowe Bractwo Strzeleckie:
K. Magdziarz, prezes.

„Sokol”, Zarząd Okr. Wągrowieckiego:
Edmund Przybylski, prezes.

Niemłosierny „Robotnik”

Pod takim nagłówkiem pisze Katolicka Agencja Prasowa, co następuje:

Niejaką p. Kazimierz Rusinek na łamach socjalistycznego „Robotnika” (dn. 22. bm.) występuje przeciwko akcji charytatywnej na rzecz bezrobotnych. Hasło „pomocy dla bezrobotnych” przeciwstawia hasło walki o nowy ustrój, o kontrolę nad produkcją itd.

Akcja charytatywna Kościoła nie stawia sobie za cel rozwiązanie kryzysu gospodarczego, jej zadaniem jest ratowanie od śmierci głodowej ludzi, dotkniętych klęską bezrobocia i pozostających w nędzy. I to zadanie ona skutecznie pełni, tysiące żywych i przyodziewa. Frazesami zaś o „nowym ustroju” ludzi się nie nakarmi, a jak są bezzilni nawet najwięksi mędracy socjalizmu wobec klęsk gospodarczych, świadczy wymownie przykład angielski.

Zamiast więc zjadliwie pisać o „bezdrości i filantropji”, lepiejby było, gdyby „Robotnik” uderzył w czynów stal i zainicjował wśród swych czytelników zbiórkę na rzecz bezrobotnych.

Budżety wojenne w Europie i Ameryce

Preliminarz budżetowy Stanów Zjednoczonych na rok 1930 przewidywał sumę 707 milj. dolarów na cele wojenne, Anglii (wraz z Indjami i dominjami) — 730 milj. dol., Włoch — 248 milj., Japonii — 236 milj., Francji — 466 milj., Niemiec — 172 milj., Belgii — 33 milj., Czechosłowacji — 51 milj., Polski 92 milj., Rumunii — 53 milj., Jugosławii 50 milj., Finlandji — 16 milj., Łotwy — 8 milj., Estonji i Litwy — po 5 milionów dolarów.

Zaznaczyć należy, że cyfry te nie są wyczerpujące, gdyż dotyczą tylko sum budżetowych, bezpośrednio przelimitowanych przez ministerstwa wojny. Tymczasem wiadomo, że n. p. wydatki Rzeszy niemieckiej na cele wojenne są w rzeczywistości znacznie większe, gdyż rozmieszczono je nader sprytnie po najrozmaitszych działach, rubrykach i paragrafach pod różnymi tytułami i nagłówkami.
Z. K.

Zapisz się na członka wspierającego
T. C. L., roczna składka 12 zł.
kwartalna 3 zł

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Zuchwały napad

na strażnika granicznego w pobliżu Wolsztyna.

Strażnik graniczny Marcin Wiltaczyk z placówki Jarzyńca (pow. wolsztyński) napotkał wieczorem w pobliżu granicy polsko-niemieckiej między Jarzyńcem, a Starą Obrą pewnego nieznanego mu osobnika. Gdy strażnik chciał wylegitymować nieznajomego w celu stwierdzenia, czy posiada on przepustkę gospodarczą, osobnik ten nazwiskiem Otton Rau ze Starej Obry rzucił się na Wiltaczyka, usiłując wyrwać karabin.

Rozpoczęła się walka, podczas której Rau dokładał wszelkich starań, aby Wiltaczykowi wyrwać broń. W pewnej chwili Rau chwycił motykę od kopania ziemniaków i chciał uderzyć nią strażnika w głowę. Wówczas Wiltaczyk strzelił z karabinu i zranił go w rękę. Strażnik usiłował opatrzyć ranionego, jednak Rau nie zezwolił na to, a również żona Raua i dwie inne kobiety sprzeciwiły się temu opatrywaniu.

Podczas zajścia przybyło Rauowi do pomocy dwóch mężczyzn. Cała ta gromada rzuciła się na strażnika i odbiła Raua, którego Wiltaczyk usiłował dostarczyć do placówki w Jarzyńcu. Osobnicy ci zbiegli, przeprowadzając Raua przez granicę polską na teren niemiecki. (k)

Ruszyło ich sumienie?

Zbaczęscili krzyż i starają się uniknąć przykrych następstw.

Ostatnio na drodze między Plewiszką a Komornikami (pow. poznański) nieznanymi osobnikami porwany został obok krzyża i zdjęty figurę Chrystusa.

się w ręce policji, która po spisaniu protokołu przekazała go władzom sądownym.

Oskarżonemu udowodniono wszystko, stwierdzając, że skradzione rzeczy częściowo znalezione w pewnym składzie komisowym, Czarniecki mimo to z tupetem opowiadał o swej niewinności. Sąd wymierzył mu karę ciężkiego więzienia na przeciąg 2 i pół roku. (z)

KALENDARZYK

Czwartek, 24 września 1931

Słońce: wschód 5,40; — zachód 17,48; — długość dnia 12 godz. 8 min.

Księżyc: wschód 17,22; — zachód 2,41; — przed pełnią.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Czwartek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 8 st. C., pochmurno, wiatr północny, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 752 mm — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 12 st. C., najniższa plus 3 st. C. Ilość opadu 1 mm.

Przewidzenia pogody na piątek: Chłodno i deszcz.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: Dziś plus 0,62 m.

Kal. rzk.: Gerard B.; jutro Władysław Bł.

Kal. słow.: Homir; jutro Świętopelk.

Nocna służba aptek

Sródmieście: Apteka Czerwona, Stary Rynek 37 — Apteka Zielona, ul. Wrocławska 31. — Apteka 27 Grudnia, 27 Grudnia 18. — Apteka im dr Karola Marcinkowskiego w „Bazarze” przy ulicy Nowej.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ulica Kraszewskiego 12.

Lazarz: Apteka p. Plucifńskiego, ul. Marszałka Focha narożnik ul. Niegolewskich.

Wilda: Apteka pod Koroną G Wilda 61.

W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki taratejsze.

Do wynajęcia od 1 grudnia 1931 r.

Lokal na Café-Restaurant w GDYNI

w nowozbudowanym budynku sądowym. Informacje pisemnie — Gdynia skrzynka pocztowa nr. 88. Tylko pisemne zgłoszenia znanych i mających referencje firm będą uwzględniane. Kaucja wymagana. nw 5311

ników, którzy obchodzili 25-lecie pracy w wymienionej firmie.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Z Tow. „Stary Przemysł”.** Zebranie miesięczne (pierwsze powakacyjne) odbędzie się w piątek, dnia 25 bm. o godz. 20 na sali cechowej przy ul. Sew Mielżyńskiego 23. Na porządku obrad referat p. Henryka Grudzińskiego na temat: „W 24 godzinach dookoła świata dzięki Wystawie Kolonialnej w Paryżu”. dyskusja nad projektem noweli do prawa przemysłowego oraz inne ważne sprawy. Członków uprasza się o liczny udział. Goście mile widziani.

— * **Ze Związku Dentystów Zach. Ziemi R. P.** Posiedzenie miesięczne odbędzie się w dniu 26 bm. o godz. 20 w salce „Pod Strzechą Budowniczych”, ul. Sew. Mielżyńskiego 23. — Uprasza się o zgłoszenie pisemne lub telefoniczne do sekretariatu Związku, ul. św. Marcin 52-53. tel. 59-41 ilości i nazwisk uczniów, kształcących się w zawodzie techniczno-dentystycznym.

— * **Tow. Przemysłowców Lazarz.** Nadzwyczajne zebranie odbędzie się w poniedziałek, 28 bm. o godz. 8 wiecz. w lokalu p. Dusika, ul. Marsz. Focha 62 — Na porządku obrad dyskusja nad zmianą do ustawy przemysłowej. Referat wygłosi syndyk p. Tad Piotrowski. O jak najliczniejsze przybycie członków prosi Zarząd.

— * **Poznański Oddział Zrzeszenia Lekarzy Weterynaryjnych Rzpl. Polskiej.** Miesięczne zebranie odbędzie się 27 bm. o godz. 11 w sali restauracji „Continental”.

— * **Tow. Właścicieli Domów i Nieruchomości w Poznaniu.** We wtorek, 29 b. m. o godz. 18 odbędzie się zebranie członków Towarzystwa na sali p. Jarockiej przy ul. Maształarskiej 8. Wstęp na salę za okazaniem kwitu składowego za III kwartał br.

ZYCIE SOKOLE

— * **Żeńskie Tow. Gimn. „Sokol” Wilda.** Ćwiczenia odbywają się w czwartek w sali gimn. szkoły powszechnej przy ul. Gen. Prądzińskiego. Dla młodzieży o godzinie 19, dla druhen o godz. 20.

KOMUNIKATY RÓZNE

— * **Dyrekcja Poznańskiej Kolei Elektrycznej** podaje do wiadomości, że z dn. 1 października pierwszą taryfą (zł 12) dla dotychczasowej linii ul. Ostroroga — ul. Fredry lub ul. Gwarna rozszerza się od ul. Ostroroga do pl. Wolności (wszystkie przystanki) przez św. Marcin lub Fredry. Poza tym dyrekcja Poznańskiej Kolei Elektrycznej wprowadza dla udogodnienia publiczności o tyle zmianę, że przystanki na pl. Wolności uważa się za jeden przystanek, czyli, że pasażer wsiadać wgl. wysiadać może przy Bazarze lub ul. Fr. Ratajczaka. To samo ustala się dla przystanków na St. Rynku. Obojętnym jest, gdzie wsiadanie wgl. wysiadanie tamże następuje.

— * **Kasa im. Mianowskiego** zawiadamia, że w r. b. akademickim dysponuje stypendjum w sumie 3000 zł z funduszu im. śp. Edwarda Sachsa, przeznaczonym — w myśl zapisodawcy — dla studenta wydziału fizycznego lub fizyczno-matematycznego Uniwersytetu w Warszawie, Poznaniu lub w Wilnie, Polaka, wyznania chrześcijańskiego. Podania nadsyłać należy do biura Kasy im. Mianowskiego do dnia 15 października rb.

PODZIĘKOWANIA

— * **Rada Stowarzyszenia Pań Miłośniczek św. Wincentego a Paulo parafji archidiekańskiej** wyraża najserdeczniejsze podziękowanie wszystkim szlachetnym ofiarodawcom, którzy przyczynili się datkami do urządzenia wenty w ogrodzie Bractwa Kurkowego na Szelagu, szan. obywatelstwu za przybycie oraz wszystkim tym, którzy służyli nam czynem, radą i pomocą przy organizowaniu imprezy na rzecz ubogich i chorych parafji.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Zamknięcie ruchu kołowego.** Z powodu rozpoczęcia prac kanalizacyjnych przy Al. Bałtyckiej pomiędzy ul. Skromną a ul. Gdynskie Przedmieście zamknięto Al. Bałtycką dla ruchu publicznego z dniem 12 bm. na przeciąg 30 dni.

— * **Rejestracja poborowych rocznika 1911.** Na zasadzie art. 25 ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym w brzmieniu ustalonym obwieszczeniem ministra spraw wojskowych z dnia 8. 3. 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 46 poz. 458 oraz par. 80 rozp. wykon. Dz. U.

Zaburzenia żołądkowe i kiszkowe, napały bólów brzucha, zastoja brzuszna, ogólne pobudzenie, nerwowość, zawroty głowy, niepokojące sny, ogólne złe samopoczucie podlegają szybkiemu zanikowi przez stosowanie codziennie jednej szklanki naturalnej wody grodzkiej „Franciszka-Józefa”. Żądać w aptekach i drogerjach. nw 5849

R. P. Nr. 31/30 wzywam mężczyzn obywateli polskich urządzonych w roku 1911 oraz mężczyzn od rocznika 1910 do rocznika 1883 włącznie, którzy dotychczas nie stawali z jakichkolwiek powodów przed komisją poborową i nie mają uregulowanego stosunku do służby wojskowej, ażeby w ciągu października i listopada zgłosili się w komisariatach P. P. wgl. komisariatach Magistratu, celem wpisania ich do spisów poborowych. Obowiązkowi zgłoszenia podlegają wyżej wymienieni mężczyźni, tak zamieszkałi jak i przebywający na obszarze miasta Poznania. Przebywający czasowo na obszarze miasta Poznania mogą dokonać zgłoszenia w drodze pisemnej, albo wprost w urzędach gminnych właściwych dla ich stalego miejsca zamieszkania. Zgłaszający się winni przynieść z sobą dowody, stwierdzające tożsamość ich osoby, ostatnie otrzymane świadectwo szkolne i zaświadczenie dokonanej rejestracji 18-letnich. Wolni są od obowiązku zgłoszenia się mężczyźni, którzy udowodnią, że są obywatelami państwa obcego.

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Dzieci zapaliły stóg.** W Kotowie w pow. poznańskim spłonął stóg słomy rolnika p. Michała Dziaski. Jak się okazało, ogień spowodowały dzieci przez nieostrożność. (k)

— * **Pożar w wytwórni kwiatów.** Przy ul. Wrocławskiej 4 powstał z niestwierdzonej przyczyny przycygnięcia w fabryce kwiatów sztucznych p. Jana Walczaka. Ogień strumiła wkrótce miejska straż pożarna, a pastwą płomieni padł tylko stóg i trochę sztucznych kwiatów. (k)

— * **Zderzenie tramwaju z samochodem.** Na ul. Marsz. Focha zderzył się tramwaj linii 5 z samochodem półciężarowym P. Z. 40 019, kierowanym przez szofera Wiktora Dzioba (ul. Niegolewskich nr. 4). Samochód został poważnie uszkodzony. Wypadku w ludziach nie było. (k)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Kradzież i włamanie.** Przy Rybakach 7 wiadomo że do mieszkania p. Stefani Przytuskiej, gdzie lupem włamywaczy padł płaszcz damski, zimowy swetr granatowy, kostjum, bielizna i 30 zł gotówki łącznej wartości 300 zł. — Na Grobli 13 włamano się do mieszkania p. Agnieszki Chojnackiej i skradziono odzież oraz bieliznę wartości 600 zł. — Przy ul. Patrona Jackowskiego 23 z przedstawicielstwa, prowadzonego przez p. Marjana Bantego skradziono 23 metry jedwabiu wartości 560 zł. (k)

— * **Kradzież konia z wozem.** P. Oskarowi Rychterowi z Moraska skradziono konia z wozem wartości 400 zł. Zaprzęg pozostawiony był na Al. Marcinkowskiego. (k)

— * **Falszowane weksle.** P. Bronisław Bukowski przy G. Wildzie 114 doniósł policji, że niejaki Michał Hejnat, G. Wilda 100, wreczył mu 2 weksle, opiewające na sumę 100 zł każdy. Później okazało się, iż podpisy były falszowane. Sprawę zajęła się policja. (k)

— * **Dla ścisłości.** W notatce o areście w sprawie sprawców włamania do składu Eli Leporowskiej, św. Wojciech 9, wymieniono p. Ryszarda Gałąkę, Walę Zygmunt Augusta 15, jako aresztowanego rzekomego sprawcę tego włamania. Okazało się, że p. Gałąka nie był w tej sprawie aresztowany, lecz jako sprawców włamania ujęto Franciszka Hartmanna (św. Wojciech 26-27), Kazimierza Maja (Chwałiszewo 17) i Leona Sawikowskiego (Za Bramką 8. (k)

KRONIKA SĄDOWA

— * **Aleksy Hajduk przed sądem.** — Dnia 22 bm. odpowiadał przed sądem grodzkim w Grudziądzu przewodniczący gminy Hodura „ksiądz” Aleksy Hajduk, przebywający za rozmaite sprawy w więzieniu śledczym. Razem z H. zasiadły na ławie oskarżonych dwie gorliwe jego zwolenniczki Rozalja Podlecka i Marja Pankinowa, nie stawiały się współoskarżona „siostrzyczka” marjawicka Józefa Cieślakówna, która wyprowadziła się z Grudziądza do „klasztora” znanego „biskupa” Kowalskiego w Płocku. Sprawa jej została wyłączona do osobnego postępowania. — Akt oskarżenia zarzuca pod sąd, że bezprawnie przeprowadzi eksmisję niejakiej Pawłowskiej, przyczem stawił o pór urzędnikom, dopuszczając się zniewagi słownej. Po przesłuchaniu świadków H. został uwolniony, współoskarżone kobiety natomiast zasądzone zostały na karę więzienia przez tydzień i poniesienie kosztów sądowych. (x)

— * **Za gwałt.** Izba karna sądu okręgowego w Sremie skazała Marcina Szydłowskiego na 1 rok więzienia, a J. Naskręta za współdziałanie na 3 i pół mies. Szydłowski jest żonaty.

Nurmi-Kusociński

ciekawe zdjęcia z ostatniego spotkania w 51 numerze „Ilustracji Polskiej”

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokiego kół publiczności. Pojedynczy egzemplarz tylko 45 groszy. Nabyć można u kolporterów ulicznych, w kioskach dworcowych „Ruchu”, w księgarniach oraz w agenturach naszych. Miesięczny abonament 1,50 zł kwartalnie 4— zł. bez kosztów przesyłki. — Egzemplarzy okazowych bezpłatnie należy żądać wprost od administracji: Poznań, św. Marcin 70).

Zbaczęscenie krzyża wywołało w całej okolicy zrozumiałe oburzenie. Policja wszczęła dochodzenia, a w międzyczasie soltys z Plewisk p. Kaczmarek otrzymał list anonimowy, w którym złożone było 50 zł. W piśmie tem nieznaną sprawcy proszą, by nie poszukiwać ich, przyczem znacząc 50 zł na naprawę oplotowania i kupna nowego krucyfiksusu. Jeżeli się wykaże, że pieniądze te nie wystarczą — prześlą dalsze 25 zł.

Ślady za złoczyńcami prowadzą w kierunku Komornik. Przejeżdżający drogą napotkali tam około północy trzech osobników. Widocznie rabusie w obawie, że rozpoznano ich przesłali anonim z załączoną kwotą, by uniknąć przykrych następstw. Być może, że ruszyło ich sumienie, iż zbaczęscili Bożą Mękę otaczaną czcią od lat wielu przez wszystkich mieszkańców okolicznych. (k)

Elegancki złodziej

skazany na 2½ roku więzienia.

Przedmiotem rozważań Izby karnej, sądu okręgowego była wczoraj sprawa sprowadzonego z aresztu młodzieńca Władysława Czarnieckiego. Nikt nie przypuszczałby, że ten uładny młody człowiek, ubrany według ostatniej mody — jest notorycznym przestępcą, kilkakrotnie już karany za różne włamania i kradzieże. Teraz znowu odpowiada za dwie analogiczne sprawy.

Oto w nocy na 18 czerwca dostawczy się do domu przy ul. Szwałcańskiej 18, obrabował jedno z mieszkań. Zachęcony powodzeniem, dostał się do sąsiedniego domu, gdzie również dokonał kradzieży. Tu miał jednak pecha, gdyż sprawa się wydała i dostał

OSOBISTE

— * **Srebrne gody małżeńskie.** W piątek, 25 bm. obchodził znany obywatel poznański, mistrz rzeźnicki p. Pius Buśko z żoną Heleną z domu Zygmantowska, srebrne gody małżeńskie, połączone z 25-leciem przedsiębiorstwa. Jubilat urodził się 7 lipca 1882 w Prusinie w pow. międzychodzkiem. Mając szczerę zamiłowanie do pracy w rzemiośle rzeźnickim, wstąpił w r. 1896 w naukę do swego brata Konrada, u którego też w r. 1899 złożył egzamin czeladniczy. Aby pogłębić wiadomości fachowe praktyką zawodową, udaje się do Berlina, gdzie pracuje w największych firmach a następnie przeniósł się do Wrocławia i Hamburga. — Po tak obszernej praktyce wraca do Poznania, gdzie 25 września 1906 r. poślubił swą małżonkę, a z dniem 1 października otwiera własne przedsiębiorstwo przy ul. Piekary. — Poza pracą zawodową oddaje się Jubilat gorąco sprawom organizacyjnym, dbając o rozwój, dobro i podniesienie zawodu rzeźnickiego. Pracuje nad utworzeniem Banku Centralnego Przemysłu Rzeźnickiego, przejmując niemiecką szkołę zawodową i wykłada w niej przez dłuższy czas. Przez szereg lat zajmuje stanowisko przewodniczącego komisji egzaminacyjnej dla mistrzów i czeladników, dbając o wysoki poziom fachowości i moralności kandydatów na mistrzów i czeladników. Poza tym pracuje w wielu towarzystwach i organizacjach społecznych, ceniony za swoją niezwykłą pracowitość i szczerą, prawy charakter. — Na intencję Jubilatów odbędzie się w piątek o godz. 9,45 msza św. w kościele św. Marcina. Jubilatowi zasła redakcja nasza również staropolskie „Szczęść Boże” w dalszej pracy! (in.)

— * **Jubileusz pracy.** W firmie R. Barcikowski S. A., Poznań, obchodził w dniu 24 września Walenty Walczak, paker, 25-letni jubileusz pracy. Jubilat cieszy się z powodu wiernej i sumiennej pracy tak u zarządu jak i swych współpracowników jak najlepszym uznaniem. Nadmienić wypada, że jest on trzecim wśród pracow-

— **Włamywacze przed sądem.** W nocy 10 maja br. w składzie blawatów Wandy Rade z Dolcia dokonano włamania. przyczem skradziono towaru wartości około 2 tys. zł. Śledztwo policyjne i badanie daktyloskopijne naprowadziło na ślad sprawcy, którym okazał się Kaz. Tomaszewski. Sąd skazał Tomaszewskiego na 2 lata ciężkiego więzienia, tudzież Tomaszewskiego Ed. na rok więzienia a Tomaszewską na 14 dni z zawieszeniem na rok za korzystanie z skradzionych rzeczy i pomoc w sprzedaży.

— **Za krzywoprzysięstwo.** Sąd skazał J. Blanke za krzywoprzysięstwo z niedbalstwa na 6 mies. więzienia z zawieszeniem.

JARMARKI

— **Wieleń nad Notecią.** W środę, 7 października odbędzie się jarmark kramny oraz na konie, było, produkty rolne, drób itp.

Z WIELKOPOLSKI

— **Oborniki.** (Pożar.) Dnia 19 bm. w nocy wybuchł pożar w zagrodzie gospodarza p. Ignacego Pytla w Bogdanowie. Spaliła się stodoła ze żniwem, maszyny rolnicze oraz dach nad budynkami gospodarzami. Pytel jest osadnikiem rentowym, który znajdował się w ciężkich stosunkach gospodarczych względnie finansowych i w dniu pożaru o godz. 10 przed południem miała zostać przeprowadzona licytacja zajętych maszyn i części zboża, co jednak wszystko się spaliło. Dzięki intensywnej akcji Ochotniczej Straży Pożarnej z Obornik, która przybyła na miejsce pożaru z pogotowiem motorowym i siłkawką ręczną, udało się pożar zlokalizować i dom mieszkalny oraz oborę uratować.

— (Powiększenie targów.) Korporacja miasta Obornik postanowiły urządzić dwa targi w tygodniu i to w poniedziałki i czwartki. Okazało się to konieczne ze względów na istniejące w okolicy letniska i uzdrowiska, jak „Miłowody”, zakład dla płucno-chorych, lecznica i letnisko w Babinie. Pierwsze targi odbędą się w poniedziałek, dnia 28 bm. i w czwartek, 1 października.

— (Z Ochotniczej Straży Pożarnej.) — Straż Pożarna odbyła swe miesięczne zebranie w dniu 18 bm. w lokalu p. Klosowej. Omawiano sprawę ulepszenia akcji przeciwpożarowej i uchwalono zakupić cztery maski dymne. Również uchwalono zakupić aparat nowoczesnej konstrukcji do gaszenia materiałów łatwopalnych. W celu zebrania funduszy na ten cel urządziła Tow. skromną zabawę w zamkniętym kółku w dniu 26 bm. na sali p. Klosowej.

— (Teatr Amatorski.) Tow. Powstańców i Wojaków w Obornikach czyni przygotowania do wystawienia wesołej komedji „Robert i Bertrand”. Dochód z przedstawienia przeznacza Tow. na pomoc dla bezrobotnych. (og.)

— **Wronki.** (Echa wypadku.) Wiadomość podana w wczorajszym numerze porannym, jakoby wypadek zderzenia się motocyklisty p. Jandy z samochodem p. Jakubowskiego zwinął p. Jakubowski, nie jest ścisła. Jak stwierdzono, winę wypadku ponosi motocyklista.

— **Obrzycko.** (Z życia towarzystw.) Dnia 21 bm. odbyło się w lokalu p. Strójnego nadzwyczajne walne zebranie Tow. Powstańców i Wojaków im. ks. kapelana Dziubińskiego, które zagal przez drh. Józef Brodniewicz. Sekretarz Szwacki odczytał protokół, komendant Franciszek Leraczyk wygłosił referat o Mieszku I. W komunikatach zarządu poruszył sprawę pomocy bezrobotnym członkom. Wiceprezes Józef Minta dał szczegółowe sprawozdanie z przebiegu kasy od byłego skarbnika. W miejsce ustępującego p. Antoniego Niedzwieckiego wybrano do poczty sztandarowej p. Pawła Stielera, zaś w miejsce p. Jana Gierczaka wybrano na członka komisji rewizyjnej p. Franciszka Kasprzaka. Sprawę regulaminu kasy pośmiertnej referował sekretarz p. Szwacki. Nowy regulamin jednogłośnie uchwalono. Od urzędzenia strzelania w roku bieżącym odstąpiono ze względu na spóźnioną porę.

— (Pielgrzymka do Biezdrowa.) Z inicjatywy ks. prob. Dziubińskiego wyruszyła w niedzielę, 20 bm. pielgrzymka na odpust Podwyższenia Krzyża Św. w Biezdrowie.

— (Święto Młodzieży.) W niedzielę, dnia 27 bm. Stowarzyszenie Młodzieży

Polskiej w Obrzycku urządzi „Święto Młodzieży”, połączone z uroczystością 5-lecia istnienia Stow. W sobotę, 26 bm. wieczorem przystąpią członkowie S. M. P. do spowiedzi św. a w niedzielę rano o godz. 9-tej do wspólnej komunji św. Popołudniu odbędą się zawody w piłkę nożną i koszykową pomiędzy drużyną S. M. P. Obrzycko a Klubem Sportowym „Warta” z Sierakowa. Wieczorem na sali p. Leonarda Króla odbędzie się uroczysta wieczorna, na którą złoży się słowo wstępne ks. patrona Dziubińskiego, deklamacje, monologi, śpiewy, oraz przedstawienie teatralne. Wstęp na salę bezpłatny, jednakże na pokrycie powstających kosztów przy urządzaniu „Święta Młodzieży” będzie się pobierało dobrowolne datki.

— („Dzień Kwiatka.”) W niedzielę, d. 20 bm. urządziło Stow. Kobiet Pracujących „Dzień Kwiatka”. Zebrane datki w wysokości przeszło 30 zł. przeznaczone na uzupełnienie biblioteki Stowarzyszenia im. Sienkiewicza. Wieczorek Stow. Kobiet Pracujących odbędzie się w niedzielę, dnia 10 października na sali p. Józefa Strójnego. (os.)

— **Gniezno.** (Ostrzeliwujący się włamywacz.) W Strzyżewie Witkowskim w powiecie gnieźnieńskim rolnik p. Feliks Stefankiewicz napotkał złodzieja, który ukradł kury. Spłoszony złodziej porzucił kury i zbiegł, strzelając do ścigającego go gospodarza. Jako sprawcę kradzieży ujęto wkrótce niejakiego Reinholda Grandego z Białopłotków w pow. konińskim, którego odstawiono do więzienia w Gnieźnie. (k.)

— **Koszuty, pow. Środa.** (Uczenie pamięci powstańca 1830-31.) W niedzielnej, opisanej już w nas uroczystości uczczenia pamięci śp. pułk. Franciszka Kusza, dowódcy Wołnych Strzelców w powstaniu 1830-31, uczestniczyły liczne stowarzyszenia oraz publiczność ze Środy, Zaniemyśla, Kostrzyna, Bnina, Kórnicka i okolicznych wiosek. Na zakończenie uroczystości odbyło się u pp. Zakrzewskich, w dworze koszujskim, wielkie przyjęcie, na którym byli ks. prob. Faustmann, pp. Rekowsy z Krowa, Górcy z Januszewa, starosta powiatu itd.

— **Ujście.** (Chodniki będą w mieście.) Obecnie dzięki staraniom i zabiegom przewodniczącego Rady miejskiej p. Harwasa, miasto nasze będzie kładło narazie 1000 metrów chodników. Dzięki temu, że miasto posiada pewną nadwyżkę budżetową, może dać obywatelom bardzo dogodnie warunki, a mianowicie dzieli koszty do połowy z odnośnymi obywatelami, którym jeszcze rozłoży się należność na spłaty na kilka lat. Projektuje się kładzenie chodników w ul. Staszica w stronę Chodzieży od poczty do pierwszego mostu i z powrotem po drugiej stronie do p. Wutkiego w ul. Czarnkowskiej i od p. Fr. Sławińskiego do p. Zochowej oraz w Nowym Rynku. Roboty powierzono p. Sobkowskiemu z Chodzieży.

— (Naprawa drogi.) Tocząca się już od kilku lat sprawa naprawy drogi do Byszek będzie nareszcie urzeczywistniona. Na jednym z ostatnich posiedzeń uchwaliła Rada miejska rozpocząć prace z początkiem października br. Przy pracach tych będą zatrudnieni przedewszystkiem bezrobotni z miasta, których jest przeszło 300. Naprawiona droga ułatwi komunikację sąsiednich wiosek z miastem.

— (Bezrobotni.) Miasto posiada przeszło 300 bezrobotnych, z których obecnie pobiera zasiłki z Funduszu Bezrobocia około 150. Znaczna część nie ma prawa do zasiłków, gdyż nie przepracowała 20 tygodni. Będą oni mieli chwilowe zatrudnienie przy naprawie drogi do Byszek. (um.)

— **Grabów n. Prosną.** (Kradzieże.) W nocy na 19 bm. około godz. 2 po północy zakradł się złodziej na podwórzu kupca Br. Kociałkowskiego i usiłował się włamać przez okno do mieszkania, jednak został spłoszony. — Teżte nocy skradziono 2 konie, wolant i zory u gospodarza Nowaka w Książnicach p. Grabowem. Śledztwo w toku.

— **Chodzież.** (Wieczorek Ak. Koła Chodz.) W niedzielę, dnia 20 bm. Akademickie Koło Chodzieżan urządziło w salce Hotelu Dworcowego wieczorek towarzyski. Na program tegoż złożyły się: wykład „Walka o Pomorze” wygł. przez p. M. Schuberta, wspólny śpiew studentów hy-

— **Czytelnik.** Opłata stempłowa od umów najmu wynosi 1 proc. sumy, na którą umowa opiewa. Jeżeli gospodarz zapłacił również tyle, ile Pan, to sprawa jest w porządku i pretensja urzędu nie jest uzasadniona. Zresztą za tę opłatę odpowiadają solidarnie obie strony, które zawarły umowę, nie rozumiemy przeto, dlaczego urząd ściga tylko Pana. Sprawa wymaga pod tym względem wyjaśnienia. Radzimy przed ewentualną skargą do Naj. Tryb. Ad. (która musi być wniesiona przez adwokata) przedstawić sprawę jeszcze w Izbie Skarbowej, bo tu prawdopodobnie zachodzi nieporozumienie. (K.)

Z POMORZA

— **Chelmża.** (Przeniesienie szkoły rolniczej.) Szkoła rolnicza Pom. Izby Rolniczej, mieszcząca się dotychczas na majątku Kaldus pod Chelmżem, przeniesiona zostanie do Chelmży do przebudowanego specjalnie gmachu. (x.)

Z Dalekiego Wschodu

We wtorek odbył się w małej sali Domu Rzemieślniczego z inicjatywy sekcji misyjnej Sodalicji Pań Miejskich, wykład matki Imakulaty Labujewskiej, przybyłej z Charbina, o polskiej placówce w Charbinie.

Przy szczególnie wypetnionej sali scharakteryzowała prelegentka samo miasto jako najdalej wysuniętą na Dalekim Wschód placówkę europejską. Charbin znajduje się częściowo pod zarządem Chin, częściowo zaś bolszewików, w których rękach znajdują się liczne urzędy oraz linja kolejowa. Stąd też Charbin jest bazą operacyjną w propagandzie bolszewickiej na Dalekim Wschodzie. Omówiwszy następnie biedę, głód i nędzę mieszkańców a specjalnie urzędników i robotników bolszewickich, przytoczyła prelegentka liczne przykłady „raju bolszewickiego”. Osobno omówiła obszerne metody wychowania dzieci przez bolszewików. Głównym momentem wychowawczym bolszewików jest ustawiczne odstręcanie dzieci od rodziców, wywołanie niechęci między rodzicami a dziećmi, wytworzenie jak najszerzej przepaści celem uzyskania nad dziećmi jak największego wpływu. Rzecz zrozumiała, że z chwilą uzyskania celu, tj. umieszczenia dziecka w bolszewickim sierocińcu dziecko takie jest już stracone dla społeczeństwa. Zdarzył się wypadek, że 4-letnie dziecko, odebrane z sierocińca bolszewickiego przez placówkę misyjną w Charbinie, operowało takimi bluznierstwami, że gdyby nie młody wiek, sądziłby można, że dziecko to jest również stracone. Następnie opisała prelegentka paniczny strach i trwogę, w jakiej znajdują się ustawicznie mieszkańcy w bolszewji. Matka Labujewska przedstawiła w dalszym ciągu sposoby wychowywania dzieci w zakładzie misyjnym i zbawienne skutki, jakie misja ta wywiera na Dalekim Wschodzie. Liczne oklaski, jakimi obdarzono prelegentkę, były nagrodą za poniesione trudy i zachętą do dalszej pracy. (in)

Ubity odnieniec

Na polach pod Lubowem w powiecie gnieźnieńskim ubito odnieniec, który prawdopodobnie przybłąkał się z lasów czarniejeńskich.

Odnieniec zastrzelił p. Szewczyński z Gniezna. (k)

Porzucony samochód

Na szosie pod Nakłem znaleziono porzucony samochód.

Jak się okazało, był to samochód, skradziony p. Mielnikowi w Bydgoszczy, który pozostawił maszynę przed domem na ul. Długiej. Samochód nie wykazywał żadnych uszkodzeń. (k)

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Złoty 1407,25 wpłacono na konto w Banku Miasta Poznania dnia 22 9. 31. — Zł. 2,67 w 3 kup. dyw. pożyczki dolarowej wpłacono do Komitetu Budowy Pomnika Najświę. Serca Jezusowego — Na nowo złożono: M. S. z prośbą o powodzenie i szczęśliwe wygrane 2 zł. — J. Rypiński, Buk z podziękowaniem za zdrowie i łaski z prośbą o dalsze. 10 zł. — Szumska, Szamotuły z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze. 5 zł. — N. N., Poznań z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze. 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 22 zł.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— Inż. T. K. Orł. Sprawy tej nie możemy opisywać. Radzimy udać się na drogę sądową. (k.)

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Stow. Absolwentów przy III szkole wydziałowej.** Zebranie kółka naukowego odbędzie się w piątek, 25 bm. w ognisku przy ul. Stromej.

— **Koło Miłośników Bąblina.** Schadzka członków odbędzie się w sobotę, 26 b. m. o godz. 19 w cukierni „Warszawianka”, Al. Marcinkowskiego. Referaty wygłoszą pp. radca N. n. t. „Bąblin w przyszłości”, dr. M. „Bąblin jako letnisko”.

— **Zjednoczenie Podmistrzów Budowlanych.** Miesięczne zebranie odbędzie się w niedzielę dnia 27 bm. o godz. 11 u p. Beyerowej, oPd Bernardynami 6.

— **Tow. Cechowej Czeladzi Stolarskiej w Poznaniu.** Plenarne zebranie odbędzie się w niedzielę, 27 bm. o godz. 11 w sali Domu Rzemieślniczego.

— **Sekcja piekarska przy Zjednoczeniu Pracowników Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polski.** Półroczne walne zebranie odbędzie się w niedzielę, 27 bm. o godzinie 14 w salce 20 Domu Rzemieślniczego przy ul. Waly Zygmunta Starego 9.

— **K. S. „Korona”.** Nadzwyczajne walne zebranie odbędzie się w dniu 1 października o godz. 20 w sali Związku Kolejarzy przy ul. Spokojnej. Obecność wszystkich obowiązkowa.

— **Klub Sportowy „Grom”.** Zebranie plenarne odbędzie się w niedzielę, 27 bm. o godz. 10 w salce p. Jezerskiej, ul. Wroniecka 13.

— **Katolickie Koło Abstynentów „Wyzwolenie” Poznań-Śródmieście.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, 28 bm. o godz. 19.30 w Domu św. Wojciecha, Al. Marcinkowskiego 22. I. Wykład o Parzyżu wygłosi p. Kolasiński.

— **Stow. Młodzieży Polskiej — Poznań-Fara.** Zebranie plenarne odbędzie się dziś, w czwartek, 24 bm. na sali OO. Jezuitów przy ul. Dominikańskiej.

TEATRY

Początek sezonu w Teatrze Polskim. Po skompletowaniu zespołu Teatr Polski przystąpił do prac przygotowywania do rozpoczęcia zimowego sezonu, które będzie miało miejsce z początkiem października.

— **Z Teatru Nowego.** Dziś, we środę, ostatni występ gościnny świetnego zespołu artystów warszawskiego Teatru Narodowego z pp.: Gella, Jarszewska, Lenczewska i Orwidem w kapitalnej i arcywesołej komedji Verneuil'a pod tyt. „Egzotyczna kuzynka”, która dzięki swej niefrasobliwej fabule, humorowi i znakomitej grze wszystkich wykonawców poszczególnych ról wywołuje burzę oklasków na rozstawionej do lez widowni.

W sobotę dnia 26 bm., rozpoczyna swe gościnne występy znakomity artysta i ulubieniec publiczności Jerzy Leszczyński, który wystąpi w przernilej komedji Ruszkowskiego i Abramowicza pod tyt. „Maż z grzeczności”. Kreację Leszczyńskiego w tej przepojonej pogodnym humorem polskiej komedji zaliczyć należy do najświetniejszych wyczynów artystycznych wielkiego artysty.

Z Teatru Polskiego.

Malownicze i wysoce artystyczne widowisko sceniczne ze śpiewami i tańcami „Księżek się zni” (Wesele Łowickie) ustępuje wkrótce z afisza, wobec przygotowującego się sezonu zimowego.

„Księżek się zni” ukazał się jeszcze tylko kilkakrotnie z początkiem przyszedłego tygodnia Teatr Regionalny opuszcza Poznań. Kto nie miał sposobności oglądania tego pełnego uroku i poezji widowiska powinien pospieszyć do Teatru Polskiego, by nie stracić okazji zapoznania się z pięknymi melodjami, pełnymi werwy tańcami i przepyszną barwnością kostjumów, tego jedyne w swoim rodzaju widowiska.

W czwartek, piątek, sobotę i niedzielę „Księżek się zni”.

Przedstawienie popołudniowe. W niedzielę po południu, po cenach znizowanych odegrane będzie w Teatrze Polskim „Wesele Łowickie” — „Księżek się zni”.

Rodzice posiadający dzieci powinni skorzystać z tej okazji i pospieszyć do Teatru Polskiego dla zapoznania z dziećmi i młodzieży z piękną polską wsi, jej barwnością i malowniczymi obyczajami. zw 11 136

Teatr Nowy

Sobota, 26. 9. „Maż z grzeczności”. — Występ Leszczyńskiego.

Niedziela, 27 9. „Maż z grzeczności”. — Występ Leszczyńskiego.

Poniedziałek, 28. 9. „Maż z grzeczności”. — występ Leszczyńskiego.

Wtorek, 29 9. „Maż z grzeczności”. — występ Leszczyńskiego.

Stronnictwo Narodowe

Koło Poznań-Główna

Zebranie miesięczne Koła Stronnictwa Narodowego w Głównej odbędzie się dziś, w czwartek, 24 września 1931 r. o godz. 7 i pół wiecz. w sali p. Kijaka (dawniej Jankowski) przy ul. Głównej 111.

Referat wygłosi p. poseł Teodor Witkowski. O liczne i punktualne przybycie członków, zwłaszcza p. obwodowych ZARZĄD.

Koło Śródmieście.

Pierwsze powakacyjne zebranie miesięczne naszego koła odbędzie się we wtorek, 29 b. m., o godz. 20 w salce Stron. Narodowego (św. Marcin 65). Porządek obrad przewiduje m i ciekawy odczyt

p. pos. prof. dr. Bohdana Winiarskiego

który wygłosi aktualny referat p. l.

„Wobec sesji sejmowej”

O liczne i punktualne przybycie członków, zwłaszcza pp. obwodowych, ZARZĄD.

prosi

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

ZWŁOKI PRZYBYSZEWSKIEGO SPOCZNĄ W NOWYM GROBOWCU

W sobotę, dnia 26. bm. odbędzie się w Górze pod Inowrocławiem przeniesienie zwłok Stanisława Przybyszewskiego z grobu rodzinnego pp. Znanieckich, w którym tymczasowo spoczęły, do nowego grobowca. Powstał on sumptem społeczeństwa wielkopolskiego, w szczególności organizacji naukowych i związków funkcyjnych. Władysław Kaźmierski, prezes dyrekcji poczt i telegrafów w Poznaniu, p. Władysław Kutzner, starosta inowrocławski, oraz p. dr. Joachim Namysł, kurator O. S. Poznańskiego.

Obzęd rozpocznie się nabożeństwem w kościele parafjalnym w Górze, które odprawi ks. prof. F. Matuszewski. Przemówienie wygłosi ks. prof. S. Skaziński, po czym nastąpi przeniesienie zwłok przy śpiewie chóru związków śpiewających m. Inowrocławia. Imieniem komitetu przemówi następnie p. dr. Namysł, poczem młodzież szkolna złoży kwiaty na grobowcu.

Wieczorem o godzinie 18 odbędzie się w sali „Parku Miejskiego” w Inowrocławiu uroczysta Akademia, którą zgał przemówieniem p. dr. Namysł. Odczyt o twórczości Przybyszewskiego wygłosi krytyk literacki z Krakowa p. dr. Kazimierz Czachowski. Tytuł prelekcji brzmi: „Syn ziemi kujawskiej i poeta poznańskijskiej teknoty”. W programie uczestniczy nadto poznańskie „Echo” oraz orkiestra 59 pp.

MUZYKA

Szymanowski o kulturze muzycznej. Dla wszystkich interesujących się muzyką nietylko praktycznie, ale i jej strukturą filozoficzną, jej rolą w królestwie sztuki — będzie broszura Karola Szymanowskiego p. t. „Wychowawcza rola kultury muzycznej” (Warszawa 1931, Mortkowicz) lekturą nader zajmującą. Znakomity nasz kompozytor broni w swej broszurze tezę o syntetycznym i zarazem demokratycznym charakterze muzyki jako sztuki. W szeregu wywodów, wziętych i nacechowanych głęboką znajomością rzeczy, przeprowadza autor paralelę między muzyką a sztukami plastycznymi i literaturą, czerpiąc z tych zestawień argumenty dla obrony swej tezy. Prymat muzyki nad innymi sztukami nie jest, biorąc zasadniczo, tezą nową (dość wspomnieć poglądy Schopenhauera w tej kwestji), jednak w ujęciu Szymanowskiego sprawa została niejako odświeżona, zmodernizowana, a żywość argumentacji i siła przekonania nadają broszurze cechy niezaprzeczanej oryginalności. (j. e. s.)

SZKOLNICTWO

Nauczanie religii w szkołach włoskich. Szczegółowe informacje o tem podaje p. Marja Stecka w zesz. 6 „Oświaty i wychowania”. Do szkół elementarnych wprowadzono we Włoszech religję w r. 1923, do szkół średnich w 1930. Ze względu na konieczność utrzymania zasady jednolitości w szkole elementarnej uczy w niej religii nauczyciel, gdy w szkołach średnich powierzono nauczanie religii księżom. Pierwszy faszystowski minister oświaty, Gentile, tak określił sposób nauczania: „Nie jałowe doktrynerstwo, nie mechaniczne formułki, ale poezję i żywe światło wiary widzieć chcemy w szkole dla dzieci, wymagając jednak, aby nauka religji, w godzinach na to przeznaczonych, dawała dziecku dostateczne poznanie doktryny oraz historii jego ojców, którą jest dla Włoch religja katolicka”. — W artykule p. St. podane są też wiadomości o programach nauczania, podręcznikach i wiele innych interesujących zagadnień. W tym samym zeszycie czasopisma zamieszczone jest bardzo obszerne sprawozdanie z książki Acuzio Sacconi p. t. „Fascismo e scuola”, zawierającej materiały o szkole i kulturze faszystowskiej. (St. N.)

LITERATURA

Literatura i dolary. W senacie waszyngtońskim omawiano świeżo ustawę o prawach autorskich i przy tej okazji mówcy cytowali dochody różnych amerykańskich wielkości pióra, teatru i muzyki. Okazało się, że popularni chwilowo między czytelnikami autorzy powieści zarabiają od 100.000 do 300.000 dolarów w krótkim okresie czasu. Rekord wzięł autor operetki „Desert Song”, który w ciągu roku zebrał 500.000 dolarów. Tuż za nim idzie pisarka i autorka dramatyczna Mary Rober Rhinebart, mająca dochodu rocznego 300.000 dolarów. Stawa jej nie dotarła jeszcze do zafowanej Europy. Natomiast znany jest u nas pisarz teatralny Sheriff, który, jak się okazuje, zarobił w r. 1929 zgórą 150.000 dolarów za swoje melodramatyczne fabrykaty z „Rywalami” na czele. (tt)

POZNAWANIE POLSKI

40.000 EGZEMPLARZY MAPY TATRZAŃSKIEJ

Niema chyba turysty tatrzańskiego, któryby nie znał najpopularniejszej mapy skalnego świata Tatr — mapy Tadeusza Zwolińskiego. Właśnie wyszedł mały nowy jej nakład, siódme z rzędu wydanie. Dawno temu, bo w 1912 roku po raz pierwszy ukazała się ta mapa w handlu. Autorem jej był młody student pierwszego roku politechniki lwowskiej. „Polskie Tatry” w podziale 1:37 500 rozeszły się niemal błyskawicznie. Każdy taternik i turysta, każdy miłośnik Tatr uważał za swój „tatrzański obowiązek” jej nabycia. W ten sposób rozeszło się 7 i pół tysiąca egzemplarzy pierwszego wydania, po pierwszym poszło drugie, trzecie a w tych dniach wyszedł siódmy nakład. Autor oblicza, że w ciągu 19 lat istnienia jego mapy rozeszło się 40 tysięcy egzemplarzy.

Nowe wydanie przynosi cały szereg poprawek i uzupełnień, jakie należało od 1928 roku wprowadzić (wtedy bowiem wyszło poprzednie wydanie). Skoro znikły z nad Morskiego Oka obrzydliwe budynki — należało usunąć je również z mapy. W ciągu ostatnich lat powstało wiele zrębów (niestety!) wśród lasów tatrzańskich — autor musiał uwzględnić to w nowym wydaniu. Z ciekawych szczegółów nomenklatury ludowej należy podnieść to, że w okolicach szosy do Morskiego Oka istniały niepoprawne wierzchołki o zdawna na mapach umieszczonych nazwach: Zadnia i Przednia Kopa Sołtysia. Otóż autor w ciągu niezliczonych wycieczek wynalazł wśród okolicznych pasterzy dawną i ciekawą nazwę ludową na jeden z tych szczytów; brzmi ona: Ostry Wierch. Ponadto przybyło w Tatrach Polskich nieco schronisk turystycznych; w budowie jest dużo schronisk narciarskich na Hali Chochołowskiej, a w najbliższej przyszłości Towarzystwo Tatrzańskie ma zacząć budowę nowej takiej „placówki” w Dolinie Kościeliskiej. Oba te obiekty również z odpowiednią adnotacją znalazły się na mapie.

Zewnętrznie mapa nowa różni się od poprzedniej pewnymi zmianami w kolorycie. Ze względów oszczędnościowych trzeba było zrezygnować z kilku odmian barwnych i połączyć je w jeden kolor. Nie zaszkodziło to jednakże w niczem nowej mapie. Należy się spodziewać, że siódme wydanie również będzie, jak i poprzednie, rozszło się pomiędzy ludzi a autorowi, który już nie od dziś ma chlubną pozycję w kartografji tatrzańskiej należy życzyć jaknajwiększego powodzenia w obecnych pracach nad całkiem nową mapą Tatr Zachodnich; ma to być dalszy ciąg wydanej przed trzema miesiącami przez lwowski „Atlas” mapy całych, a więc i czeskosłowackich Tatr. Będzie to dzieło naprawdę monumentalne. J. M.

WIELKI PARK W ŁODZI

Z Łodzi piszą nam: Bardziej może od innych miast Łódź odczuwa potrzebę rezerwuarów świeżego powietrza jakimi są parki i lasy. Fabryki ulokowane w środku miasta zanieczyszczają atmosferę i mieszkańcy tęsknią za widokiem żywej zieleni dla oczu i czystym powietrzem dla płuc.

Już w końcu ubiegłego stulecia projektowano założenie 150-hektarowego parku na dzisiejszym Polesiu Konstantynowskim. Dzięki jednak oporności władz zaborczych projekt ten nie został zrealizowany. Las przeznaczony wedy na rezerwu parkowy został w czasie wojny i okupacji niemieckiej prawie doszczętnie zniszczony. To też, gdy przed dwoma laty Magistrat, podjął projekt urządzenia parku na Polesiu Konstantynowskim, trzeba go było budować od podstaw. Wyrównano teren, co nie przyszło łatwo z racji twardego, gliniastego gruntu, wytyczono aleje i drogi, wybudowano boiska sportowe.

Prace będą ukończone i park będzie oddany do użytku dopiero za dwa, trzy lata. Park Ludowy na Polesiu Konstantynowskim urządony będzie na wzór parków szwedzkich, podobnie do parku w Sztokholmie. Będzie jednym z największych parków w Europie, bo obejmie przestrzeń 300 hektarów. Stadjon sportowy w parku posiadać będzie trzy boiska: jedno reprezentacyjne o 500 metrach obwodu i dwa ćwiczebne po 400 metrów obwodu. Jesienią rozpocznie się sadzenie drzew. Dookoła boiska prowadzić będą aleje lipowe. Cały zaś park będzie utrzymany w charakterze leśnym. W przyszłości będzie tu urządony ogród botaniczny i zoologiczny.

Według tych projektów, w roku 1933, Łódź otrzyma wykończony już Park Ludowy, który stanie się dla miasta rezerwuarem zdrowia i świeżego powietrza. (rl)

KONKIETA PIĘKNEJ BRANKI

O Cheroneo... o Maciejowice!...

Dość częsty zwrot — czy może frazezem literackim (Słowacki, Podróż do Ziemi Świętej) było u nas porównanie losu starożytnej Grecji z losem Polski, a co za tem idzie, porównywanie mowy literatury polskiej z mową i literaturą starogrecką. Frazesowi temu winniśmy pewien szacunek. Patronuje mu wszak sam arcyhellenista pomiędzy poetami polskimi, „Helios Słowacki”, a wtór mu głoszą tacy uczniowie i następcy Słowackiego, jak Asnyk, Sienkiewicz, Tetmajer, Wyspiański. Przez „Króla Ducha” przez „Dzieje piosenki” przez „Skamander, co wiślaną świetli się falą”, przez Sienkiewicza mowę w Miłosławiu — porównanie to rozpowszechniło się w całym narodzie, w krew nam niejako weszło, stało się jakby podświadomym aktem wiary na długie lata.

A jednak, gdy będziemy w owem porównaniu szukali tertium comparationis, przekonamy się, że rozciągłość tegoż nie jest znów tak wielka. Streścić ją będzie można w jednym punkcie — prawda, że punkcie zasadniczym, rzecz można: ogniskowym, Punktem tym jest utrata państwowej niepodległości. Jak historję Grecji, tak i historję Polski — zarówno polityczną, jak i kulturalną — dzieli się na dwa wielkie okresy: okres niepodległości i okres niewoli.

„Historja literatury niepodległej Polski” — tak się zwie słynny podręcznik Ignacego Chrzanowskiego, niedawno w dziesiątym ogłoszony wydaniu. „Literatura starożytnej Grecji epoki niepodległości” — tak brzmi tytuł książki, stanowiącej nieodzowne vademecum każdego hellenisty w Polsce. Autor tej książki — nie kto inny, tylko patriarcha naszych filologów klasycznych, Tadeusz Zieliński — nie kazał czytelnikom polskim czekać na drugą część swego dzieła. Oto otrzymaliśmy historję literatury Grecji niewolnej. Tytuł dokładny: „Literatura starożytnej Grecji epoki powszechniej”.

Żeby tytuł ten objaśnić, wolno nam się w porównaniu powyższem posunąć nieco dalej. Wyraz „powszechny” w odniesieniu do stosunków dzisiejszych zastąpiliśmy wyrazem „światowy” czy „ogólnoludzki”. Jak grecka tak i polska literatura, pierwotnie zaciętniona do swych granic polityczno-narodowych, dopiero po utracie niepodległości rozeszła się szerzej po świecie, nabrała znaczenia międzynarodowego. Ale na tem koniec — o ile literatura polska dopiero po okresie niewoli stała się wielką dzięki Mickiewiczowi, Słowackiemu, Sienkiewiczowi, Żeromskiemu czy Kasprovczowi, o tyle grecka literatura wielkość swą zawdzięcza przedewszystkiem epoce niepodległości. Nazwiska Homera, Arystofanesa, Ajschyla, Sofoklesa, Eurypidesa, Pindara, Herodota, Tucydidesa, Ksenofonta, Platona, Arystotelesa, Demostenesa, mówią same za siebie. A co można im przeciwstawić w okresie „powszechnym”? „Zniżyły się łańcuchy górskie, niema już lśniących w dziewiczym śniegu szczytów; bądźmy wdzięczni i za to, że wolno nam odświeżyć się w cienistym chłodzie górskich gajów, oznaczonych imionami Teokryta, Plutarcha, Longusa, Lucjana, Jana Złotoustego”.

Tylko tyle? Tak, mało co więcej. Literatura grecka, ciągnąca się od Cheronei aż do Justyniana, jest niewątpliwie ilościowo obfitsza od swej poprzedniczki (zwłaszcza, że los szczęśliwy — czy może nieszczęśliwy — więcej nam z niej zachował), a zasięgiem swem szersza; jednakże imiona Kallimacha, Euforjona, Charytona, Arjana czy kilku Arystedesów nie zdołają nas wzruszyć, a bywają dźwiękiem pustym nawet dla nich szczerych i zapalonych miłośników literatury greckiej. W licznych szeregu zabytków piśmiennych tej epoki wiele jest takich, które się czyta tylko jako dokumenty kultury, jako źródła historii, jako materiał lingwistyczny — innymi słowy, bodźcem do ich lektury bywają względy pozaliterackie.

Pozaliterackie względy — ale już zgola inne od powyżej wymienionych

*) Tadeusz Zieliński i Marja Majkowska: „Literatura starożytnej Grecji epoki powszechniej. Część pierwsza: Zarys ogólny, opracował Tadeusz Zieliński”. Warszawa — Kraków 1931, Wydawnictwo Mortkowicza.

wiodą czytelników, nietylko uczonych, ale i prostaczków, ku zbiorowi ksiąg o znaczeniu epokowym w dziejach ludzkości. Księgi te, noszące nazwę Nowego Testamentu, należą też do piśmiennictwa greckiego epoki powszechniej — i stanowią fundament religji powszechniej: chrześcijańskiej; na fundamentie tym opiera się literatura achrześcijańska, która schyłkowi okresu nadaje już ton dominujący, to walcząc z hellenizmem, to czerpiąc zeń soki ożywcze. Bo były to dwie siły główne, naówczas w świecie panujące.

Zanim dokonano się podbój całego cywilizowanego świata przez chrześcijaństwo — czyli zanim skończyła się starożytność — na wiele wieków przedtem tenże świat został podbity przez kulturę grecką. Podbiciu ulegli — zaborcy. Najpierw Macedończycy, potem diadochowie, wreszcie Rzymianie; skończyło się na tem, że ostatni z władców zaborczych stolice swego mocarstwa właśnie na ziemi greckiej zakładali. Piękna branka — kultura grecka — nieraz umiała zawiadnąć dzikim sercem srogiego zwycięzcy. Niechże mi będzie wybaczone, że nieco sprafrazowałem znane słowa Horacjusza — tego, który się najwięcej tem szczylił, że poszedł śladem Alkajosa i Safony, choć Pindarowi nie dorównał. I właśnie ta wielka literatura rzymska mieści się cała w tym „powszechnym”, kosmopolitycznym niemal, okresie literatury greckiej. A jakiej jej plony? Posłuchajmy Zielińskiego:

Historyczne lzy ostatniego mówcy rodyjskiego Molna, po mowie młodego Cyce-rona — że teraz Grecja będzie musiała ustąpić Rzymowi swój ostatni skarb, kultury — były do głębi słuszne, jeżeli się ma na względzie literaturę twórczą, nie zaś stworzoną. Owa stworzona (t. j. z okresu niepodległości) w dalszym ciągu jaśniała na niedostępnym wyżynach; lecz w turnieju współczesnych, Rzym cesarski bez wątpienia osiągnął przewagę nad mistrzynią.

Książka Zielińskiego, jakby zamykająca swą treścią cały szereg prac z zakresu literatury i lektury antycznej — najsilniej zaś wiążąca się z cyklem „Współzawodnicy chrześcijaństwa” — jest dziełem, z którego nasza literatura, prawdziwie może być dumna. Nie tylko nauka, ale i literatura, gdyż zalety literackie tego dzieła są niepospolite. Zwięzłość wykładu nie staje na przeszkodzie jasności, nie hamuje polotu, zostawia wiele miejsca pięknym a trafnym obrazom i porównaniom.

Osobna pochwała należy się stylowi i językowi — pochwała nienajmniej-szej wagi, gdy ktoś zdaje sobie sprawę z tego, ile trudności na tem polu miał człowiek, który jak prof. Zieliński, większość życia w obcym przeżył środowisku. Poza jednym, może zbyt częstym rusycyzmem (niepotrzebne używanie zaimka „on, ona” po czasowniku), zarzutów żadnych polszczyźnie prof. Zielińskiego postawić nie można, owszem, witamy w nim świetnego polskiego stylistę.

Warszawa.

Józef Birkenmajer

Pisma nadesłane

„Przyjaciel Szkoły”. Nr. 14. Treść: S. Racinowski: „Zagadnienie stosunku wychowawca do pracy”. — W. Turosz: „Stanowisko nauczyciela wobec kryzysu gospodarczego”. — A. Urbański: „Ogród szkolny w służbie wychowania gospodarczego”. — J. Menzel: „Jak prowadzić bibliotekę szkolną”. — A. Mamczyc: „Pojęcie kierunku w geografji”. — L. Koza: „O lekcyjach w oddziałach połączonych”. — J. Fietz: „W sprawie wzajemnej korespondencji działów szkolnej”. — R. Truszczyński: „Szkolnictwo polskie w Gdańsku”. — Wycinki: Czego, jak i dlaczego uczą w szkołach sowieckich?

„Świat Ogródnicy”. — Dwutygodnik. Wskazówki praktyczne dla ogrodnictwa amatorskiego i użytkowego. Treść: Przedmowa. — Racjonalna pielęgnacja pomidorów w czasie pełnego rozwoju. — Kiedy wycinamy pędy przy truskawkach. — Sałata głowiasta „Laurencjańska”. — Po zbiorach sparagowców. — Zwalczenie szkodnika owoców. — O czem należy pamiętać. — W jaki sposób otrzymamy różę placzącą. — Jak można perz niszczyć. — Jak kultywuje się goździki Chabaud. — Mój dom letniskowy. — Czy warto same-mu byliny na nasion wyprodukować.

„Klub obrony praw człowieka“

gniazdem potwornych zbrodni

„Gdyby wstrząsającej tej historii nie opowiedział mi przed kilku dniami pewien wysoki urzędnik Scotland Yardu (centrala londyńskiej policji kryminalnej), przedkładając mi jednocześnie wszelkie dowody prawdy, przypuszczałbym, że to skrót jakiejś nowej powieści kryminalnej Wallace'a". — Tak rozpoczyna swą korespondencję londyńska korespondentka wiedeńskiego „N. W. Journal". Wiadomo powszechnie, że w Londynie codziennie przepadają ludzie bez śladu. Poprostu giną w sposób tajemniczy, wobec czego policja kryminalna staje bardzo często bezradna. W wypadku jednak, o którym mowa na wstępie, policja londyńska dokonała odkrycia, doprawdy w sposób genialny i bohaterki. Oto w wytwornej dzielnicy wznosi się ponury naogół dom, nad którego kamiennym portalem widnieje napis: „Necessitas non habet legem" (bieda łamie prawo). Drzwi prowadzą do zbyt kornie urządzonego hallu, skąd wchodzi się do jadalni i innych salonów wspaniałego klubu Klub ten pozostawał od pewnego czasu pod baczną obserwacją policji kryminalnej, ponieważ wpłynęły liczne donosy o zaginięciu dam z towarzystwa i różnych bogaczy, których po północy jeszcze widziano w klubie.

Głośna działalność humanitarna.

Klub miał szczytną nazwę masonskiego „Klubu Ligi obrony praw człowieka". Urządzał wykłady, które cieszyły się wielką frekwencją, o których mówiono i pisano. W tym celu sprowadzano z różnych stron świata profesorów, propagujących ideę obrony praw człowieka. Klub rozwijał równocześnie wielką akcję humanitarną; opiekował się więźniami, wspierał ich wydatną pomocą materialną i wyrabiał im posady, by przywrócić im prawa społeczne i obywatelskie. Nadto dostarczał co najcięższych adwokatów na obronę oskarżonych.

Zagadkowe zniknięcie znanej arystokratki angielskiej.

Około północy pewnego dnia majowego przyjechała do Scotland Yardu pani M., znana w Londynie arystokratka, i zameldowała, że córka jej zniknęła bez śladu przed dwoma dniami. Po balu u pani S. udała się w gronie przyjaciół do klubu ligi obrony praw człowieka, gdzie zatrzymała się czas dłuższy. Przyjaciele jej, opuszczając klub wcześniej, widzieli ją zajęętą bardzo ożywioną rozmową z pewnym gentlemanem, którego uważali za cudzoziemca. Żegnając się z nią, zapowiedzieli przysłać po nią samochód. Samochód istotnie czekał na nią przed domem klubowym do rana, ale napróżno.

Policja zajęła się przedewszystkiem poszukiwaniem owego cudzoziemca, który krytycznej nocy rozmawiał z zaginioną; dowiedziano się, że ma to być jakiś książę egipski, miejsca jego zamieszkania nie zdołano wyśledzić.

Wobec tego policja wtargnęła do klubu, przeszukując skrupulatnie każdy kątek, opukując dokładnie wszystkie ściany w poszukiwaniu drzwi ukrytych. Inspektor polic. Sawnders nie pominął także i biblioteki klubowej. Tam wpadł mu do ręki

plan domu. Plan ten nasunął mu myśl, że w dużym salonie gdzieś w pobliżu kominka znajdować się muszą tajne drzwi, prowadzące do skrytki, znajdującej się pod hallem.

Po wyczerpujących długich poszukiwaniach drzwi zostały nareszcie znalezione. Otworzyły się automatycznie po naciśnięciu rozetki, umieszczonej w górnym wystroju kominka. Na widok tego trzech gospodarze klubu usiłowali zbiec, lecz czujna policja udaremniwszy im ucieczkę, z miejsca ich skrepowała i odstawiła do więzienia.

Przerażający obraz piwnicy.

Po wykryciu tajnych drzwi inspektor Sawnders udał się do piwnicy pod hallem klubowym. Poprzedzało go kilku policjantów. Zaledwie jednak zstąpił po pierwszych schodach, rozległa się niżej straszliwa detonacja i dwaj policjanci, kroczący na przód, stoczyli się na dół doszczętnie zmasakrowani. Okazało się, że na schodach pod „laufrem" znajdowała się bomba, która nadejściem przez jednego z policjantów eksplodowała.

Po zastosowaniu następnie wszelkich środków ostrożności, udało się wreszcie dotrzeć do samej piwnicy, skąd uderzał okropny zapach zgnilizny. Oczom policji ukazał się potworny obraz. Na podłodze leżały trupy wychudzonych mężczyzn i kobiet w balowych toaletach, a twarzach straszliwie wykrzywionych. Widok tego cmentarzyska zmroził samego nawet insp. Sawndersa. Nagle gdzieś z kąta wielkiej piwnicy rozległo się ciche jakieś skomlenie: znaleziono tam córkę pani M. Sprowadzony poprzednio lekarz zajął się nie szczęśliwą, która po kilkunastu dniach dopiero odzyskała całkowitą przytomność. I wtedy też złożyła ważne dla policji zeznanie. W klubie mianowicie krytycznej nocy poznała pewnego księcia egipskiego, który opowieściami swymi tak ją zasugerował, że wbrew zwyczajowi odłączyła się od swego towarzystwa i pozostała w klubie sama. Książę, którego nazwiska nie zdołała zapamiętać, zamówił następnie butelkę szampana. Skoro tylko wypija pierwszą szklaneczkę, czuła niebawem wielkie jakieś obezwładniające znużenie. Czuła, jak ją podniesiono i zdejmoowano z jej szyi kolję brylantową, ale nie mogła się poprostu ruszyć, by stawić opór. Ocknęła się dopiero w ciemnej piwnicy, w okropnym otoczeniu, w strasznym odcięciu od świata, skazana na śmierć głodową. Od tej chwili poczawszy przerażenie jej nie opuszczało, krzyczała, pięściami o drzwi biła i często straciła przytomność. Pamięta jednak, że w tym czasie porzucono w piwnicy szereg nowych ofiar. (Istotnie, w piwnicy znaleziono przy życiu, oprócz wspomnianej, jeszcze pięć dalszych ofiar.)

Nazwiska owego tajemniczego księcia egipskiego córka pani M. nie pamiętała, ale fizjognomję jego rozpoznała w policyjnym albumie zbrodniarzy. Jest nim zbiegły z Cayenne zbrodniarz, skazany za dokonane morderstwo na dożywotne więzienie. Jego więc, jak i cały zarząd klubu ligi obrony praw człowieka, wyrokiem sądowym skazano już to na karę śmierci, już też na dożywotne więzienie. (wk)

Tajemnicze promieniowanie i jego oddziaływanie na organizm

W wiedeńskim szpitalu powszechnym, wyposażonym doskonale we wszelkie środki naukowe, przeprowadza się obecnie niezmiernie interesujące doświadczenia, mające w konsekwencji wywołać poważny przewrót w lecznictwie. Stwierdzono tam mianowicie, że prawie wszystkie substancje wydzielają z siebie promienie tajemnicze, które wywierają silny wpływ na wszelkie organizmy. Człowiek sam pozostaje pod wpływem tego promieniowania, którego istnienie przeczucowano intuicyjnie, lecz dotąd nie udowodniono naukowo. Z ziemi, z martwych przedmiotów naokoło nas, z zwierząt i roślin wychodzą te promienie niby niewidzialna luna promienna, od której w wielkiej mierze zależy nasze zdrowie i życie.

Zagadnieniem tym zajmuje się od wielu lat lekarz wiedeński dr. Oskar Ried. Znanem jest zjawisko, że metale, szczególnie srebro, działają zabójczo na bakterje.

Opierając się na tem zjawisku, badacz wiedeński stwierdził, że zjawiające oddziaływanie metali ulega zmianie pod wpływem ich naświetlania, dalej, że nie tylko metale posiadają właściwość oddziaływania na odległość, lecz że mają ją prawie wszystkie substancje, tak żyjące jak i martwe.

Nie dość na tem, promieniowanie to wywiera swój wpływ nie tylko na drobno-ustroje, jak bakterje i algi w ich funkcjach życiowych, lecz także na wyższe zwierzęta i na człowieka.

I tak stwierdzono, że według pewnych przepisów naświetlania maści osiągną potężną siłę leczniczą, co stwierdzono w licznych doświadczeniach klinicznych na pacjentach. Naświetlana ziemia ogrodowa wywiera silny wpływ na vegetację roślinną. Krocząc po tej drodze dalej, dr. Ried doszedł w swych doświadczeniach do wyników niesłychanie ciekawych. Stwierdził

m. i., że pewne sole wpływają na odległość dodatnio na rozwój zwierząt. Ried chował myszy w kilku klatkach szklanych o dnie z gęstej siatki drucianej. Pod klatki te ustawiono w pewnej odległości naczynia z rozmaitemi roztworami, a pierwszej grupy z wodą, u drugiej grupy z roztworem soli potasowej, u trzeciej z taką samą solą, lecz nieświetloną. Jakiekolwiek zetknięcia się zwierząt z tymi płynami było wykluczone. Skutki były zdumiewające. Już po kilku dniach zaznaczyły się u zwierząt różnice w kolorze skóry. W klatce, pod którą znajdowało się naczynie z naświetlaną solą, zwierzęta wydzielają moc z kolorze dziwnie ciemnym. Także zachowanie się zwierząt było bardzo ciekawe. Zwierzęta były niezwykle ożywione, a nawet niespokojne i próbowały bezustannie wdrapywać się po ścianach klatki ku górze. Także rozwój zwierząt w klatce nad roztworem soli był przyspieszony, szczególnie nad solą naświetlaną. Tutaj zwierzęta były największe.

Te same właściwości, jakie posiada radioaktywna sól potasowa, udzielają się także solom sodowym przez odpowiednie ich naświetlanie.

Odkrycia te tłumaczą także wpływ niektórych okolic na zdrowie człowieka, siłą leczniczą niektórych miejsc kuracyjnych bez stosowania kuracji. W ten sam sposób prawdopodobnie tłumaczyć należy okoliczność, że niektóre lokalnie ograniczone okolicy, domy i ubikacje szczególnie sprzyjają rozwojowi pewnych chorób, jak rak, wole itp. Być to może, że idąc po tej drodze, uda się niebawem wyjaśnić niejedno niewytłumaczone zjawisko. WIP.

Ile ciepła zużywa człowiek?

Ilość ciepłoty mierzymy na kalorie. Kaloria jest to jednostka ciepła, potrzebna do rozgrzania 1 litra wody o 1 stopień Celsjusza.

Ciało swoje ogrzewamy za pomocą żywności, która spala się w nas w drodze

Do konfliktu istniejącego obecnie między Chinami a Japonją. Wojsko chińskie przeprawiające się wpraw przez rzeczkę.

procesu chemicznego. Jeden gr. białka spożytego dostarcza organizmowi ludzkiemu 4 kalorie, 1 gr. tłuszczu 9 kaloryj, 1 gr. węglowodanów (jak np. parzyny) 4 kalorie. Takich kaloryj potrzebuje organizm ludzki, zależnie od zajęcia człowieka, dziennie 2500 do 3000. Innymi słowy, człowiek, chcący pozostać przy zdrowiu i sile, musi codziennie tyle brać pożywienia, ile potrzeba do wytworzenia powyższej ilości kaloryj.

Dzieci potrzebują ze względu na mniejszą wagę ciała mniej kaloryj niż dorośli, lecz ich zapotrzebowanie kaloryj jest stosunkowo większe. Dziecko, ważące połowę mniej niż dorośli, potrzebuje więcej niż 1250 do 1500 kaloryj dziennie. Niemowlę ważące 10 razy mniej niż dorośli, a więc 6 do 7 kg, potrzebuje nie dziesiątą część kaloryj, lecz około 600 kaloryj, a więc przeszło jedną piątą część, potrzebnej dla dorosłego ilości. Tłumaczy się to tem, że dziecko rośnie.

Podobnie i dorośli, wykonujący szczególnie ciężkie prace, jak kowale, robotnicy ziemni, zużywają ilości kaloryj, przekraczające przeciętną u normalnego człowieka. Ich zapotrzebowanie kaloryj wzrasta aż do 5000 na dobę. Poza tem robotnicy ciężko pracujący, bezwzględnie muszą spożywać tłuszcz, podczas gdy inni ludzie zapotrzebowanie kaloryj pokrywają mogą w danym razie białkami i węglowodanami. WIP.

Upadek przemysłu truflowego we Francji

Jeden z najsłynniejszych i najbardziej charakterystycznych przemysłów francuskich znajduje się od pewnego czasu w zupełnym zastoju: jest to przemysł trufli. Zarobki, wynikające ze sprzedaży tych grzybów, stanowiących rozkosz wszystkich smakoszy, a będących głównym składnikiem kuchni francuskiej, spadają coraz bardziej, a wieśniacy zamiechali niemal zupełnie poszukiwania trufli. Powodem kryzysu — zdaniem prasy — są dwa ochronne, nałożone na trufle przez wszystkie większe państwa, poza tem ogólny kryzys ekonomiczny ma również i w tym wypadku wielkie znaczenie, pozwalając tylko wybrańcom losu rozkoszować się smakiem trufli. Wreszcie, podczas gdy dawniej trufli używano w wielkich ilościach do wytwarzania pasztetu z wątróbki gęśiej, obecnie i ten przysmak, ze względu na wygórowaną cenę, staje się coraz mniej dostępną dla ogółu. Popyt na trufle na rynku paryskim spadł z 2500 tonn w r. 1929 do 650 w r. obecnym. S. F.

Radio uprzedza katastrofy kolejowe

Austrjacka prasa radiowa zastanawia się nad niedostatecznym wyszkoleniem fal eteru w kolejnictwie. Istotnie, ilekroć opóźnienie jakiegos pociągu burzy rozkład jazdy i powoduje zderzenia. Zdarza się np., że pociąg towarowy, zmuszony przez sygnał do postoju ulega kilkuminutowemu opóźnieniu. Po pewnym czasie nowy sygnał zwiastuje, że przejazd jest wolny: pociąg towarowy rusza. Wieść o tem leci do poprzedniej stacji, z której wypada po-

ciąg pociąg. Zanim jednak pociąg towarowy zdoła dopaść bocznego toru na następnej stacji, już go dopędza ekspres! Noc nie pozwala orjentować się maszyniście w tem, co się dzieje. Następuje katastrofa.

Dlaczego, zapytują radioamatorzy, nie można zaopatrzyć każdego pociągu w aparaty nadawczo - odbiorczą, która pozwoliłaby maszyniście porozumiewać się zarówno ze stacjami, jak i z pociągami w ruchu?

Biorąc sprawę ze strony technicznej, nie napotyamy żadnych trudności, wystarczy zastosować krótkie fale, nadające się do powyższego celu jaknajlepiej. Również nie wchodzi tu w grę przeszkody natury finansowej, gdyż w miljonowym budżecie kolei, koszty budowy kilkudziesięciu stacji nie mogą odgrywać zbyt wielkiej roli. Zatem niech dar eterycznego słowa, udoświadczony maszynistom, zabezpieczy od śmierci i kalectwa podróżnych.

Reklamę gazetową

na terenie

Małopolski i Podola

rozpowszechnia korzystnie

Kurjer Lwowski

L w ó w, Zimorowicza 17.

Nowe książki

Nakładem Wielkopolskiej Księgarni Nakładowej Karola Rzepcekiego w Poznaniu, ukazały się następujące nowości wydawnicze i są do nabycia w każdej większej księgarni:

„Atak Sepów“, z r. 1935. Autorem powieści jest znany polski pisarz, Maciej Wierzbicki, Wielkopoleńczyk, zamieszkały obecnie w Warszawie. W powieść tę wpleciony jest romans lekarza marynarki polskiej z żoną inżyniera, który został zdemaskowany jako szpieg niemiecki. Barwne opisy krajobrazów oraz życia nad Bałtykiem trzymają na uwierzy myślnik czytelnika, który z wielkim zaciekawieniem śledzi czynny Niemców, pragnących zabrać nam Gdynię i oderwać Pomorze od Polski. Na szczęście zdrada niemiecka zostaje unicestwiona, flota polska wojenna niszczy statki niemieckie wiozące wojsko i amunicję do Gdańska i Prus Wschodnich a powieść fantastyczna kończy się tem, że Gdańsk zostaje przyłączony do Polski.

„D'Artagnan“. Aleksander Dumas, sławny powieściopisarz francuski, którego trylogię zna chyba każdy z czytelników, pozostawił niedokończoną powieść pod powyższym tytułem. Powieść ta miała być dalszym ciągiem „Trzech muszkieterów“. Fragmenty jej odnaleziono w Paryżu, gdzie ustalono niezbitcie, iż rękopis ten A. Dumas nie był dotychczas nigdzie drukowany. Uporządkował go i uzupełnił zdolny literat H. Bedford-Jones. Powieść niezmiernie sensacyjna wykazuje nam szlachetność i bohaterskie walki dziarskiego D'Artagnana, który jako kapitan muszkieterów królewskich jest postacią historyczną.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Dokończenie dyskusji n. t. funduszu bezrobocia *)

A. — Następną moją propozycją jest pozbawienie prawa do zasiłków tych bezrobotnych, których sytuacja materialna gwarantuje im minimum utrzymania z jakiegokolwiek bądź źródła. Uzasadnienie mojego projektu chyba jest zbędne.

B. — Oczywiście, z pańskiego punktu widzenia, uzasadnienie jest zbędne, ponieważ wychodzi pan z założenia, że fundusz bezrobocia pełni funkcję organu opieki społecznej; tymczasem obowiązująca ustawa funduszowi nadaje charakter instytucji ubezpieczeniowej, z czego wynika, że każdy, kto prawidłowo opłaca składki, ma prawo, jako bezrobotny, do świadczeń. Zatem stan majątkowy bezrobotnego nie może mieć wpływu na otrzymanie przezeń zasiłków. Zresztą trzeba uświadomić sobie, jakie trudności w każdym poszczególnym wypadku nasunęłyby ustalenie „minimum egzystencji“!

A. — Zgodzi się Pan jednak na to, że nie powinni podlegać ubezpieczeniu robotnicy, którzy zasadniczo pracują w roli, albo też zajmują się rzemiosłem, a w zakładach fabrycznych pracują dodatkowo; Ponieważ, według obowiązujących przepisów, robotnicy rolni, rzemieślnicy i chałupnicy nie podlegają obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia, konsekwentnym jest mój postulat, żądający, aby dodatkowe zatrudnienie w przemyśle nie stwarzało przywileju do uzyskania zasiłku.

B. — Postulat pański wydaje się niezupełnie słuszny. Przedewszystkiem, proszę uświadomić sobie, jak trudnym byłoby ustalenie, która z wykonywanych przez daną osobę prac stanowi jej zasadnicze zajęcie. Zresztą, mniejsza z tem! Rzecz główna leży w uwadze następującej: skoro dana osoba poza pracą na roli lub w rzemiośle jest w stanie przebywać w stosunku najmu pracy w zakładach fabrycznych przez okres czasu wymagany do nabycia uprawnień do zasiłków, to niema podstawy do wyłączenia tych osób od obowiązku zabezpieczenia, a więc od możliwości korzystania z dobrodziejstw ustawy. Rzecz inna, że czasokres wymagany do nabycia uprawnień do zasiłków możnaby przedłużyć, np. do 30 tygodni w ciągu roku.

A. — Jeżeli dotychczas propozycje moje spotykały się z pańskiej strony z połowiczną zaledwie aprobatą, to w jednym chyba będziemy ze sobą zgodni, mianowicie w żądaniu poddania rewizji stosunku, jaki istnieje obecnie pomiędzy funduszem bezrobocia a ministerstwem robót publicznych, i to w kierunku skoordynowania ich działalności i opracowania ruchomego planu robót, obliczonego na dłuższy okres lat. W tej mierze winny być wzięte pod rozwagę badania przeprowadzone w innych państwach nad wpływem przyspieszenia lub wstrzymania robót publicznych, oraz wyniki przymusowego zatrudnienia bezrobotnych.

B. — Oczywiście, zgoda! Problem produktywnego zużywania funduszu bezrobocia wymaga możliwie wnikliwego studium.

Nie wiem, czy wiadomo panu, iż ministerstwo od szeregu lat prowadzi akcję subwencyjną na zatrudnienie bezrobotnych przy robotach publicznych? Akcja ta, niestety, nie daje pożądanego efektu i nie może być prowadzona w zakresie, który odpowiadałby potrzebom rynku pracy. — z uwagi na zbyt szczerpłe ramy pozostających do dyspozycji ministerstwa kredytów. Niemniej podnieść należy, iż w r. 1930 wydatkowano na ten cel około 20 milionów zł, co dało możność zatrudnienia około 45 000 bezrobotnych, przeważnie przy robotach drogowych (najmniej kosztownych).

Zresztą badania prowadzone zagranicą pozwalają sądzić, iż i tam roboty publiczne nie dają pożądanego efektu. W Niemczech, n. p., roboty publiczne nie dały większego efektu ponad 10 proc. liczby bezrobotnych.

Swoją drogą, dyskusję naszą możemy zakończyć harmonijnym akordem: godzimy się jednomyślnie w uznaniu konieczności poświęcenia baczniejszej uwagi wspomnianemu zagadnieniu produktywnego użytkowania sum przeznaczonych na zasiłki, przeznaczonych dla bezrobotnych!

*) por. feljeton „Z chwili“ w n-rze 436 „K. P.“

O rozszerzenie zbytu

Jęczmienia browarnego

Z inicjatywy komitetu organizującego „Związek Wytwórców Jęczmienia Browarnego Zachodniej Polski“ zwołana w dniu 21 b. m. Izba przemysłowo-handlowa w Poznaniu konferencję z udziałem przedstawicieli powyższego komitetu, przemysłu browarnianego i słodowniczego oraz kupiectwa zbożowego Wielkopolski i Pomorza. Celem tej konferencji było rozpatrzenie sprawy obrotu siodem na terenie województw zachodnich, a w szczególności zaopatrywanie browarów w siod pochodzenia krajowego. Referat na ten temat wygłosił p. inż. J. Radomyski.

Jak wiadomo, browary nasze sprzedawały dotychczas znaczne ilości siodu z zagranicy, głównie z Czechosłowacji, motywując ten import niedostateczną doskonałością polskiego produktu. Równocześnie rolnictwo krajowe, w pierwszym rzędzie w zachodnich województwach, rozporządza rokrocznie poważnymi ilościami jęczmienia o wysokiej wartości browarnianej, a nasz przemysł słodowniczy, posiadający dużą zdolność produkcyjną, może nietylko pokrywać całkowite zapotrzebowanie krajowego browarstwa pod względem siodu, ale ponadto wytworzyć poważną nadwyżkę eksportową tego produktu. Jednakże, mimo sprzyjających warunków, zarówno dla produkcji surowca, t. j. jęczmienia browarnego, jak i półfabrykatu, t. j. siodu, nasz bilans handlowy w zakresie siodu jest począwszy od 1926 roku stale pasywny. W rezultacie nasi producenci jęczmienia są narażeni na szkodliwą dla nich konkurencję obcego rolnictwa wwożącego dla Polski to zboże pod postacią siodu, zaś słodownie krajowe z powodu braku dostatecznych zamówień ze strony browarów, a także niskiego eksportu, w małej tylko części (ca 10%) wyzyskują swoją zdolność przetwórczą, co powoduje stopniowy upadek tej gałęzi przemysłu rodzimego.

Chcąc spowodować zmianę obecnie niekorzystnego dla państwa i zainteresowanych sfer gospodarczych stanu rzeczy w dziedzinie obrotu siodem, uważa się za konieczne:

1) zbadanie przyczyn, dla których browary nasze sprzedają siod z zagranicy i ustalenie środków, umożliwiających zahamowanie obcego importu,

2) ustalenie środków, mogących przyczynić się do zwiększenia wywozu siodu z Polski.

Ażeby wyżej wymieniona akcja dała pozytywne rezultaty, winna być przeprowadzona w porozumieniu ze wszystkimi zainteresowanymi czynnikami, t. j. producentami jęczmienia browarnego, przemysłu słodowniczego i piwowarskiego, a także handlu zbożowego.

W dyskusji, jaka po referacie wywiązała się, wyjaśniono, że przyczyny, dla których browary nasze sprzedają siod zagranicą, a słodownie polskie nie mogą rozwinąć eksportu siodu, polegają: 1) na niejednorodnym i niezawsze doskonałym pod względem gatunku surowcu, t. j. jęczmieniu browarnym, co odbija się ujemnie na jakości siodu, 2) na braku odpowiednich kredytów, skutkiem czego słodownie nasze nie mogą zwiększyć produkcji i eksportu siodu, a natomiast muszą posługiwać się przy eksporcie obcem pośrednictwem, 3) na braku silnej organizacji przemysłu słodowniczego, wskutek czego nie może on jednolicie występować i konkurować na zagranicznych rynkach zbytu.

Wobec powyższego konferencja uznała za konieczne poczynienie odpowiednich starań o uzyskanie niezbędnych dla naszych słodowni kredytów. W związku z tem Izba przemysłowo-handlowa w Poznaniu najpierw zbierze odpowiednie dane co do wysokości potrzebnych kredytów, a następnie zbada możliwości uzyskania ich w kraju, względnie zagranicą.

Co się tyczy dostawy krajowego jęczmienia browarnego do słodowni, to regulowanie tej dostawy pod względem jakościowym i ilościowym, a w szczególności określenia, jakiego gatunku jęczmienia browarnego wymagają nasze browary, winno nastąpić, zdaniem konferencji, na podstawie porozumienia zainteresowanych czynników, a więc producentów jęczmienia browarnego, browarów, słodowni i ewtl. kupiectwa zbożowego. Obecnie na konferencji przedstawiciele komitetu organizacyjnego Związku Wytwórców Jęczmienia Browarnego z przewodniczącym tego Komitetu p. Wł. Watta-Skrzydlewskim z Wójcina na czele oświadczyli, że zasadniczym celem organizującego się „Związku“ jest udokonalenie i ujednolicenie jęczmienia browarnego i ściśle przystosowanie jego jakości do wymagań zarówno krajowych, jak i zagranicznych odbiorców.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) Kto podlega zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia? Ponieważ w kolach pracodawców istnieją jeszcze nieporozumienia co do obowiązku zabezpieczenia pracowników w funduszu bezrobocia, należy wyjaśnić, iż od dnia 23 stycznia 1930 r. wszystkie zakłady pracy, zatrudniające co najmniej 5 pracowników (fizycznych lub umysłowych) mają obowiązek zabezpieczania ich w funduszu bezrobocia.

Z KRAJU

(k) Rozwiązanie umowy o pracę z powodu aresztowania pracownika. Sąd Najwyższy (sprawa nr. I. C. 2717/30) uchylił wyrok sądu II. instancji, przyznający pracownikowi prawo do 3-miesięcznego odszkodowania i należności za niewykorzystany urlop z powodu rozwiązania umowy przez pracodawcę, dokonanego wobec tymczasowego aresztowania pracownika. Sąd II. instancji wobec umorzenia sprawy, która spowodowała jego aresztowanie, zakwalifikował je jako „nieszczęśliwy wypadek“, a zatem jako ważny powód do utrzymania w mocy umowy o pracę w przeciągu 3 miesięcy. Sąd Najwyższy uznał jednak, że „rozciągnięcie wymienionego przepisu na przypadek zastosowania przez właściwe władze do pracownika aresztu, jako środka zapobiegawczego we wszczętej przeciwko niemu sprawie karnej, oraz ocena skutków takiego zdarzenia według zasad art. 19 rozporządzenia o umowie o pracę pracowników umysłowych nie znajdują oparcia w prawie, przyczem już oczywiście, bez znaczenia jest wynik wszczętego przeciwko pracownikowi postępowania karnego.“

(k) Zawiazanie polsko-holenderskiego towarzystwa rybackiego. Obiegające w prasie holenderskiej pogłoski o założeniu wielkiego towarzystwa rybackiego morskiego przy współudziale kapitału polskiego i holenderskiego znalazły obecnie potwier-

dzenie, gdyż dwa holenderskie towarzystwa żeglugi rybackiej, osiadłe w Vlaarinden, przerzuciły całą swą flotę, przeznaczoną do połowu śledzi, do Gdyni, gdzie stanęła przy przystani polskiego towarzystwa rybackiego „Mopol“. Flota obu towarzystw (N. V. van Toors Stoomvischerij Maatschappij oraz N. V. van Toors Visscherij Maatschappij) składa się z trzech parowców, jednego kutra parowego oraz czterech statków motorowych. Okrety te zatrzymają swą dotychczasową numerację, jednak do znaku VL dołączą się znak GDY (Gdynia), przyczem flagę holenderską zastąpi polską. Złowione przez nowe towarzystwo śledzie są wolne od cla przy imporcie do Polski. Nowa firma, której nazwa brzmieć będzie N. V. van Toors' Mopol' założy filię w holenderskim centrum śledziowym Vlardingem, która kierowana będzie przez dotychczasowego dyrektora towarzystwa holenderskiego: J. van Toora. Prasa niemiecka komentuje fakt powstania nowego towarzystwa jako energiczne wysiłki Polski w kierunku utworzenia własnej floty rybackiej dalekomorskiej. (j)

Z ZAGRANICY

(z) Monopol benzynowy i zapalczany w Austrii. Krążące od dłuższego czasu pogłoski o bliskim zaprowadzeniu w Austrii państwowego monopolu na benzynę i zapalki, doczekały się obecnie potwierdzenia. Prasa wiedeńska przynosi już szczegóły projektu tych monopolii, w których rząd widzi wyjście i pomoc w krytycznej sytuacji gospodarczej, w jakiej się rzeczpospolita austriacka obecnie znajduje. Monopol zapalczany pomyślany jest bez udziału szwedzkiego króla zapalczanego Kruegera, który kontroluje prawie wszystkie państwowe monopole zapalczane na świecie. Nie jest natomiast wykluczone, że pożyczka szwedzka nastąpiłaby później, już po sformowaniu nowego monopolu. W związku z monopolem benzynowym,

Groźna sytuacja rolnictwa kaszubskiego

Wskutek niesprzyjających działań atmosferycznych ubiegłej zimy i wiosny oraz na skutek długotrwałych deszczów podczas żniw zbiory tegoroczne na Kaszubach wynoszą zaledwie 50 proc. w stosunku do lat ubiegłych. Stan ten niezależnie od istniejących nad wyraz ciężkich warunków gospodarczych, przeżywanych przez ogół rolnictwa należy uważać za klęskę żywiołową. Jeżeli chodzi o rozmiar klęski, to dotknięte zostały nią przedewszystkiem powiaty: kartuski i morski, pozatem pow. kościerski, północna część pow. chojnickiego i niektóre części powiatów starogardzkiego i tucholskiego.

Dla zapobieżenia stwierdzonym skutkom wytworzonej groźnej sytuacji gospodarczej zarząd Pomorskiej Izby Rolniczej uznał za najważniejszą przysięść rolnictwu kaszubskiemu z natychmiastową doraźną pomocą w formie zapomogi na zakup zboża siewnego i to za pośrednictwem wydziałów powiatowych. Wobec tego zarząd P. I. R. uchwalił odnieść się do miarodajnych czynników rządowych o wyasygnowanie kwoty 20.000 zł celem udzielenia rolnikom zapomogi w wysokości 10 zł od kwintala zakupionego zboża siewnego.

Niezależnie od powyższej doraźnej pomocy zarząd Pomorskiej Izby Rolniczej uchwalił wystąpić ze szczegółowo opracowanym programem pomocy we formie ulgowego kredytu średnioterminowego, obniżenia względnie odroczenia podatków i świadczeń socjalnych, pomocy na zakup pasz objętościowych i treściwych, ziarna siewnego na wiosnę, ulgowych przewozów kolejowych i t. d.

który byłby jednym z pierwszych w świecie, nasuwa się pytanie, w jaki sposób poszczególne kraje związkowe, które obecnie partycypują w dochodach z podatków za benzynę, brałyby udział w zyskach nowego monopolu. Panuje w wiedniu przekonanie, że na tem tle rząd będzie miał wiele trudności do przezwyciężenia. (j)

(z) Niszczenie zapasów kawy. Według danych, opublikowanych obecnie przez brazylijską Narodową Radę Kawową, która kieruje polityką kawową i likwiduje stare zapasy kawowe, do końca sierpnia r. b. wycofano z rynku kawowego w Brazylii i zniszczono przez spalanie lub wrzucenie do morza około 650 000 worków kawy, czyli 39 000 tonn, co stanowi dziesięciokrotną konsumpcję kawy brazylijskiej w Polsce. Jeden z chemików brazylijskich zwrócił uwagę, że gdyby kompetentne czynniki brazylijskie wykorzystywały te ilości zniszczonej kawy na produkcję subproduktów kawowych, jak kofeiny, taniny, celulozy, oleju kawowego i t. p., to zaoszczędziłyby kilkanaście milionów mil-rejsów.

Z WYDAWNICTW

(w) Tadeusz Adamczewski — Pieniądz i problem jego wartości. Poznań 1931, skład główny: Księgarnia Św. Wojciecha, str. 351. — Dawno oczekiwana książka p. dyr. Adamczewskiego, chlubnie znanego z swych prac dotychczasowych a zwłaszcza z praktycznej działalności na polu finansowym oraz z działalności pedagogicznej (na Wyższej Szkole Handlowej), pojawiła się obecnie, wzbogacając ubogą naszą literaturę o pieniądzu o poważną pozycję. Narazie notujemy tylko ukazanie się tego dzieła, którego obszerniejszemu omówieniu poświęcimy później naszą uwagę. Pragniemy tutaj tylko zaznaczyć, że dzięki jasnemu i przejrzystemu wykładowi dzieło to stanowić będzie doskonałą pomoc dla studentów dwóch naszych wyższych uczelni — uniwersytetu poznańskiego i Wyższej Szkoły Handlowej.

(w) „Przegląd Gospodarczy“. Zeszyt 18 zawiera następującą treść: „Przegląd sytuacji“ — E. R.; „O podstawy naszej polityki zbożowej w 1931/32 r.“ — Tadeusz Mincer; „Ze światowego przemysłu naftowego“ — Dr. S. Bartoszewicz; „Sytuacja finansowa i zarządzenia walutowe na Węgrzech“ — L. K. April; „Spadek obrotów handlu światowego“ — J. Cz. Poza tem zeszyt zawiera: Rynek pieniężny, Rynki towarowe oraz Kronikę.

Poznań, 24. 9. 1931 r.

Dolar gotówkowy	8.91	zł
1 gr. złota	5.92.44	„
1 q żyta	22.00	„
1 kg. chleba żytn.	0.38	„

Dziś w czwartek, 24 b. m. o godz. 8 wieczorem odbędzie się na sali Domu Królowej Jadwigi, Al. Marcinkowskiego 1

Zebrań ogólna O. W. P.

m. Poznania.

Referaty wygłoszą: 1) ks. prałat Józef Prądzyński
2) red. Feliks Fikus

Wstęp dla członków O. W. P. za legitymacjami, dla kandydatów za zaproszeniem

Rozwój stolicy Litwy

Kowno przed wojną i dziś.

Czasopismo litewskie „Musu Vilnius” zajmuje się w specjalnym artykule rozwojem miasta Kowna i kwestją stosunku Kowna do Wilna. Pismo twierdzi, że nawet z chwilą odzyskania Wilna przez Litwę (!) i przeniesienia tam stolicy Litwy (!), Kownu nie grozi upadek.

„Przyczyną tego rozwoju Kowna — pisze „Musu Vilnius” — polegają głównie na tem, że w czasie gdy Wilno zawsze było politycznym sercem Litwy, Kowno pozostawało ekonomicznym ośrodkiem kraju. Jedynie przed ostatnim rozbiorem Polski Litwy, Kowno bardzo podupadło. Liczyło ono w 1723 r. 28 tys. mieszkańców, podczas gdy w 1796 r. liczba ich zmalała do liczby 8.500. Za czasów Napoleona w Kownie pozostało ludności zaledwie 3 tys. lecz do 1842 r. liczba mieszkańców znowu wzrosła do 8.500.

„W 1842 r. rząd rosyjski dokonał nowego podziału administracyjnego Litwy. Kowno z miasta powiatowego stało się ośrodkiem gubernialnym o bok innego miasta gubernialnego — Wilna. Dzięki temu liczba ludności w Kownie zaczęła wzrastać. Przyczyniło się również do tego przeniesienie w 1864 r. do Kowna stolicy biskupów żmudzkich. Ludność Kowna wynosiła w 1876 r. około 30 tys. W 1896 r. rząd rosyjski zbudował twierdzę kowieńską. Z jednej strony zwiększyło to ludność miasta o 11—14 tys. żołnierzy (założa twierdzy). Z drugiej strony jednak twierdza ograniczyła w wysokim stopniu rozwój miasta, gdyż w strefie twierdzy domów stawiać nie było wolno, a domy w środku miasta mogły liczyć najwyżej dwa piętra.

Mimo tego wszystkiego liczba mieszkańców Kowna przewyższyła w 1906 roku 74 tys. a w 1907 r. wzrosła do 78 tys. Corocznie liczba mieszkańców Kowna wzrastała przeciętnie o 3 tys. osób, podczas gdy przyrost normalny wynosił 600 osób rocznie.

„Z pośród mniejszych miast litewskich Wilkomierz liczył w r 1907 — 13.170 mieszk., Jeziorosy — 7.056, Poniewież — 14.192, Rosienie — 7.685, Telsze — 6.512, Szawle — 17.733.

„Gdyby Kowno w dalszym ciągu tak samo się rozwijało, to po dziś dzień w ciągu 23 lat liczba jego ludności wzrosłaby niemal dwukrotnie. Czasy okupacji niemieckiej rozrost Kowna znacznie zahamowały. W 1916 r. w Kownie było zaledwie 15 tys. mieszkańców. Jednakże w niepodległej Litwie litewska stolica tymczasowa (!) znowu odżyła. W 1923 r. ludność Kowna wynosiła przeszło 92 tys. W 1926 r. — 94.500, a obecnie po przyłączeniu okolic podmiejskich wzrosła do 110 tys.

„Co wpłynęło na wzrost Kowna? Począwszy przeniesienie do Kowna urzędów państwowych. Kowno liczy około 10 tys. urzędników, włączając w to również żony urzędników, które mają posady rządowe. W ten sposób stan urzędniczy stanowi zaledwie 10 do 12 proc. ludności całego Kowna, czyli niemal tyle co za rosyjskich czasów.

„Możnaby pomyśleć, że tymczasowa stolica Litwy rozwija się jedynie dzięki instytucjom rządowym. Jednak tak nie jest. Rozwijają się bowiem również miasta prowincjonalne. Tylko niektóre z nich jeszcze nie powróciły po wojnie do równowagi (np. Jeziorosy, Telsze, Rosienie) inne miasta natomiast szybko się rozwijają. Tak np. Poniewież liczył przed wojną 14 tys. ludności, obecnie zaś blisko 20 tys. (1926 r. — 19.700), Szawle liczyły w 1910 r. — 18 tys. ludności, obecnie zaś 22 tys. itd.

„Wystarczy przeczytać przedwojenne artykuły Bukowskiego o Kownie, ażeby się przekonać, że samorząd kowieński dawno już zamierzał przeprowadzić kanalizację i wodociągi, i gdyby nie sprzeciw władz rosyjskich niewątpliwie by je przeprowadził. Z tego też względu obecnie w tak gwałtownym tempie trzeba to wszystko przeprowadzić.”

Tyle „Musu Vilnius”. Resztę uwag tego pisma na temat „odzyska-

nia” Wilna przez Litwę, pomijamy, gdyż wkraczają one w sferę zwykłych, manjackich bredni litowskich na ten temat.

Niedziela misyjna.

(KAP). W niedzielę przedostatnią października — tego roku dnia 18-go października — przypada z rozporządzenia Ojca św. Piusa XI oraz Episkopatu Polskiej dzień modlitwy i ofiary na rzecz misyj zagranicznych Papieskiego Dzieła Rozkrzewienia Wiary. Dnia tego we wszystkich parafjach, kościołach i kaplicach odprawione zostaną nabożeństwa, w których wierni wezmą udział i złożą ofiarę na misje.

Polska na wystawie w Brukseli.

(KAP). W czasie kongresu katolickiej młodzieży belgijskiej, który zgrupował 100.000 uczestników, odbyła się wystawa międzynarodowa, poświęcona akcji katolickiej wśród młodzieży. Wzięły w niej udział organizacje młodzieży belgijskiej, polskiej, francuskiej, niemieckiej, litewskiej.

Stoisko polskie zostało zorganizowane przez Zjednoczenie Młodzieży Polskiej w Poznaniu. Całość robiła wrażenie oryginalne, polskie. Szczególnie interesowali się działem polskim ks. kardynał Prymas Van Roey, Ks. Nuncjusz i b. premier Jaspard.

Z różnych stron Polski

Memoriał do rządu w sprawie obniżki komornego

Związek lokatorów i sublokatorów m. st. Warszawy złożył w dniach najbliższych prezesowi Rady Ministrów obszerny memoriał, który zawierać będzie szereg postulatów z dziedziny mieszkaniowej.

Związek lokatorów wskaże w tym memoriale na konieczność obniżenia komornego, wobec zmniejszenia zarobków szerokich rzesz pracowniczych, oraz ogólnego kryzysu w przemyśle, handlu i t. d. Poza tem ma być poruszona sprawa nowelizacji ustawy o ochronie lokatorów w kierunku ochrony sublokatorów przed wyzyskiem, oraz sprawa ustawowego uregulowania praw właścicieli domów do eksmitowania lokatorów w okresie zimowym.

Stypendja dla absolwentów szkół zawodowych

Wydział oświaty i kultury magistratu m. Warszawy udzielił w roku szkolnym 1931/32 piętnastu stypendjów po 1500 zł każde dla absolwentów miejskich szkół zawodowych oraz szkoły sztuk zdobniczych i malarstwa.

Stypendja te ufundowane przez radę miejską dla uczczenia pierwszego dziesięciolecia samorządu m. st. Warszawy w niepodległej Polsce, umożliwić mają stypendystom dalsze kształcenie się w kraju i zagranicą. Pragnący uzyskać jedno z tych stypendjów, złożyć powinni podania do dyrekcji szkoły zawodowej, którą ukończyli. Termin składania podań upływa z dniem 30 b. m.

Likwidacja szajki sabotażystów.

Wydział śledczy w Czortkowie wpadł na trop nowej ukraińskiej organizacji sabotażowo-wyrotowej pod nazwą „Ukraińska Organizacja Czornych Jłotec” zorganizowanej na wzór U. O. W., względnie U. N. O. W. W czasie przeprowadzonej rewizji policja wykryła arsenał broni i amunicji, jakoteż wielką ilość nielegalnej li-

teratury oraz innych dowodów kompromitujących. Znaleziona broń zupełnie nowa, jest pochodzenia zagranicznego. W związku z tem dokonano od 18 do 20 bm. szeregu aresztowań młodocianych Ukraińców w wieku 15—17 lat pod zarzutem zdrady stanu. Jak wynika z dochodzeń, stanowią oni oddział U. O. W. Zatrzymanych wraz z materiałem dowodowym odstawiono do prokuratury. Aresztowani ze względu na wiek młodociany nie będą odpowiadać przed sądem doraźnym.

Zimowy rozkład kolejowy

Z dniem 4 października wchodzi w życie zimowy rozkład jazdy pociągów pasażerskich, który będzie obowiązywał do 21 maja 1932 r. Na poszczególnych liniach wprowadzono w porównaniu z rozkładem jazdy obowiązującym obecnie, t. j. po przeprowadzonej od 15. 7. br. redukcji pociągów, dodatkowo następujące najważniejsze zmiany.

Linia Poznań—Strzałkowo. Przywrócono przyspieszony poc. Nr. 1311 relacji Warszawa—Poznań z przyjazdem do Poznania o g. 23.06. W miejsce tego poc. skasowano poc. osob. 1315 relacji Warszawa—Poznań z przyjazdem do Poznania o g. 21.50. Uruchomiono natomiast nowe poc. osobowe Nr. 932/933 jak następuje: Z Poznania odj. 11.55, do Strzałkowa przyjazd 13.33, z powrotem Strzałków odj. 18.52, Poznań przyjazd 20.29. Zmieniono rozkład jazdy poc. 938 Poznań odj. 19.10, Strzałków przyjazd 20.53, Poc. 1028 i 1029 na odcinku Poznań—Kostrzyn skasowano.

Linia Poznań—Zbąszyń. Skasowano popołudniowe poc. 343/344 i 345/346 na odcinku Poznań—Opalenica. Odjazd poc. 323 z Poznania zmieniono na godz. 11.15, z przyjazdem do Zbąszynia o g. 13.04. Poc. 328 będzie odjeżdżał ze Zbąszynia o godz. 13.53, t. j. o 2 godz. 27 min. wcześniej. Poznań przyjazd 15.39, z uwzględnieniem połączenia z poc. Nr. 1316 w kierunku Warszawy.

Linia Poznań—Toruń. Skasowano poc. 331 i 336 z przyjazdem do Poznania o godz. 11.33, a odjazdem z Poznania o g. 19.00. Poc. 332 będzie odchodził z Poznania o g. 6.30, to jest o 50 minut wcześniej. Przyspieszone poc. osob. 1413/1414 Bydgoszcz—Poznań otrzymały postoje we wszystkich stacjach. Poc. 1413 będzie przyjeżdżał do Poznania o g. 9.39, a poc. 1414 odjeżdżał z Poznania o g. 20.30. Na odcinku Inowrocław—Toruń skasowano poc. 426/425 (Inowrocław odj. 7.50, Toruń odj. 11.55).

Linia Poznań—Ostrów—Skalmierzyce. Poc. posp. 408/407 Poznań—Lwów odchodzący z Poznania o g. 23.05, będzie kursował tylko w czasie od 23. XII, do 7. I. i od 24. III, do 31. III. Skasowano na odcinku Poznań—Ostrów poc. 512, odchodzący z Poznania o g. 11.45 i poc. 523, przychodzący do Poznania o g. 21.09, oraz na odcinku Poznań—Środa poc. 543 z przyjazdem do Poznania o g. 15.45 i poc. 544 z odjazdem z Poznania o g. 14.05. Poc. 1415/1416 będą kursowały bezpośrednio tylko między Poznaniem a Krakowem z postojami we wszystkich stacjach w związku z czem poc. 1415 będzie odjeżdżał z Poznania o 35 m. wcześniej t. j. o g. 9.02, poc. 1416 będzie przyjeżdżał do Poznania o g. 21.09, to jest o 39 m. później. Na odcinku Ostrów—Warszawa skasowano poc. posp. 501/502. Bezpośrednie wagony Warszawa—Wrocław—Mogilno będą kursowały między Warszawą a Ostrowem w poc. 516/515 z przejściem w Ostrowie i z poc. 501/502 do Zdun. W związku ze skasowaniem poc. posp. 408/407 i 502/501 wagon sypialny relacji Poznań—Warszawa przez Łódź Kaliską będzie kursował w pociągach 534/516 Poznań odj. 22.20 Warszawa przyj. 8.10, z powrotem w poc. 515/25 Warszawa odj. 21.45 Poznań przyjazd 9.16 Poc. 5536 Ostrów—Kalisz będzie odchodził z Ostrowa o g. 18.35, z uwzględnieniem połączenia z Poznania i Krakowa. Poc. 532 Poznań—Jarocin będzie odchodził z Poznania o g. 15.20

Linia Zdun—Gniezno. Uruchomiono z powrotem poc. 1253, który będzie przyjeżdżał ze Zdun do Krotoszyń o g. 6.45. Na odcinku Jarocin—Gniezno zmieniono trasę poc. 1228 z odjazdem z Gniezna o g. 21.30 i przyjazdem do Jarocina o g. 23.16 oraz trasę poc. 1229A z odjazdem z Jarocina o g. 21.10 i przyjazdem do Gniezna o g. 22.48. Poc. 1228 i 1229A mają we Wrześni połączenie z przyspieszonym poc. Nr. 1311 z Warszawy Poc. 1220 przesunięto o 11 min.

wcześniej z odjazdem z Jarocina o g. 0.01 i przyjazdem do Krotoszyń o g. 0.36. Pociąg ten ma połączenie w Krotoszyń z poc. posp. 502 do Ostrowa.

Linia Ostrów Wlkp.—Leszno—Lasocice. Skasowano poc. 1141 i 1142 z odjazdem z Ostrowa do Krotoszyń o g. 6.40 i przyjazdem do Ostrowa o g. 8.22.

Linia Poznań—Leszno—Rawicz. Skasowano poc. 737 Poznań odj. 12.00 i poc. 738 Poznań przyjazd o g. 14.03. Zmieniono rozkład jazdy poc. 717 z odjazdem z Poznania o g. 13.25 i postojami we wszystkich stacjach. Poc. 749/750 między Poznaniem a Mosiną będą kursowały o 60 min. później. (Poznań odj. 22.30 Poznań przyj. 23.42).

Linia Poznań—Rokietnica—Szamotuły—Drawski Młyn—Międzychód. Na odcinku Poznań—Szamotuły skasowano poc. mot. 4143 z odjazdem z Poznania o g. 9.25 i poc. 4144 z przyjazdem do Poznania o g. 11.04. Bezpośredni poc. Nr. 2034/2035 Międzychód—Poznań kursuje tylko do Rokietnicy, gdzie ma połączenie na poc. do i z Poznania. Poc. 2034 Międzychód odj. 16.35 Rokietnica przyjazd 18.15. Poc. 2035 Rokietnica odj. 19.48, Międzychód przyj. 21.19. Na odcinku Międzychód—Pniewy skasowano popołudniowy poc. szkolny 2042/2043. Na odcinku Międzychód—Szamotuły przywrócono skasowane od 15. 7. br. poc. 1932/1933 (Międzychód odj. 16.17 Szamotuły odj. 20.12)

Linia Poznań—Grodzisk Wlkp.—Wolsztyn. Skasowano poc. 3227 Poznań odj. o g. 23.15 i poc. 3212 Poznań przyjazd o g. 8.59. Poc. 3222 z Grodziska, który przychodził do Poznania o g. 7.15 rozpocznie swój bieg w Wolsztynie z odjazdem o g. 5.10. Na odcinku Poznań—Grodzisk skasowano poc. 3225 Poznań odj. 13.15 i poc. 3226 Poznań przyj. 16.10.

Linia Poznań—Wągrowiec—Bydgoszcz. Skasowano poc. 1735 na odcinku Wągrowiec—Poznań z przyjazdem do Poznania o g. 18.44 i poc. 1748 z odjazdem z Poznania o g. 23.55.

Linia Inowrocław—Wągrowiec—Rogoźno—Bzowo Goraj—Czarnków—Ujście—Wieleń—Drawski Młyn. Uruchomiono poc. 1835 z odj. z Inowrocławia o g. 13.30 i przyjazdem do Wągrowca o g. 15.37. Równocześnie przesunięto o 90 min. wcześniej kursujący na odcinku Wągrowiec—Damasławek poc. 1836. Skasowano poc. 1833 na odcinku Inowrocław—Rogoźno z odjazdem z Inowrocławia o g. 10.00 i przyjazdem do Rogoźna o g. 12.24.

Linia Gniezno—Nakło n/Notecią. Zmieniono rozkład jazdy poc. 1636 i 1635. Poc. 1636 będzie odjeżdżał o g. 14.00 z Nakła przyjazd do Gniezna 1605 z bezpośrednim połączeniem do Poznania. Poc. 1635 będzie odjeżdżał z Gniezna o g. 13.50, przyjazd Damasławek 14.52.

Linia Szubin—Żnin. Zamieniono poc. mieszany 2554 na poc. osob. 2544 z odjazdem ze Żnina o g. 10.20 i przyjazdem do Szubina o g. 10.51 z uwzględnieniem połączenia do Bydgoszczy. Poc. 2556 będzie odjeżdżał ze Żnina o g. 17.10, a poc. 2557 ze Szubina o g. 19.10 z połączeniem od Bydgoszczy.

Linia Zbąszyń—Leszno. Skasowano przedpołudniowy poc. 2232 z Wolsztyna do Zbąszynia, a uruchomiono poc. 2238 z odjazdem z Wolsztyna o g. 13.40 i przyjazdem do Zbąszynia o g. 14.12.

Linia Ostrzeszów—Namysłów. Poc. osobowy 3823 zamieniono na poc. mieszany z odjazdem z Ostrzeszowa o g. 20.10 z uwzględnieniem połączenia od poc. 530/38 z Poznania odj. o g. 16.00.

Linia Kępno—Gęsia Góra. Rozkład poc. 3922 zmieniono o 6 m. wcześniej z przyjazdem do Kępna o g. 7.29.

RADJO

Programy radiofoniczne

Piątek, dnia 25 września 1931.

Poznań (335 m.) godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy (koncert życzeń); godz. 14.00 komunikaty; godz. 17.45 kącik krótkofalowy; godz. 18.00 koncert popołudniowy. Wykonawcy: orkiestra Bratniej Pomocy Pracowników Miejskich Zakładów Świata i wody pod butą p. Stefana Sternalskiego, Zofia Żmigrad-Fedyckowska (prim. op., sopran), Aleksander Karpacz (art. op., baryton), prof. Łukasiewicz (akomp.); godz. 19.00 kwadrans satyry i rozmaitości p. t. „Samopomoc w kinie”; godz. 19.15 „Silva rerum”; godz. 19.30 kwadrans turystyczno-krajoznawczy; godz. 19.45 „Otwarte oczy na wschód”; godz. 20.15 koncert symfoniczny (transmisja z Filharmonii Warszawskiej); godz. 22.30 sygnał czasu, komunikaty; godz. 22.45 muzyka taneczna z cukierni „Polonia”.

Warszawa (1412 m.) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 15.25 „Pijaństwo i pijacy w utworach Szekspira”; godz. 15.45 kącik krótkofalowy; godz. 15.55 muzyka gramofonowa; godz. 16.30 „Kącik artystyczny L. S. G.”; godz. 16.50 pogadanka literacka w języku francuskim; godz. 17.15 muzyka gramofonowa; godz. 17.35 odczyt; godz. 18.00 muzyka lekka ze Lwowa; godz. 19.20 feljeton p. t. „Za Niemen”; godz. 19.40 giełda rolnicza; godz. 20.00 Prasowy Dziennik Radiowy; godz. 20.15 koncert symfoniczny z Filharmonii Warszawskiej w wykonaniu ork. Filharmonji pod dyr. Berdiajewa i Szymon Goldberg (skrzypce); godz. 22.45 muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Koenigswusterhausen (1635 m.) godz. 12.05 i 14.00 gramofon. 16.30 koncert gramofonowy. 20.00 koncert symfoniczny: Budapeszt (550 m.), 19.30 koncert orkiestry cygańskiej. 20.30 słuchawisko: Wiedeń (516 m.), 19.30 transmisja z opery państwowej; Medjolan (501 m.), 21.00 muzyka lekka: Rzym (441 m.), 21.00 „Scugnizza” opt. Mario Costa

Nikt nie zdaje sobie sprawy z tego

co to jest???

że nie potrafimy opanować bezrobocia i brniemy coraz głębiej w ogólne zubożenie!!

Odpowiedź prosta: Popierajmy

Przemysł Krajowy!

Związek Obrony
Przemysłu Polskiego

POZNAŃ
ulica Rzeczypospolitej 1.

zw 10546-a

23-cia Loteria Państwowa

(Nieurzędowa).

W jedenastym dniu ciągnięcia 5-ej klasy padły wygrane następujące:

Po 15.000 zł na nr. nr. 158115 203906.
 Po 10.000 zł na nr. nr. 88695 130071.
 Po 5.000 zł na nr. nr. 25481 70277 157354.
 Po 3.000 zł na nr. nr. 23521 58937 99087 185945 201588 202127.
 Po 2.000 zł na nr. nr. 15474 19005 30692 45449 52923 64340 88161 89118 100538 104664 119570 135056 139702 147467 155471 159006.
 Po 1.000 zł na nr. nr. 9027 9233 9420 13566 14529 18642 24454 33863 57420 62678 69639 88681 88802 105068 122987 125000 125565 126989 131633 140935 142074 143989 147006 158163 158419 182769 187656 203649.

Po 500 zł na nr. nr. 3467 5611 6146 6785 7316 10246 11971 13678 15369 17189 18500 18929 18973 20511 22234 22423 22978 24230 26055 27637 28122 29326 29497 35628 38016 38074 38119 38389 38751 41465 42317 44920 45330 45634 45813 47922 48076 48098 48250 48585 50901 51210 52621 53462 54877 57810 57811 58442 58620 60411 60429 61249 61282 67846 68400 69801 71014 72270 72435 73184 73955 74142 74428 74860 76155 76745 80370 81877 85023 85809 86757 86865 87666 87965 88076 90244 90405 91156 92894 94168 94263 96336 96602 97987 98311 98774 100117 100871 102856 103088 103800 104466 105834 110847 111412 111490 112175 113805 115604 116814 117133 120865 120964 121036 123507 124894 125353 126607 130737 131253 133302 133457 134835 136477 138141 138545 141370 141628 141751 144522 144971 145718 146295 146592 147281 148864 153984 155727 155751 159458 159704 161722 164164 166014 166120 170476 171473 171917 177491 178291 178743 181530 182146 182846 182935 184544 184608 185248 185277 185566 187889 188315 189233 190339 192758 194204 198614 198777 198991 199241 199983 200747 203700 203993 204213 204823 207987 208130.

Po 250 zł wygrali numery następujące:
 19 147 382 406 617 99 735 73 89 844 58 923
 73 1107 320 412 633 78 706 59 800 38 905 29
 42 81 2082 342 79 441 99 698 707 28 901 58
 3131 203 302 410 510 59 98 767 804 904 33 4027
 184 290 99 306 45 813 40 966 89 93 5020 330
 55 510 49 652 93 723 99 814 15 45 66 932 6021
 25 55 109 53 259 66 345 426 81 509 53 682
 775 812 7091 156 206 313 37 471 549 72 641
 739 62 89 834 8134 281 344 463 539 766 877
 936 44 72 94 9164 71 214 92 544 81 668 773
 825 27 81 99 944 54 86 10158 85 298 345 63 96
 523 24 610 751 837 904 6 32 11047 198 296 394
 625 26 773 841 918 19 61 12000 64 72 150 250
 69 72 360 522 70 809 70 79 96 914 34 13008
 71 118 86 219 350 66 466 698 715 820 14042 53
 125 42 44 64 231 98 328 530 38 88 611 12 75
 837 933 15065 150 209 12 38 415 518 48 619 70
 809 16047 222 38 47 443 97 536 42 54 604 6 736
 38 70 940 50 17051 265 328 469 505 35 79
 852 907 49 18025 50 69 277 308 584 634 718 81
 804 62 83 986 19027 30 69 112 58 72 82 205 46
 621 909 34003 135 207 91 480 85 517 56 814
 914 23 97 35031 147 51 246 310 60 483 545 617
 734 940 82 36020 52 326 45 406 538 624 58 80
 726 807 76 920 38 51 65 37098 100 221 78 321
 87 451 542 645 48 713 44 67 72 80 817 25 3058
 511 673 92 96 949 39358 409 64 91 620 66 810
 14 908 16 40025 89 238 53 362 446 980 41138
 51 342 682 42001 28 98 127 432 592 700 877
 901 901 43430 45 77 524 44 600 54 755 89 957
 44120 228 58 611 14 80 748 878 45024 49 127

412 19 583 90 667 729 46037 155 297 318 27 94
 491 612 760 846 915 47016 244 378 531 709
 947 3070 144 89 212 25 400 26 527 35 731 970
 49029 905 14 410 11 89 504 878 922.
 50194 206 311 16 26 40 93 498 563 72 997
 51014 255 451 539 640 41 715 52203 552 631
 962 53041 43 49 96 242 347 494 507 713 54 906
 62 54042 148 303 68 421 614 72 715 72 806 65
 903 33 55078 91 191 233 427 50 508 11 37 770
 841 901 56079 155 64 261 535 67 76 611 78 780
 57038 81 186 215 65 76 421 76 626 56 867 973
 58096 103 95 232 34 37 76 315 29 510 68 628
 81 747 831 87 59024 102 52 95 228 301 56 71
 440 582 88 776 821-22 28 60040 99 124 50 520
 40 84 78 691 751 79 935 56 61114 42 304 99 466
 518 894 82145 215 86 493 618 65 66 967 78
 63073 339 76 435 517 37 647 720 64059 67 75
 426 38 64 66 250 308 25 59 98 639 808 914
 65063 68 84 141 70 221 49 428 673 705 86 98
 825 66045 120 31 40 57 79 381 430 564 86 91
 893 7053 120 206 324 83 446 529 50 670 773
 809 36 945 85 68083 105 35 62 392 441 725 850
 908 45 69080 132 385 403 9 86 515 600 31 952
 61 70143 254 383 525 48 60 81 624 85 945 51
 71136 240 369 98 426 97 513 21 74 75 616 76
 790 851 52 920 93 72142 80 360 522 633 37 73
 944 73024 46 76 97 193 227 28 75 84 469 503 92
 643 760 952 74002 105 82 84 401 50 57 509
 18 59.
 75079 96 282 91 380 518 664 815 918 77
 76014 35 65 144 413 54 503 740 81 77071 313
 417 571 83 763 946 78106 37 66 285 95 385 541
 58 600 24 49 854 99 987 92 79130 99 214 42 431
 570 743 52 904 26 31 93 80051 195 305 18 435
 523 39 633 72 94 712 81 844 916 49 62 81047
 522 50 653 876 87 947 49 82 89 94 82005 223
 59 374 81 412 23 36 82 551 607 73 85 740 821
 65 955 83034 62 92 231 60 372 89 440 554 632
 76 896 979 84042 65 378 480 644 50 62 70 735
 818 85129 33 37 424 94 593 748 911 66 86032
 74 104 26 48 96 218 77 96 400 36 535 672 79
 904 47 70 87073 197 223 93 413 47 95 511 12
 88 633 79 734 39 44 813 925 89 88037 178 250
 83 342 444 77 834 89160 75 287 618 729 871
 90203 59 313 43 96 474 837 57 91052 72 79 172
 274 88 89 488 631 82 740 821 92023 73 119 56
 352 63 404 26 45 96 566 613 99 744 55 85 977
 93112 69 84 262 308 48 76 408 44 506 736 934
 94037 49 389 442 608 22 735 47 61 812 996
 95036 59 106 63 342 56 62 428 563 96 87 606
 19 714 825 42 65 975 96213 415 16 30 39 80 90
 578 656 844 56 97 97027 177 89 426 613 87 712
 825 51 989 98035 141 48 357 550 61 686 918
 99105 547 66 931.
 100004 153 216 318 64 69 425 65 565 81 630
 36 58 822 95 957 101197 367 560 71 606 717 872
 926 56 102012 68 102 40 68 204 88 90 328 430
 501 713 880 103078 105 12 3743 384 452 78 574
 606 915 17 104075 124 295 397 447 523 58 67 604
 751 34 821 105011 13 67 84 116 77 703 813 27
 991 106110 55 377 79 457 77 599 601 76 98 833
 733 994 107115 58 222 28 363 429 587 824 38 64
 72 991 108101 88 327 410 28 28 75 636 65 83 751
 953 83 109153 82 284 300 31 589 669 88 729 48
 60 885 981 39 110127 292 385 409 11 14 634 762
 961 111075 129 39 236 7 315 92 415 90 760 86
 838 914 13 112006 50 97 291 524 655 90 778 804
 21 31 52 113212 363 420 572 696 737 87 114064
 250 339 64 413 522 64 639 72 939 71 115002
 135 50 285 315 23 47 577 612 15 33 46 116095
 105 365 623 25 76 751 816 965 117119 47 364
 710 89 831 923 118013 275 88 94 384 435 515 30
 696 766 84 806 945 53 119061 89 191 214 30 35
 495 534 40 644 319 65 901 45 92 120271 602 98
 703 7 25 915 121033 221 352 445 53 549 56 998
 913 85 122004 194 95 233 83 92 614 96 776 98
 853 94 911 24 58 75 123004 63 75 174 234 320
 443 501 6 66 635 64 83 85 709 75 801 945 80 88
 124075 308 455 73 535 95 98 757 60 814 25.
 125068 236 531 76 692 715 35 886 97 126029
 101 373 89 429 94 505 735 21 914 25 42 127027
 166 202 349 66 89 612 873 88 96 970 128041 105
 239 49 86 98 357 444 527 66 80 93 824 78 129
 214 300 15 54 797 646 772 868 902 130076 108
 241 313 48 410 38 68 520 46 715 941 131070 92
 94 235 305 89 691 734 40 97 951 72 132075 140
 263 704 16 78 940 133000 58 100 82 88 213 39
 331 95 474 88 555 600 808 53 940 134035 287 380
 585 712 889 135012 85 144 358 475 531 702 92
 801 917 87 136021 145 96 322 598 619 78
 137069 111 23 382 559 702 819 5" 69 138049 109
 200 448 30 514 38 726 75 816 74 909 41 87
 139072 652 72 76 744 869 991 140034 266 75 361
 67 71 518 646 60 727 75 826 82 918 39 141076 80
 244 355 503 62 69 626 67 782 857 83 908 57

142042 43 139 388 89 412 44 560 63 609 11 710
 50 925 39 143025 3 261 74 354 79 626 712 60 71
 74 979 144001 61 2 37 127 236 68 333 415 531
 54 68 601 63 892 145.33 222 313 93 433 541 698
 700 72 865 920 57 146072 136 58 258 397 534
 47 646 794 957 147045 87 104 31 35 57 213 31
 038 413 76 517 635 709 32 73 813 904 24 41
 59 148210 487 622 743 56 843 60 970 149101
 09 49 73 379 445 521 691 969.
 150006 138 251 467 92 649 64 69 71 151003
 40 56 77 203 302 13 483 554 740 878 96 915 38
 68 152054 241 445 648 60 78 84 741 45 814 14 44
 153064 109 218 31 47 439 59 561 692 751 53 818
 67 91 777 154004 112 31 3 492 285 90 325 95 402
 59 72 86 569 637 89 717 76 78 96 872 942 69 72
 155246 332 53 405 725 156303 41 53 425 710 538
 69 93 908 28 157182 211 76 335 402 40 534 43 73
 89 717 95 805 12 96 919 45 158115 21 46 205 462
 77 797 877 95 925 159015 56 150 65 233 448 528
 89 674 844 914 69 160079 187 228 29 31 79 84 85
 533 733 43 60 945 161038 91 163 216 30 58 77
 411 12 691 711 811 28 900 56 88 162042 56 159
 65 205 10 14 62 334 48 480 687 874 930 163038
 156 257 61 340 80 456 525 55 641 807 82 99 904
 62 82 85 164181 202 368 94 408 57 565 753 60
 800 86 907 82 165037 52 84 139 69 235 49 50 356
 61 97 584 723 844 997 166380 592 731 953 167022
 85 86 148 276 319 51 433 80 530 600 51 53 82 704
 826 937 168036 45 112 68 73 90 93 206 35 73 344
 407 62 63 68 84 571 75 624 42 91 877 910 11
 169047 52 87 94 197 273 342 412 22 617 36 729
 857 922 170038 10 85 304 38 450 51 85 635 757
 94 837 71 90 911 65 77 171032 34 44 52 199
 317 43 534 600 57 83 774 908 47 59 73 991
 172160 346 441 53 446 639 717 63 939 173013 75
 240 335 36 586 608 764 935 174004 47 102 38
 40 378 493 704 19 71 80 916.
 175055 134 35 228 35 46 388 414 755 986 94
 176009 123 205 351 53 402 45 87 506 71 717
 97 908 54 177140 41 83 218 493 523 25 700 43
 65 900 8 35 178159 71 231 438 66 89 514 601
 716 34 907 33 72 179009 71 103 17 37 89 240
 16 72 386 439 504 21 641 42 744 58 800 38 65
 913 48 180048 56 218 463 91 630 68 793 368
 92 999 181073 104 6 81 239 66 316 611 21 49
 80 817 64 966 89 182190 308 16 25 450 87 503
 96 761 840 961 183001 7 70 287 439 557 657
 06 70 758 871 957 184012 41 231 303 42 59 63
 401 49 78 92 624 723 46 806 27 61 913 38 39
 45 56 185072 123 502 44 89 663 760 809 13 953
 65 90 92 186016 95 101 28 36 215 365 444 61
 507 69 916 22 187122 59 244 305 78 427 96 776
 950 188095 138 61 64 261 332 402 59 70 502 76
 725 73 866 975 189168 288 359 94 408 88 561
 85 613 844 84 190195 145 210 451 588 630 715
 77 855 954 98 191110 61 91 215 88 306 27 411
 517 48 645 91 732 39 78 928 75 935 192 95
 100 41 219 60 91 387 442 516 38 624 816 908
 193019 74 216 37 41 348 51 78 85 451 77 589
 619 776 802 99 905 28 194137 84 223 64 81
 331 712 65 823 51 73 964 195004 38 90 308 85
 97 410 545 48 696 725 30 821 64 80 948 196 54
 73 224 85 436 557 60 745 960 197017 38 116 20
 27 73 228 69 75 365 409 57 534 45 65 696 704
 65 75 80 832 62 80 901 31 86 198045 71 87 143
 84 314 40 405 28 40 80 548 91 610 16 769 805
 57 60 199032 34 68 266 319 85 92 96 442 624
 75 705 10 20 817 40 90 923 88.
 200033 137 62 68 236 325 35 42 84 401 34
 591 94 623 718 93 800 57 90 911 42 78 201128
 64 67 298 311 505 642 98 828 69 917 78 202 59
 87 262 65 403 91 548 642 94 203136 51 206 17
 338 542 92 657 779 899 904 43 68 204179 81
 463 587 678 205030 240 627 36 206061 131 34
 36 83 236 57 448 73 556 76 623 91 774 213
 207019 123 484 504 634 90 864 84 93 909 26
 208103 07 413 506 55 91 629 59 88 865 80
 209138 379 508 55 636 757 68 900 35 913.
 (Ciągnięcie od 9 września do 14 paź-
 dziernika 1931 r.)

4x1000 m., olimpijska i 3x1000 m.; skokiem w dal, w wyż i o tyczce; rzuty: kula, dyskiem i oszczepem.
Nurmi wygrał w środę we Wrocławiu bieg na 5000 m. w czasie 15:08.8, 2. Bachmann 15:32.7, 3. Helbig 15:38.4. Wszyscy zawodnicy, wraz z mistrzem śląskim Schneiderem, który przybył piąty otrzymał 200 m. wyrównania.
Piłka nożna
Zarząd P. K. S. obsadził zawody ligowe w dniu 27 b. m. jak następuje: „Polonia” i „Warta” — p. Rettig, „Cracovia” i „Pogoń” — p. Wardęszkiewicz, „Lechia” i „Wisła” — p. Stronczek, „L. K. S.” i „Garbarnia” — p. Nawrocki, „Warszawianka” i „Czarni” — p. M. Walczak. — Zawody o mistrzostwo międzyokręgowe w dniu 4-go października prowadzą następujący sędziowie: „L. T. S. G.” i „Legja” — p. Glinkin, „Gryf” i „Skra” — p. Polniaszek, „Naprzód” i „Podgórze” — p. Petzok, „82 p. p.” i „1 p. p. leg.” — p. Martyniak (Lublin), „W. K. S.” — Równe i „22 p. p.” — Meller (Równe).
Pięściarstwo
Finał drużynowych mistrzostw okręgu klasy A odbędzie się w sobotę o godz. 20 w hali ośrodka, wejście z ul. Marcelesińskiej pomiędzy zespołami „Warty” a „H.

Karolina Abel

zasnęła w Bogu, dnia 23. b. m., po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., przeżywszy lat 81.

W smutku pogrążona
nw 5 858
rodzina.

Poznań, dnia 23 września 1931 r.
Eksportacja zwłok odbędzie się w sobotę, dnia 26. b. m., o godz. 1-ej z kaplicy cmentarza ewangelickiego w Górczynie.

We wtorek, dnia 22. IX. 1931 r., o godzinie 9.30 wieczorem, zabrał Pan Bóg do grona Swych aniołków po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, naszego najukochańszego, jedynego synka i braciśka, najdroższego wnuczka i siostrzeńca

Kazinka

w 8 wiosnie życia.
Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 26. b. m., o godz. 3.30 z kaplicy szpitala św. Józefa na stary cmentarz św. Wojciecha. Msza św. nazajutrz o godz. 8 w kościele św. Wojciecha.

W nieutulonym smutku pogrążeni
zw 11 138
rodzice
Stanisławstwo Nowakowie
z córeczką i rodziną.
Poznań, Wały Kościuski 7
mieszkanie 7.

Już nadeszły Śniegowce-Kaloszki

Fabryk: Pepego, Rygawar, Gentleman, Wudeta, Treto rn,
oraz

Parasole: damskie i męskie
Wielki wybór. Niskie ceny.

The Gentleman

właśc. Stefan Szafer
ul. Nowa 1. POZNAŃ ul. 27. Grudnia 4.
TELEFON 31-69.

Wyższa Szkoła Techniczna i Handlowa w Paryżu

(zatw. ust. 1875 r.)
STUDJA INŻYNIERSKIE
Również wydz. przygotow. stud. koresp. i egz./dypl. w jęz. franc. lub niemieck. Program szczeg. 11, Rue Perronet Paris 7 e

Cukiernia - Kawiarnia

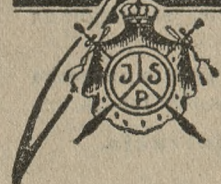
w centrum Poznania od zaraz do sprzedania. Oferty do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 11 137

PRZEDSTAWICIEL

podróżujący branży wódeczarniczej, pracujący 20 lat w jednej firmie, mający szerokie znajomości handlowe, pragnie zmienić firmę, **poszukuje**

poważnego przedstawicielstwa na Łódź i województwo. Łódź, Pomorska 35. Krysiński.
zw 11 132

Jan Łęczyński

Poznań, ulica Pocztowa 30
Telefon 1759

Najwykwintniejsze Pw 7497-88,208

krawiectwo damskie i męskie

Umundurowanie - odzież dla duchowieństwa - Specjalny dział futer
Materiały w najnowszych deseniach stale na składzie.

Osiedliłem się jako adwokat w Zbąszyniu

Rynek 16. — Telefon 20

i objąłem kancelarię adwokata i notariusza Stefana Kotula.

Józef Meysner adwokat.

dw 1158

Piece żelazne

Rury i kolana
Kuchnie westfalskie
Drut do prasowania słomy
Gwoździe i łańcuchy
Śruby i nitki
Widły do perok
Szufle do węgla
Podkowy i podkówek
poleca korzystanie

Jan Deterling
skład żelaza
Poznań, Szkołna 3
Tel. 35-18 i 35-41
Pw 7501-38,204

Maszynisty - drukarza

dobrze obeznanego z aparatem do nakładania również biegłego w pracach kolorowych i autotypijnych **poszukuje** poważny zakład graficzny. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 11 135

Związek Pracowników Kupieckich w Poznaniu

urządza od 1 października r. b. przy Miejskiej Szkole Handlowej

kursy dekoracyjne

pod kier. p. dyr. LIGOCKIEGO i to:
3 miesięczny dzienny, oraz
5 " wieczorowy.

Poza tem odbędzie się Pw 7494-38,184

7-miesięczny kurs handlowy wieczorowy.

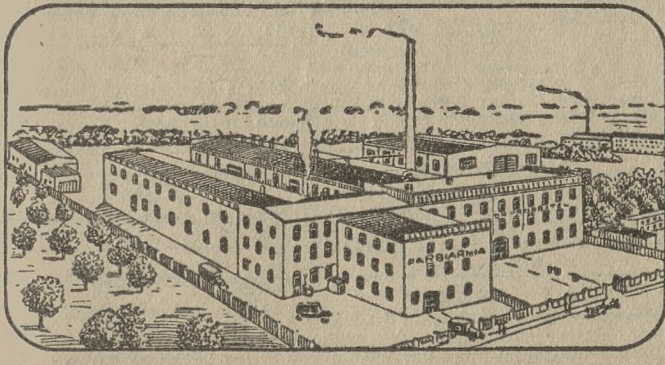
Zapisy oraz informacje przyjmuje do dnia 30 b. m. Sekretariat Związku, ul. Podgórna 12b, tel. 2288.

Otwierajcie szafy!

Przyńście waszą odzież jesienną oraz zimową do farbowania lub chemicznego czyszczenia do

„BARWY“

KAZAMAJSKIEGO.

Zimą bez płaszcza?

Nie. — Ale nie każdy może sobie nowy płaszcz kupić. Na to jest tylko jedna rada:

Daj swoją starą jesienną i zimową garderobę do

Farbiarni PROEBSTLA

do czyszczenia lub farbowania. Będziesz się cieszyć nad dobrze wykonaną pracą.

Pw 7495-38,187

Poznań ul. Podgórna 10 ul. Kraszewskiego 17
ul. Fr. Ratajczaka 34 ul. Pocztowa 27
ul. Strzelecka 1 ul. Dąbrowskiego 3

Udzielam lekcji gry na fortepianie.

Z dniem 1 października r. b. rozpoczynam dla osób dorosłych

wykłady z historii muzyki

(rozwój muzyki kościelnej, opery, symfonii) w połączeniu z ilustracją muzyczną. Zgłoszenia Podgórna 7, mieszk. 3.
dw 903
Kazimiera Szymańska.

Oszczędzaj zęby,

gdyż zepsute zęby powodują choroby!
Wydzielają nieprzyjemny zapach!

Unikniesz tego, używając stale nw 57 18

„TYMENTOL“

pastę, mydełko, eliksir lub proszek.

Centralne Laboratorium Chemiczne - Warszawa.

Gościniec z salką i 8 pokoi

wszystko masywne zabudowania, w tem roli 15 mórg, do tego 2 morgi ogrodu owocowego, inwentarz żywy i martwy kompletny, zaraz na sprzedaż. Blizsze szczegóły u właściciela. Józef Wiczeorek, Smolca, pew. Gostyn, zw 11 134

3 DNI i 3 NOCE

72 godz. bez przerwy rekordowego rajdu na wytrzymałość motoru, samochód marki „Ford“ odbył

na oponach f-my B. F. Goodrich, które nie wykazały najmniejszego defektu.

Ten fakt ponownie świadczy o znakomitej jakości opon światowej marki B. F. GOODRICH.

Żądajcie wszędzie opony marki
B. F. GOODRICH.

zw 11 126

Sprzedam z masy upadłościowej

TARTAK

z willą niezamieszkaną w Pobiedziskach.

T. Szmyt, zarządca masy konkursowej,
Poznań, ul. Szamarzewskiego 10.
zw 11 140

KUPIEC-ZBOŻOWIEC

lat 28, znajdujący się w przykrem położeniu **poszukuje stosownej posady** lub jako ksiązkowy, kasjer i t. p. Łaskawe oferty pod zw 11 127 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Sklepy cukrów

kawy i herbaty istniejące od szeregu lat i to w Starogardzie, Tezewie, Grudziądzu, Toruniu i Inowrocławiu, **sprzedam** razem lub oddzielnie. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zw 11 139

2. K. 4/31. PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Młodziejewicach, pow. wrzesiński i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Młodziejewice, pow. Września, tom 64 wykaz I. 15 na imię gospodarza Stanisława Paszczaka w Młodziejewicach i tegoż żony Franciszki z Mikołajczaków żyjących w wspólności majątkowej zostanie w drodze egzekucji dnia 14 stycznia 1932 r., o godz. 10 przed południem wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój Nr. 14. Nieruchomość powyższa składa się z gospodarstwa rolnego o powierzchni 22 ha 96 a 62 m² czysty dochód jako podstawa podatku gruntowego wynosi 70,51 tal., wartość użytkowa jako podstawa podatku budynkowego 150 zł wciągnięto do matrykuły pod art. 6 do księgi podatku budynkowego pod l. 4. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 6 czerwca 1931 r. Września, dnia 2 września 1931 r. Sąd Grodzki.
nw 5 424

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W piątek, dnia 25 września rb., o godz. 9,30 przed poł. przy ul. Wesolej 3 sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę:

urządzenie saloniku mahoniowego, bibliotekę, biurko, krzesło przed biurko, garnitur klubowy w gobelinie i inne przedmioty.
nw 5 425
T. Bartkowiak, kom. sąd. z pol. Poznań, Wały Jagiello 3.

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 6 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (na przykład: n 2395, z 21205, d 1811)

i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

Na ogłoszenia szyfrowane

w których podano „Zgłoszenia“ lub „Oferty Kurjer Poznański nr.“ należy zgłaszać się piśmiennie, osobno na każde ogłoszenie — nigdy zbiorowo na kilka w jednym liście. Oferty należy adresować do nas. W dolnym lewym narożniku koperty czy pocztówki dopisać wyraźnie numer odpowiedniego ogłoszenia, byśmy wiedzieli bez otwierania listu, komu wręczyć ofertę. Oto wzór:

Kurjer Poznański
Poznań,
zdw 57 675
św. Marcin 70

Przestrzegamy przed dołączaniem do ofert oryginalnych dokumentów, świadectw itp., gdyż wydawnictwo nasze nie odpowiada za ich zaginięcie, jak wogóle za dalsze załatwienie oferty przez inserenta.

Adres inserenta posiadamy i wskazujemy (zamiejscowym za dołączeniem znaczka pocztowego) tylko wówczas, jeśli w ogłoszeniu powiedziano „Wiadomość“ lub „Adres wskaże Kurjer Poznański nr.“.

Administracja.

1 SPRZEDAŻE

Domy — wille
na 15-letnie spłaty budujemy na własnych terenach pod Poznaniem. Parcele 1 m² w cenie od 50 gr. Dom. Abdank. Al. Marcinkowskiego 13 pokój 15, tel. 3715. Pw 7288-37.104

Pierwszorzędny
skład fotograficzny istniejący 30 lat w Król. Hucie na Górnym Śląsku do sprzedania Zgłoszenia Zakład fotograficzny „Mila“, Król. Huta Wolności 7, zdw 64 188

Plachty
nieprzemakalne worki do cebuli derki na konie, dostarcza najtaniej Wejman Syn. Poznań, Kościelna 24 zdw 60 905

Drzewka owocowe
wiodbne i różę wszelkiego rodzaju polecają A. i J. Jeske, szkółki drzew w Jelonku, poczta Złotniki k. Poznania, telefon nr. 3. Cenniki na żądanie! dw 1115

Parcele
przy nowo budującym kościele sprzedam, Górczyńska 7, zdw 64 328

Okazyjnie
sprzedaje wszelką biżuterję nowootwartą skład „Occasion“, Al. Marcinkowskiego 23, zdw 64 446

„Centrala mebli“
Swarzędz poleca meble po cenach niskich. Wielki wybór. Pw 6996-30.55

Meble
używane oraz inne przedmioty sprzedaje i kupuje Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3, tel. 24.42. Pw 6989-1.65

Plaszcz
jesiennie-zimowe nadeszły. Piękne modele w obniżonych cenach. Szafki i szkapki. Polecą P. Szczywicka i Ska. ul. Woźna 1. Przyjmujemy a-sygnaty Kredytu! Pw 7027-35.123

Okazja
sprzedam wille 8 pokoi, 2 kuchnie, ogródek, piękna okolica, godzina od Poznania, 10 minut dworzec, procentujaca 24 tysiące, cała wola 20 tysięcy nadająca się dla lekarza weterynarza, lub emerytura, Zgłoszenia Kurjer Poznański nr 5832

Wyprzedaż
całkowita dywanów chodników po cenach najniższych z powodu likwidacji interesu — Poznański skład dywanów, ulica Wrocławska 20, przy Placu Światokrzyżskim.

Sypialnie
ładne kompletne sprzedaje rzeczywicie tanio stolarnia. Kwiatowa 6 zdpw 63 588

Piece
kucharki kafelowe przenośne tanio polecą Miłich, Dolna Wilda 21 zdw 62 850

Parcele
na Błoniach Grunwaldzkich 715 mtr. kw. dogodnie sprzedam. — Blizsze informacje na żądanie. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 63 913

Do sprzedania
dom wraz z ogrodem 3 160 mtr. Jeżycka 22. Informacji udzieli Jeżycka 17. zdw 64 143

Sprzedam
korzystnie używany fortepian. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 64 798

Sprzedam
dobrze zaprowadzony skład rzemieślniczy w mieście, niedaleko Poznania, pewna egzystencja. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 64 765

Tokarka francuska
precyzyjna długość 1,75 typ ciężki z transmisją, mało używana. Samochód 4 osobowy, samochód ciężarowy silniki i części do silników Renault oraz platowce używane Farmana. 40 elektromagnetów kompletnych nowych „Bocha“ do sprzedania z powodu likwidacji Twa. Informacji udzieli i sprzedaż uskutecznią dyrektor A. Smólski Berwińskiego 1, telefon 77-16. od godz. 1—5 po poł. zdw 64 737

Sprzedam
zarsad skład kolonialno-deliakatesowy z dobrym towarem Poznaniu Marsz. Focha. z powodu wyjazdu Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 64 716

Piece
kafelany przenośny i żelazny emalowany na sprzedaż. Stary Rynek 53/4 skład kapeluszy męskich. zdw 64 706

Kuchnie
mało używana, wózek dziecięcy sprzedam. Szamarzewskiego 53, m. 17. zdw 64 704

Skład
papieru galanterji, duży. 15 000. Kurjer Poznański zdw 64 757

Skład
farb, przyborów malarskich przy przynajmniej ulicy w Poznaniu zaraz tania na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 64 873

Limuzyne
sprzedam, długie rozplaty, prawie nowa 800 km. przejechanych 5 osobowa, europejska. — Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 64 823

Skrzydło
sprzedam lub zamienię z dopłatą. Telefon 77-16. zdw 64 735

Szafa żelazna
ładna, nowoczesna, biurko, stoły, krzesła, balustrada za bezcen do oddania. Wiadomość telefon 3803 i 1833. zdw 64 831

Gabinety męskie
wielkim wyborze po znacznie niższych cenach poleca fabryka mebli stylowych A. Szczywicki. Tama Garbarska 3. zdw 64 151

Parcele budowlane
przy szosie warszawskiej bezpośrednio przy osiedlach „Dom Własny“ i „Praca“ wodociągi i kanalizacja przeprowadzone — wprost od właściciela do nabycia. Zgłoszenia: Malecki, Droga Debińska 11, telefon 1190. Pw 7036-35.180

Pianino
krzyżowe „Ecke“ tanio sprzedam. Skryta 9, mieszkanie 5. zdw 64 929

Futerko
damskie seadowe, długość 1/2, tanio sprzedam, Polna 5, m. 19. zdw 64 888

Meble
nowootwartą skład Półwiejska 35, poleca sypialnie, jadalnie, gabinety, salony; ceny fabryczne. zdw 64 996

Skład
przy św. Marcinie z towarem tania na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdw 64 943

Szklanki lampy — termosy
porcelane Omjelowska — alpage — szkło — słoje do zapraw — fajans — prezenty ślubne. Całkowite wyprawy kupuje się najtaniej tylko wprost w Hurtowni Porcelany Wroniecka 24, podwórze. Kieliszki i szklanki szlifowane supelnie tanio. zdw 65 002

285
mórg ziemi pszennej, zabudowania maszynowe, pełne inwentarze. 110.000, wpłaty 50.000. Wszczęta Polska Agencja, Długa 5, zdw 64 890

Restaurację
z pełnym wyszynkiem w dobrym punkcie Poznania sprzedam zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 65 023-3

Skład
kolonialny z maglem, mieszkanjem, ewent. zamiana mieszkania, dobrze prosperujący od lat 22, na sprzedaż z powodu stosunków rodzinnych, Polna 9, zdw 64 954

Fortepian
krótki, czarny w dobrym stanie, cena 850 zł, sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 64 985

Skład
kapeluszy damskich z urządzeniem i towarem, w centrum Poznania, sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 64 922

Na pończochy
wielka różnica cen — A. Szyński. Specjalny magazyn pończoch. Poznań, św. Marcina 1, przy placu św. Krzyszki. Pw 7031/32-35.149/150

Nowy
Dom Komisowy sprzedaje, kupuje meble używane, różne inne rzeczy. Wóźna 16. Pw 7045-58.378/9

Pies
ostry, tresowany Górczyńska 43. zdw 64 798

Siewnik
1,5 szeroki, sieczkarka, miocarnia i manesz. Koszyńska 11, zdw 64 794/5

Pod
Poznaniem 135 mórg urodzajnej drenowanej ziemi, dworek 8 pokoi, park, budynki mas., inwentara. Dopłata 25 tys. zł. rewar. hipoteka. Wiadomość: Poznań, Śląska 19. zdw 64 028

Sprzedam
bilard „francuski“ okazjnie tanio. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdw 63 939

Sypialnie
sprzedaje tanio. Stolarnia, Rybaki 15, zdw 64 326/7

Rower
tanio sprzedam. Strzelecka 11, m. 25. zdw 64 816

Skład
spożywczy, 3 pokoje, kuchnia w Gnieźnie sprzedam z powodu kupna innego. Adres Kurjer Poznański zdw 64 808

Czarny
szpic okazjnie na sprzedaż i mieszkanie pokój z kuchnią z meblami eleg. Długa 12, II, prawo, m. 9. zdw 64 844

Jadalnia
bogato rzeźbiona, bardzo tanio. Stolarnia Bukowska 9. zdw 64 975

Kiosk
sprzedam inwalidzie, poważnemu reflektantowi, 3.800 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 64 874

Klubowy
garnitur elegancki, jak nowy, sprzedam. 190 zł. Lewicki, Grobla 4, I. zdw 65 003

Idealną połowę
dużej nieruchomości w Poznaniu, przynosiaca rocznie ca. 70 000 zł. czynszu, oddam przy wpłacie 300 tysięcy zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 64 959

Regaly
oszlone na sto kapeluszy, stoły, gabloty, biurko sprzedam /Piekarczyk zdw 65 002

Fabrykę
wód mineralnych i owocowych, z rozlewnią p.w. w pełnym biegu, kompletnie urządzone, nowoczesne aparaty zaprzęgi i wozy reklamowe, sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdw 64 958

Skład
spożywczy, zaprowadzony, 3 pokoje kuchnia, śródmieście. Adres Kurjer Poznański zdw 65 065

Parcele
698 qm przy Grunwaldzkiej sprzedam na dogodnych warunkach 9 zł qm Maciejewski Dąbrowskiego 88. zdw 65 067

Ogródek
działkowy im. Karola Marcinkowskiego, adres Kurjer Poznański jw 1514

Kanapę
elegancka, Woźna 13 b, mieszkanie 9. rw 2 814

Maszyna
do mereżki Singera tania za gotówkę. Stanisław Nowa 2. rw 2 817

Kuchnię
nowa, modna, bardzo tania sprzedam. Śródka-Ostrówek 17/18, parter, lewo. srw 14

Wyprzedaż futer damskich
czarne żrebce bronz od 450 zł seadowe 390 bibełtowe 390 krety 390, piżmowce jasne ciemne 650, biłamy pod futra meskie, damskie 60 wydry bronz, czarne 200, lisy srebrne 390, inne lisy 60 i kilka tysięcy skraj na obsady od 5 zł poleca hurtownia futer. Poznań, Aleje Marcinkowskiego 15, Bracia Miłscy. nw 5 857

Rabka
Zdrój. Willa murowana 16 pokoi z pełnym urządzeniem pensjonatem do sprzedania za 65 000 zł. Zgłoszenia „Orbis“, Rabka, nw 5 663

Sprzedam
40 mórg pszennej ziemi, budynki maszynowe, kompletne inwentarze, prywatne. Cena 17 000, wpłaty podług umowy Piłarski, Krotoszyn, Zdunowska 39. dw 1 145

Wille
w Lesznie przy przynajmniej ulicy z wygodami (7 pokoi, kuchnia wolna), ogród owocowy, światło elektryczne i gaz, sprzedam za 35 000 złotych, ul. Wschowska Południk Leszno. Pw 7 492-66.10

Elegancki
klubowy garnitur, sprzedam okazyjnie. Łazienna 1 c. parter, przy Grobli. zdw 64 895

Radjokomplet
3 lamp, 130 —, Górna Wilda 119 fryzjer. zdw 64 917

Skład
kolonialny, dwa pokoje, kuchnia, w Ostrowie, najużliwsza ulica, na sprzedaż Zgłoszenia Kurjer Poznański nr 5 856

Korzystnie
Pewna egzystencja. Zaprowadz. nabiał w powiatowym mieście. Gotówki 2 tysiące. Oferty Kurjer Poznański nr 5 851

1000 mórg
najlepiej ziemi pszenno-buraczanej na Kujawach z budynkami i inwentarzem, przy szosie bielej do miasta, korzystnie do sprzedania. Oferty pod nr 5 855 do Kurjera Poznańskiego.

5 KUPNA
biblioteka używana i biurko maie. Oferty Kurjer Poznański zdw 64 389

Kupię
cenne olejne obrazy sżytychy, Poznań, Wierzbiciele 4, parter, zdw 64 557

Gabinet męski
używany, w lepszym wykonaniu, dobrze utrzymany, kupi za gotówkę Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon 2442. Pw 7213-35.73

Willi
w Poznaniu z ogródkiem i komfortem w najlepszej dzielnicy, poszukuje się celem kupna. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 63 949

Pianino
kupię. Cene oferty Kurjer Pozn. zdw 64 023

Kupię
aparat wulkanizacyjny. Zgłoszenia ul. Dąbrowskiego 32, Cechmanowicz, garaż zdw 64 733

Elektrolux
możliwie z przyrzadem do froterowania kupię za gotówkę. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdw 64 723

Plaszcz
zimowy męski kupię zdw 64 750

Radjo
3 lub 4 lampkowe, mało używane, kompletne i fuzje 16 lub 12-śtkę kupię. Oferty z podaniem fabrykatu i ceny do Kurjera Poznańskiego pod zdw 64 865

Piec
żelazny, szamotowy kupię. Kurjer Poznański zdw 64 928

Gospodarstwo
około 60 mórg blisko Poznania, ziemia budynki dobre kupię. — Zgłoszenia Oredownik Wielkopolski zdw 64 779

Kupię
dom z piekarnią, z cośkolwiek ziemią. Oferty Oredownik zdw 64 753

Gospodarstwo
w powiecie poznańskim, 50—70 morgowe, kupię za gotówkę do 30 tysięcy. Szczerłowe zgłoszenia Oredownik zdw 64 905

Parcele
w Naramowicach lub Winiarach kupię za gotówkę. Cena Kurjer Poznański zdw 65 068

Dywan
dobry ca. 3x4 kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 65 050

Foksterjera
kilkomiesięcznego z czarnymi łatkami chętnie kupię. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdw 65 098

Piec
kaflowy przenośny lub szamotowy żelazny kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 64 963

Koncesji
wódzanej poszukuje. Skład cygar. Wielka 6. rw 2 812

Lokomobile
tylko w dobrym stanie z kotłem ca. 35 m² kupię natychmiast za gotówkę. Oferty „Par“, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 38.183. Pw 7 493-38.183

6 KAMIENICE
Buduje
tania i udzielam kredytu wyczerpująco Oferty Kurjer Poznański zdw 63 897

Dom
maszynowy z ogródkiem w Krotoszynie przy ul. przynajmniej dobrze prezentujący się bez długu i hipotek Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 63 674

Administrację
domów przyjme. Oferty Kurjer Poznański zdw 64 768

Kamienice
3 piętrowa, ogrodem 2 morgowym przy Dąbrowskiego ze składami sprzedam 90.000, wpłaty 40.000, Dochód 11.530 20. Hipoteka 40.000 amort. na 21 lat. Maciejewski, Dąbrowskiego 88. zdw 65 066

Kamienice
dochód 23.000, cena 190.000, wpłaty 80.000, reszta amortyzacja 4%, sprzeda „Krakus“, Poznań, Pocztowa 30. zdw 64 967

Administrację
kamienic przyjmie kupiec, dobre kwalifikacje pierwszorzędne referencje. Oferty Kurjer Poznański zdw 64 993

7 PIENIADZ
15—20 000 zł
pożyczki na zastaw listu gruntowego w złocie, 1. hipoteka na realność wartości 200.000, poszukuje. Zgłoszenia: Agencja Kurjera Poznańskiego, Leszno, Komieniusza. nw 5 815

Udziałowca
z kapitałem 5—10 tysięcy poszukuje poważnego przedsiębiorstwo. Współpraca i oprocentowanie kapitału. Oferty Kurjer Poznański zdw 64 517

4 i 5 tysięcy
Pracownika z powyższą kaucją w gotówce przyjmie poważnego przedsiębiorstwo — najchętniej emerytowanych profesorów ewtl. handlowców, znających buchalterję i pisanie na maszynie. Zgłoszenia Kurjer Pozn zdw 64 519

Pożyczki
5—5 tysięcy poszukuje na poważnego przedsiębiorstwo zaraz, procent 2%, zabezpieczenie i gwarancja. Oferty Kurjer Poznański zdw 64 516

Udziałowców
z kapitałem 3—5 tysięcy poszukuje dobrze prosperujące przedsiębiorstwo — pilne Oferty Kurjer Poznański zdw 64 518

Za
zł. 1200 pożyczki zwrotnej po 100 zł, miesięcznie oddam w zastaw pianino firmy W. Ho. Imann. Zgl. Kurjer Poznański zdw 64 624

Mam
10 000 zł gotówki, proszę o propozycje Oferty Kurjer Poznański zdw 64 690

Za 2 000 zł
pożyczki oddam piękny pokój balkonowy z meblami ewentl. z kuchnią, śródmieściem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 64 769

500 zł
na I. hipotekę przyjmie. Oferty Kurjer Poznański zdw 64 724

Z kaucją 8 000 zł
przyjme stanowisko administracji domu, majątku, najlepsze referencje i gwarancje. Oferty Kurjer Poznański zdw 64 736

Przystąpię do spółki
z gotówką 8 000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 64 734

Półrocznej
pożyczki 2 000 procent umebłowany pokój łaźienka. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 64 770

Poszukuje
pożyczki 2 000 pod zastaw i procent Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 64 739

Wypożyczę
5 000 zł na I. hipotekę procent trzy punkty z przynależnościami, centrum Zgłoszenia Stary Rynek 18/19, mieszkanie 2. zdw 64 826

5 000 zł
wypożyczę na I. hipotekę Oferty Kurjer Poznański zdw 64 870

Akcje Poznański
Bank Zemiań i Bank Kwilecki, Potocki sprzedam po zł 35. Oferty Kurjer Poznański zdw 63 940

Za pożyczkę
500—1.000 oddam jako procent starszej pani lub panu umebłowany pokój. Oferty Kurjer Poznański zdw 64 926

Szukam
900 zł. pożyczki pod zastaw fortepianu w dom. Oferty Kurjer Poznański zdw 64 984

Wypożyczę
10 do 15.000 zł. lub stawie kaucję za otrzymanie dobrej posady. Zgl. do Kurjera Poznańskiego zdw 64 992

6 000 dolarów
na I. miejsce 4 piętrowej kamienicy, w centrum Poznania, poszukuje. Oferty do „Par“, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 38.198. Pw 7 498-38.198

Korzystnie
Pewna egzystencja. Zaprowadz. nabiał w powiatowym mieście. — Gotówki 2 tys. Oferty Kurjer Poznański nr 5 852

3 DC WYNAJĘCIA
2
pokoje, kuchnia 1.800 zł, w tem 1.200 zł. rok zapl., oddam za zgodą gospodarza. — Generała Umińskiego 17, mieszkanie 2, zdw 64 477

Dwupokojowe
z kuchnią wynajmie gospodarz Sypniewski, Staszica 21, zdw 64 340

Pokój
kuchnia z ogrodem w Luboniu do wynajęcia — Dzierżawa zgóry. Zgłoszenia: Emilji Szczywickiej 10, St. Bosy. zdw 64 558

4 pokojowe
mieszkanie komfortowe, częściowo umebłowane, za zgodą gospodarza na Łazarzu oddam. Zgłoszenia Kurjer Pozn zdw 64 575

Dwupokojowe
kuchnia, słoneczne, pierwszym piętrze, Inowrocławiu, w śródmieściu oddam za wypożyczeniem 5—6.000 I. hipotekę. Poznań, Stary Rynek 18/19, mieszkanie 2, zdw 63 728

Trzypokojowe
willa, Wiśniowa 102. zdw 63 975

2
pokoje z kuchnią, częściowo umebłowane na Jeżykach oddaje za zgodą gospodarza. Adres wskaże zegarmistrz Toth, Kraszewskiego 15. zdw 64 898

Pokój
kuchnia od gospodarza Żabikowo Długa 19 zdw 64 767

Mieszkanie

4 pokoje, łazienka, kuchnia, Solec, obok kościoła, 1/2 minuty od tramwaju, czynsz 250 z miesięcznie, płatny zgóry za rok, oraz mieszkanie 2 pokoje, kuchnia, mansardowe, na Solcu, czynsz zgóry, 90 z miesięcznie, od 1 października do wynajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdw 64 998

duże pokoje na parterze, dom ogrodowy, przy ul. św. Marcina, blisko Zamku, nadające się dla lekarza, adwokata, lub inne cele handlowe, przemysłowe do wynajęcia. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 64 901

3 pokojowe

mieszkanie z wszelkimi wygodami w Puszczyczkówku, tuż przy dworcu na stałe do wynajęcia. W. Klaczyńska, Poznań, Wielkie Garbary 21, r. w 2 816

9 SZUKA MIESZK

Dwu

lub trzypokojowego mieszkania od gospodarza poszukuje Łaska, w piśmie propozycje Dyrekcja Cel Poznań, Kazimierz Chybiński, inspektor celny zdw 64 857

Poszukuje

mieszkanca pokoju z kuchnią w okolicy Jezyc, piace rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 64 713

Mieszkania

2 pokojowe z kuchnią w dzielnicy Łazarskiej wprost od gospodarza czynsz za rok zgóry późniejsza dzierżawa zapewniona — poszukuje młode bezdzienne małżeństwo. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdw 64 756

Poszukuje

2 pokoi kuchnia bliżej centrum, czynsz kwartalny zgóry, Kurjer Poznański zdw 64 740

3—4

pokojowego mieszkania poszukuje zaraz czynsz zgóry Łaskawe oferty św. Wojciech 28 Menko, zdw 64 914

3 pokoi

kuchnia, łazienka w mieście, czynsz miesięczny do 150 z kwartał zgóry poszukuje bez pośredników emerytowany pułkownik. Oferty Kurjer Poznański zdw 64 803

Pokój

kuchnia, lub kuchnia na parterze okolicy Śródki potrzebna zaraz dla biura. Oferty Kurjer Poznański zdw 64 810

Emerytka

poszukuje próżnego pokoju w śródmieściu od 1 października od właściciela domu, Dzierżawa zgóry. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 64 945

1 300

poszukuje pokoju kuchni warunek blisko tramwaju. Oferty Kurjer Poznański zdw 65 062

2—3

pokoi z kuchnią lub bez nieumeblowane od 1 poszukuje nauczycielka. Oferty Kurjer Poznański zdw 65 010

Mieszkania

3 pokojowe do gospodarza szuka spokojny lokator (3 dorosłe osoby) Dzierżawa ewtl. zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 64 993

Pokoju

kuchni poszukuje, czynsz rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 65 049

Mieszkania

1—2 pokojowe do dzierżawy, ewentualnie z meblami poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 65 055

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienie

dwupokojowe kuchnia, śródmieście na podobne innej dzielnicy. Kurjer Poznański zdw 64 964

11 POKOJE UMEBL

Komfortowe

dwuosobowe 2 łaz. wygody, kulturalnym Łazarz telefon 62-92 zdw 64 333

Pokój

śloneczny czysty, utrzymaniem bez panu, Kopernika 3 mieszkanie 7, zdw 64 150

Pokój

skromny od podwórza wynajme, Matuszek, Działyńskich 11, parter, zdw 64 554

Pokój

elegancki, duży, frontowy dla 2 panów lub pań wolny, Niegolewskich 10, 1. piętro, mieszkanie 5, zdw 64 672

Panom

na stanowisku, Słowackiego 39, III prawo, zdw 64 862

Centrum

ciepły czysty elegancki 1—2 panom Mielżyńskiego 22, I. mieszkanie 7, zdw 64 861

Pokój

wynajme panu, Wierzbiciec 55, mieszkanie 8, zdw 64 859

Mily

parterowy, frontowy, Grunwaldzka 5, zdw 64 852

Młodszy

solidego studenta na wspólny pokój, Skryta 11 m. 6, zdw 64 719

Pokój

Za Bramką 4 m. 8, zdw 64 761

Niekrepujący

2 solidnym panom panom, Rybaki 30 m. 2, zdw 64 771

Dwa

łączone pokoje Młyńska 9 I prawo, zdw 64 732

Tani

pokój panom Za Grobla 5 m. 9, zdw 64 715

Pokój

umeblowany wynajme zaraz, Oporowska, Seweryna Mielżyńskiego 22 mieszkanie 19, zdw 64 707

ładny

czysty pokój do wynajęcia bez pościeli, Szyperska 3 parter mieszkanie 7, zdw 64 738

Pokój

dobrze umeblowany, elektryczność, łazienka wynajme, Aleje Marcinkowskiego 17 I. prawo, zdw 64 755

Pokój

umeblowany świeżo odnowiony, elektryczność dla dwóch osób, Wszechświeta 8, II, zdw 64 746

Śródmieście

dwuosobowy utrzymaniem, obiad, bez Wielkie Garbary 4, mieszkanie 8, zdw 64 745

Park Wilsona

duży pokój centralne (kuchnia), Matejki 51 mieszkanie 7, zdw 64 744

Pokój

dla dwóch Skryta 1 parter, lewo, zdw 64 016

Pokój

dla bezdziennego spokojnego małżeństwa korzystnie, Działyńskich 2 Brzozowski, zdw 64 505

Pokój

śloneczny elektryczność zaraz, Aleje Marcinkowskiego 3a mieszkanie 7, zdw 64 824

Pokój

Św. Marcina 13 front mieszkanie 11, zdw 64 820

Jasna

I, II., lewo, wynajme, zdw 64 819

Dwuosobowy

czysty elektryczność Romana Szymańskiego 8 III, lewo, zdw 64 872

Pokój

Wierzbiciec 37a mieszkanie 4, zdw 64 871

Niekrepujący

dwuosobowy, Strzelecka 19 mieszkanie 10, zdw 64 864

Dwuosobowy

elektryczność tania, Łazarz Kosaka 21 mieszkanie 4 narożnik Wyspiańskiego, zdw 64 866

Studentkom (tom)

pokoje utrzymaniem lub bez, Kraszewskiego 13 I, mieszkanie 4, zdw 64 868

Dwuosobowe

śloneczne kuchnia Matejki 45, mieszkanie 4, zdw 63 967

2

frontowe Marsz. Focha 49 mieszkanie 9, zdw 64 801

Solidny

Maleckiego 10 mieszkanie 4, zdw 64 849

Skryta

11. mieszkanie 8, I lub 2 osobom, zdw 64 846

Pokój

dla pana lub dwóch, Wielka 17, mieszkanie 12, zdw 64 857

Dwuosobowy

z dobrem utrzymaniem, Wąły Zygmunta Augusta 1, mieszkanie 8, zdw 64 835

Umeblowany

pokój wynajme, Olejniczak, Matejki 46, zdw 64 834

Pokój

dwuosobowy, bez pościeli, wolny, Sniadeckich 18, mieszkanie 10, zdw 64 931

Studenta

na wspólny pokój z utrzymaniem lub bez, Generała Umińskiego 7, m. 14, zdw 64 930

Panów

i małżeństwo, Dezór, Umińskiego 7, zdw 64 934

Frontowy

dwuosobowy, Ogrodowa 2, Hoffmann, zdw 64 925

Pokój

Jackowskiego 3, I lewo, zdw 64 780

Centrum

pokój śloneczny frontowy inteligentnemu, Małe Garbary 3, II prawo, zdw 64 832

10 zł

pokoik wynajme, Skryta 2 mieszkanie 1, zdw 64 778

Pokoik

panience Kreta 4 II, prawo, zdw 64 829

Pokój

tanio, Wysocki, Spokojna 27 II, zdw 64 818

Pokój

dwa osobom lub bezdzietnym małżeństwu, Długa 4, podwórce, prawo, I, zdw 64 799

Pokój

20. — panience, Maleckiego 27, mieszkanie 6, zdw 64 804

Centrum

trzem panienkom, panom, Marcin 29 III, zdw 64 860

Pokój

dla dwóch osób, Sniadeckich 28, m. 1, zdw 64 891

Pokój

utrzymanie (bez) dla 2 inteligentnych osób, Pocztowa 28, Drowa Korbońska, zdw 65 058

Pokój

do wynajęcia Szamarzewskiego 2 IV, zdw 65 025

Pokój

dwom panom u samotnej osoby, Pocha 81, Prążyńska, zdw 65 006

Tani

blisko Uniwersytetu rolnictwa, Mazowiecka 5, zdw 65 004

Pokój

centralne ogrzewanie wolny, Majewski, Słowackiego 31-33, zdw 65 007

Pokój

czysty frontowy elegancki umeblowany, elektryka, łazienka, Zupańskiego 13a, I piętro, mieszkanie 12, zdw 65 001

Dwuosobowy

elekt. ogrzewanie, utrzymanie, Mielżyńskiego 5 front, Knaflew ska, zdw 64 976

Dwuosobowy

Romana Szymańskiego 9, III, prawo, zdw 64 980

Małżeństwu

wynajme pokój Górna Włda 31, mieszkanie 9, zdw 65 047

Małżeństwu

lub panience pokój wynajme, Łakowa 17 podwórce prawo mieszkanie 24, zdw 65 048

Pokoik

umeblowany elektryczność, łazienka centralne, tanio lepszej panience, Adres wskaze Kurjer Poznański zdw 65 016

Pokój

niekrepujący dla 1—2 Wolnica 8, mieszkanie 10, gdw 65 027

Pokój

elegancki, Cieszkowskiego 8, mieszkanie 9, zdw 65 022

Pokój

z telefonem, centralne, na I. piętrze, ewentualnie z utrzymaniem, do wynajęcia Adres Kurjer Poznański zdw 65 054

Gabinet

elegancki, wszelkiego 2 pokoje, telefon elektryczność, Kreta 7, III., prawo, zdw 65 051

Klatki

schodowej pokój, centralne ogrzewanie, Maszalska 7a, I, zdw 65 044

Duży

śloneczny, bardzo ciepły, komfort, telefon, od 1 października, Grunwaldzka 13 — 6, zdw 65 043

Pokój

wygodny, umeblowany, bez pościeli, dla 2 panów, Słowackiego 42, I., prawo, jw 1515

Małżeństwu

2 pokoje, jadalnie sypialnie z kuchnią Mickiewicza 19, mieszkanie 8, jw 1513

Dwuosobowy

dla pań, panów, Woźna 14 b, III, Ceglewska, r w 2 818

Pokoje

Gwarna 8, III., prawo, zdw 65 078

Pokój

umeblowany śloneczny, czysty z elektrycznością, w nowej willi na Łazarzu, do wynajęcia z pełnym utrzymaniem Informację udzieli Witkowski, Al Marcinkowskiego 24, fryzjer, zdw 64 939

Dwa

komfortowe sypialnia, salon, kawałki Skarbowa 6, mieszkanie 9, zdw 64 940

Śloneczny

elektryczność z utrzymaniem lub bez 1—2 osób, Sienkiewicza 7, mieszkanie 10, zdw 64 941

Pokój

wspólny, Półwiejska 38 a mieszkanie 9, zdw 64 946

Dwuosobowy

Włda, Jerzego 5, II., lewo, zdw 64 921

Inteligentnej

panience stancja tanio, Działyńskich 8, m. 5, godz. 3—4, zdw 64 835

1—2

niekrepujące z fortepianem, do-brem utrzymaniem, Dąbrowskiego 18, m. 4, jw 1516

Śloneczny

frontowy, pianino, utrzymaniem, bez, Półwiejska 21, II., lewo, zdw 64 918

Pokój

umeblowany na dwie osoby do wynajęcia, Strzelecka 21, I., prawo, zdw 64 911

Trzy

pokoje, jeden może być próżny, wynajme, — Fr. Ratajczaka 31, m. 6, zdw 64 884

Lepszy

umeblowany pokój (elektryczność) inteligentnemu panu, Kochanowskiego 1, II., prawo, jw 1517

Dwuosobowy

Wierzbiciec 17, parter, prawo, zdw 64 902

Pokój

śloneczny, niekrepujące wejście, fortepian, Mostowa 4, mieszkanie 9, zdw 64 579

Pokój

dla panienek, — Michalska, św. Marcina 14, zdw 64 897

Elegancki

pokój dwóm panom, Plac Sapieżyński 5, m. 7, zdw 64 896

12 SZUKA POKOJU

Poszukuje

pokoju lub usługi za pokój, Kurjer Poznański zdw 64 415

Małego

pokoiku w śródmieściu poszukuje skromna pani Oferty Kurjer Poznański zdw 64 703

Akademik

starszy szuka od 1 pokoju śniadaniem światłem, opałem czystego niekrepującego Jezyc lub śródmieście Pościel własna, — Cenę Kurjer Poznański zdw 64 727

Lekarz

dentysta poszukuje 2 pokoi nie wyżej II ptr niekrepujących z umeblowaniem kuchni Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 64 720

Niekrepującego

pokoju 30—35 zł śródmieście, kupiec Oferty Kurjer Poznański zdw 64 739

Niekrepującego

2 panów blisko centrum, Oferty ceną Kurjer Poznański zdw 64 748

Student

poszukuje bezwzględnie niekrepującego pokoju w towarzyskiej i inteligentnej rodzinie, zamieszkałej w śródmieściu Zgłoszenia do Kurjera Pozn, zdw 64 815 z podaniem ceny

Szukam

pokoju bez mebli z elektrycznością, łazienka, nie wyżej II piętra, śródmieście lub okolice Jezyc Oferty Kurjer Poznański pod zdw 64 842

Pan

poszukuje niekrepującego pokoju, okolica Wilcy ewentualnie całodziennym utrzymaniem światło elektryczne, Oferty z ceną Kurjer Poznański zdw 64 790

2

studentki poszukują pokoju centrum, Oferty ceną Kurjer Pozn, zdw 64 806

Pokoju

niekrepującego umeblowanego poszukuje, Oferty z ceną Kurjer Poznański zdw 64 855

Bezdzietni

poszukują skromnego umeblowanego lub próżnego pokoju, Oferty Kurjer Poznański zdw 65 055

Pokoju

dwuosobowego na cicha pracowni używaniem kuchni centrum, Oferty Kurjer Poznański zdw 65 028

Kursy
Stenografii, pisanie na maszynie, księgarski, Tyran-Zaworska, Strzelecka 33 i Poznańska 28/30, dzw. 63 861/2

Student
III roku matematyki udzieli lekcji matematyki, fizyki, zakresie gimnazjalnym. Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 828

Francuski
teoria, praktyka również maturzystom Ratajczaka 29, III, lewo, dzw. 64 847

Angielka
rodowita z Londynu udziela lekcji, konwersacji, Zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 64 916

Krój — życie
kursy dzienne, wieczorne — system akademii, 1 października kurs 6 tygodniowy popołudniowy, opłata wyjątkowo przystępna, — Szpotañska, Marcin 18, dzw. 64 899

25 MUZYKA

Profesorka
fortepianu dyplom wirtuozy, studia zagraniczne, nowoczesna metoda, Ratajczaka 29, III, lewo, dzw. 64 848

Fortepianie
lekcyj udzielanie gruntownie także wieczorami Ulica św. Józefa 9 a, parter, lewo, dzw. 64 816/7

Udzielam
lekcyj gry na fortepianie przychodząc w domu, Zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 64 774/5

Pianista
(accordion) 1. 10, potrzebny, Spieszne zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 64 974

26 ROZRYWKA

Przyjemny
pobył w Morskim Oku, Młyńska 3, Ceny przystępne, koncert, separaty, dzw. 64 172

Największa
najtańsza wypożyczalnia książek powieściowych 1,50 zł miesięcznie, wielki wybór, Ostatnie nowości, Woźna 12 dom firmy Kujaj, Woźna 12, dzw. 62 458/9

Pierwszorzędna restauracja
Plac Wolności 14 a dawniej Hungaria, poleca smaczne obiady po 3,50 i 2,50, Kolaże po 3,00, Wielki wybór potraw po 1,50, Okocimskie piwo, Koncert artystyczny, dzw. 65 011

Kino „Aurora“
Ken Maynard Senor Americano dzw. 65 030

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Ogrodnik
kawaler, lat 27, dobrze polecony, zmiany posadę od 1. 10, Łaskawe zgłoszenia uprasza A. Długiewicz, Rusko, pow. Jarocin, dzw. 60 917

Inteligentna
panienka, ukończony Kurs Higieny, kilkomiesięczna praktyka na samodzielnych stanowiskach, znająca księgarsko-gospodarską, poszukuje odpowiedniej posady, najchętniej w górskiej okolicy, Wymagania skromne, Oferty Kurjer Poznański dzw. 1046

Młoda
kształcona Niemka poszukuje posady jako córka rodziny w polskim domu celem zapoznania języka polskiego, Poznań uprzążyte, Dalszy wywiad udziela: M. Schmidt, Karolewo, p. Sokolowo - budyńskie, pow. Obroniki, dzw. 64 887

DZISIAJ W KINIE

- Apollo** „Buster Keaton na froncie!“
- Aurora:** „Ken Maynard Senor Americano“.
- Casino** „Noc pokusy“.
- Colosseum:** „Rapsodia Miłości“.
- Corso:** „Groza Tekasa“.
- Edison:** „Młody szept nocy“.
- Haria:** „Pustynia w płomieniach“.
- Kapitol:** „Tempo... Tempo...“
- Metropolis** „W noc po krachu Giełdowym“ i rewja p. t. Wielka Parada.
- Odeon:** „Niebezpieczny Roman“.
- Renaissance:** „Kobieta na księżycu“.
- Słońce:** „On i Jego Siostra“.
- Teęza:** „Ostatni Uśmiech Błazna“.
- Wilsona:** „Niebezpieczny raj“.

Nauczyciel
z kwalif., młody, energiczny, dzielny poszukuje zajęcia również przed południem ewentl. do dzieci zaniedbanych, Zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 64 824

Ogrodnik - strzelec
żonaty lat 30, dobry fachowiec, mała rodzina, poszukuje posady 1. 10, lub 1 stycznia 1932, Oferty Kurjer Poznański dzw. 61 842

Masazystka dyplomowana
z dłuższą praktyką poszukuje posady w lecznicy lub prywatnie, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 161

Kasjerka - księżkowa
młoda poszukująca posadę, Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 64 701

Gospodyni samodzielną
znająca wykwalifikowaną, pieczenie ciast, konserwy, chów drobiu i życie, przyjmie samodzielną posadę 1. 10, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 766

Bufetowa
starsza z kaucją szuka samodzielną posadę, Zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 64 772

Szofer - mechanik
długoletnia praktyka z dobrymi świadectwami poszukuje posady, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 728

Sekretarz notarialny
długoletni, przyjmie stanowisko od 1 października, znajomość języka polskiego i niemieckiego, — Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 726

Gospodyni - kucharka
z długoletnią praktyką samodzielną, z dobrymi świadectwami poszukuje posady do restauracji lub zakładu, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 714

Krawcowa
rutynowana poza dom, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 711

Dziewczyna
do wszystkiego poszukuje posady zaraz, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 705

Dziewczyna
z niemieckim, polskim poszukuje posady, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 754

Kucharz - cukiernik
wachmistrz wojskowy chce się przenieść do innego pułku, kasyna oficerskiego, Górna Włda 38, Mikołajewski, dzw. 64 743

Gospodyni - kucharka
znająca się na dobrej kuchni — oraz wszelkich galejach zachodzących w zakres gospodarstwa domowego która również może się wykazać dobrymi świadectwami, poszukuje posady od 1. 10. 31, Zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 64 741

Panienska
sierota szuka posady, najchętniej do bufetu za małym wynagrodzeniem, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 777

Dziewczyna
z dobrymi świadectwami i samodzielną gotowaniem poszukuje posady, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 825

Kucharka
w średnim wieku poszukuje posady do wszystkiego lub za gospodynią do 2—3 osób, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 822

Gospodyni
zupełnie samodzielną, dobrym gotowaniem, znająca się na wszelkich zaprawach, poszukuje posady, Miejsowość obojętna, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 845

Stenotypistka
polsko-niemiecka szuka posady, Zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 64 811

Dziewczyna
starsza wiejska poszukuje posady od 1. do wszystkiego z gotowaniem, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 809

Dziewczyna
uczciwa, pracowita do wszystkiego poszukuje posady lub codziennej posady, Łaskawe oferty Kurjer Poznański dzw. 64 797

Inteligentna
panna poszukuje posady do dzieci lub do samotnych państwa, zna szycie bielizny, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 796

Panna
szuka posady w domu lub w restauracji jako elewka, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 791

Technik
dentystyczny biegły w złocie i kauczuku, pracuje także operacyjnie poszukuje posady, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 788

Dziewczyna
uczciwa z szkąlo gospodarca, dobrymi świadectwami szuka posady, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 783

Woskarcz
z kilkoletnią praktyką poszukuje posady, Zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 62 974

Praczką
poszukuje prania, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 782

Panienska
wyuczona szycia, haftowania, ondulacji i różnych innych prac, poszukuje posady, najchętniej w majątku Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 843

Dziewczyna
uczciwa z dobrymi świadectwami gotowaniem, z cośkolwiek szyciem, poszukuje posady do dwóch, trzech osób, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 841

Biuralistka
poszukuje posady, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 833

Panienska
w przykrej sytuacji, inteligentna, uczciwa, szuka posady do pomocy pani lub krawcowej, Oferty Walicka, Lwówek, dzw. 1034

Inteligentna
z dobrego towarzystwa, posiadająca długoletnie świadectwa, poszukuje samodzielnego zarządu domem do jednej lub dwóch osób. Może zająć się wychowaniem dziecka Warszawa, Krucza 17, mieszkanie 15, dla Matyldy, dzw. 61 008

Kucharka
samodzielną, do wszystkiego, dobrze polecona, sumienna, pracowita, poszukuje posady w lepszym domu od 1. 10, — Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 64 932

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego, bez spania, od pierwszego, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 928

Praczką
poszukuje prania, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 894

Pomocnik
zegarmistrzowski poszukuje posady, Zgłoszenia Kurjer Pozn. dzw. 64 377

5 000
kaucji złoży handel, kolonialny za odpowiednią posadę, Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego dzw. 64 821

Krawcowa
poleca się w domu tanio, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 817

Chłopiec
z prowincji poszukuje posady jako uczeń fryzjerski lub innej z utrzymaniem, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 807

200 zł
kaucji stawiamy za udzielenie posady ekspedjentki możliwie z całem utrzymaniem, Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 64 858

Dziewczyna
zaufana poszukuje posady do wszystkiego, Oferty Kurjer Poznański dzw. 65 005

Dziewczyna
pilna, uczciwa, dobrymi świadectwami, szuka posady do 7—3 po południu, Łazarz, św. Marcin, Oferty Kurjer Pozn. dzw. 64 944

Panienska
inteligentna, wymowna szuka pracy, Łaskawe oferty Kurjer Poznański dzw. 64 951

Czeladnik
piekarski z 3-letnią praktyką poszukuje posady, Zgłoszenia A. Młoz, Karwieńskie Błota, poczta Krokowo, pow. morski, dzw. 63 947

Czeladnik
piekarski z 3 letnią praktyką poszukuje posady, Zgłoszenia A. Młoz, Karwieńskie Błota, poczta Krokowo, pow. morski, dzw. 63 947

Wiejska
dziewczyna poszukuje posady, z gotowaniem, do wszystkiego, — Oferty Kurjer Pozn. dzw. 64 886

Służąca
z praniem i gotowaniem, szuka posady 1. 10, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 883

Sierota
porządna, uczciwa poszukuje posady do wszystkiego, z gotowaniem, zaraz, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 912

Dziewczyna
starsza, uczciwa, znajdująca się w krytycznym położeniu, poszukuje posady na cały dzień z praniem, bez prania, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 908

Służąca
wiejska do wszystkiego, z gotowaniem, poszukuje posady 1. 10, Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego dzw. 64 904

Panienska
prowincji, wielkiem zamiłowaniem handlu, szuka pracy jakimkolwiek składzie, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 933

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady z gotowaniem, Miejsowość obojętna, Oferty Kurjer Pozn. dzw. 65 028

Werkmistrz
specjalista na (sznity) wykoje, organizator robót m-sowych sposobów nowoczesny, przyjmie odpowiednią posadę, Zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 64 977-8

Praczką
czysta, sumienna, kilka lat w swym zawodzie, dobrze polecona, poszukuje prania, Adres Kurjer Poznański dzw. 64 942

Służąca
młodsza z praniem i cośkolwiek gotowaniem poszukuje posady od 1. 10, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 717/8

Rutynowana
maszynistka polsko-niemiecka przyjmie posadę zaraz, Miejsowość obojętna, Oferty do Kurjera Poznańskiego dzw. 65 024

Pomocnik
handlowy, dzielny ekspedjent, magazynier składów kol., oraz księzkowo-bilansista poszukuje posady od 1. 10, Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego dzw. 65 000

Maszynistka
księzkowa poszukuje posady za pokój, Kurjer Poznański dzw. 64 973

Inteligentna
panienka z 1 1/2 roczną praktyką szuka posady do dzieci, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 963

Dyplomowana
nauczycielka poszukuje jakiegokolwiek posady, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 057

Krawcowa
szuka szycia dziennie 2,50 zł. — Zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 63 017

Bufetowa
uczciwa poszukuje posady, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 763/4

Dziewczyna
z dobrymi świadectwami poszukuje posady od 1. lub zaraz, — Oferty Kurjer Pozn. dzw. 65 042

Służąca
uczciwa, do wszystkiego, szuka miejsca od 1. 10, 31 r., Zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 65 046

Stangret
kawaler, poszukuje posady zaraz lub później, ujeżdża konie wierzchowe i powozowe, — Zgłoszenia prośże do Kurjera Poznańskiego dzw. 64 987

Poszukuję
samodzielną posadę w majątku, probostwie, u samotnej pani od 1. 10. 31., jako gospodyni Pensja skromna, Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego dzw. 64 990

Inteligentna
wiek średni przystojna przyjmie posadę gospodyni u samotnej starszej osoby lub na plebanii, Posiada dobre świadectwa, Warszawa, Krucza 17, mieszkanie 15, dla Matyldy, dzw. 1008

Krawcowa
szuka pracy w domu, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 957

Uczciwa
posługaczka poszukuje posady, Oferty Kurjer Pozn. dzw. 64 947

Kuchmistrz
poszukuje posady, okolica obojętna, Łaskawe oferty Kurjer Poznański dzw. 64 948

Dziewczyna
czysta, pracowita szuka posady do dzieci z szyciem, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 949

Panienska
z ukończoną szkołą siedmioklasową pragnie się czegoś wyczuć, Oferty Kurjer Pozn. dzw. 64 950

Gospodyni
z pierwszorzędnej referencjami szuka posady do samotnej osoby, Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 64 937

Sierota
uczciwa, pracowita poszukuje posady na przed lub po południu, — Oferty Kurjer Pozn. dzw. 64 920

Poszukuję
posługi na przedpołudniu w śródmieściu, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 887

28 WOLNE MIEJSCA

Samotnego
ekspedjenta lub piekarską z kaucją do składów kolonialno-piekarskiego przyjme natychmiast, — Dopomogę do bardzo korzystnego ożenku Oferty Sulikowa, Poznań, Focha 27, dzw. 64 507

Dzielną
fryzjerka potrzebna zaraz, Dąbrowskiego 41 a, dzw. 64 708

Dzielną
ekspedjentka rzeźniczną potrzebną Marszałka Focha 189, dzw. 64 621

Poszukuje się
doświadczony nauczyciel języka polskiego, uczącego według metody „Berlitz“ Oferty do Kurjera Poznańskiego pod dzw. 64 086

Wychowawczyni
zamierzająca w swym zawodzie sumienna, inteligentna, zdrowa, potrzebna zaraz do dwóch dziewczynek w wieku 6 i 4 lat, Zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 62 592

Dziewczyna
potrzebna do wszystkiego, z szyciem, Ratajczaka 11a, m. 29, dzw. 64 682

Ucznia
z lepszym wykształceniem szkolnym i ukończoną szkołą handlową przyjmie przedsiębiorstwo przemysłowo-handlowe, Warunek ładny charakter pisma i biegłe rachowanie, Zgłoszenia z własnoręcznie pisanym życiorysem do Kurjera Poznańskiego dzw. 64 752

Gorzelnik
żonaty na większy majątek potrzebny, Oferty nieuwzględnione bez odpowiedzi, Zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 64 751

Przychodnia
do przyjmowania pacjentów i prac domowych, Wielka 18, m. 9, dzw. 64 927

2
krawców do reki, Piątek, Staszka 7, m. 19, dzw. 1510

Potrzebna panna
która pożyczyci 1000 złotych do sklepu, Stefan Sylwestrak, Gdynia, Starowiejska, sklep Morawskiego, dzw. 64 510

Robotnika
samotnego z kaucją poszukuje, Zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 64 830

Służąca
z gotowaniem, Wesola 3, dzw. 64 814

Służąca
młodsza potrzebna zaraz, Wierzbicice 24 b, mieszkanie 17, dzw. 64 827

Pierwszorzędna
krawcowa zaraz, Zgłoszenia Kurjer Poznański dzw. 64 802

Podróżującego
do branży spożywczej z małą kaucją poszukujemy Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 850

Potrzebni
zaraz dwaj pomocnicy pantoflarzy, Gabrylski, Smigiół, Kilifinickiego 1, n. 5818

Kontroler
wożny potrzebny, 500,— zabezpieczenia, Oferty Kurjer Poznański dzw. 64 876

Służąca
do wszystkiego i kawiarzy potrzebną, Kostecka, Stary Rynek 55, dzw. 64 882

Strojarki
samodzielnie pracujące modystki, potrzebne zaraz, Borowicz, Wielka 8, dzw. 64 914

Krawcy
i krawcowe, zdolne na płaszcze damskie, mogą się zgłosić zaraz, Bąkowskiego, św. Marcin 45 a, dzw. 64 936

Pomocnik
fryzjerski, Poznańska 22, dzw. 64 956

Kto
poleci uczciwa, czysta służąca? Zgłoszenia Aleja Czechosłowacka 2, Kozubski, dzw. 65 068

Drzewo rąbane i opakowe sprzedaje najtaniej

drwalnia P. O. Caritas

Gony z dostawą w domu:

Koszyk rąbanego drzewa	zł 0,70
1 m szczapów I. kl. korowanych	zł 19,50
1 m szczapów I. kl. niekorowanych	zł 18,—
1 m szczapów II. kl. niekorowanych	zł 17,—

za 1 m szczapów rżniętych do ogrzewania centralnego oblicza się za rżnięcie 1,— zł, Zgłoszenia przyjmuje centrala, tel. 55-88 i 16-80, albo agenty, zw. 11 106/7

Humor zagraniczny

Ona: (czytając) obecnie podobno ludzkość żyje przeciętnie o 13 lat dłużej niż dawniej...
— Tem lepiej...
— Czemu się tak cieszysz?
— Będziesz w takim razie miała czas poprzyszywać mi guziki u spodni!

(Passing Show, Londyn), S. F.

Przedpłata

za październik 1931, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku Ilustr. „Ilustracja Poznańska“ i „Nowiny Sportowe“ w Poznaniu w eksped. zł 4,00, w agencjach w mieście zł 4,50, z odnośnikiem do domu w Poznaniu zł 4,70, z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 6,01 kwartalnie zł 15,03, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 6,00, w innych krajach zł 11,00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagać się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkowięciowych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości. święta i nocą tylko 1476 i 3524, filija Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.

Ogłoszenia

na stronie 6 lamowej 25 gr., na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr., na stronie czwartej 100 gr., na stronie drugiej 120 gr., przed wiadomościami potoczными 200 gr. od 1-lamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania wieczornego „drobne“ do godz. 11, większe dłużej według możliwości. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tęsta) 25 gr., każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrucowania, wydawnictwo nie odpowiada.